

รายงานผลการศึกษา

ข้อมูลนักโทษประหารชีวิต

รายงานผลการศึกษา

ข้อมูลนักโทษประหารชีวิต

รายงานผลการศึกษาคู่สมือนักโทษประหารชีวิต

พิมพ์ครั้งแรก กันยายน ๒๕๖๒

ISBN 978-616-7213-97-2

ที่ปรึกษา

วิธ ดิงสมิตร

บรรณาธิการ

เกศริน เตียวสกุล

กองบรรณาธิการ

วิษชุดา อีสรานูวรรณ์

ออกแบบปก

กัญจรา สุรธรา

วาดรูปประกอบ

คะนิง ภัทรชุตติกุล

รูปเล่ม

สมชัย สิมะแสงยาภรณ์

พิมพ์ที่

คลาสสิกสแกน

จำนวนพิมพ์

๓๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์โดย

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖-๗

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา

๑๒๐ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง

เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

สารบัญ

คำนำ ๕

บทคัดย่อ ๗

บทที่ ๑ | บทนำ ๑๕

บทที่ ๒ | แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ๒๑

บทที่ ๓ | สถานการณ์การประหารชีวิต ๔๘

บทที่ ๔ | ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก
และการจัดการตนเอง ของ
นักโทษประหาร และผู้ที่เกี่ยวข้อง ๖๕

บทที่ ๕ | สรุปผลและข้อเสนอแนะทาง
ในการยกเลิกโทษประหารชีวิต ๘๘

เอกสารอ้างอิง ๑๐๐

ภาคผนวก ๑๐๑

วัส ติงสมิตร

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คำนำ

ปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติให้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) มีฐานะเป็นหนึ่งในห้าขององค์กรอิสระ ในส่วนที่ ๖ ของ หมวด ๑๒ ว่าด้วยองค์กรอิสระ เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้น ให้มีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมาย การปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจของ องค์กรอิสระต้องเป็นไปโดยสุจริต เที่ยงธรรม กล้าหาญ และปราศจากอคติทั้งปวงในการใช้ดุลพินิจ

หน้าที่และอำนาจของ กสม. ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และ (๕) คือ เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการ ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน และ สร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของ สิทธิมนุษยชน

สำนักงาน กสม. ได้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ดังกล่าว จึงได้จัดการสัมมนาในหัวข้อ “การลงโทษทางอาญากับหลักสิทธิมนุษยชน” เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยได้รับพระกรุณาธิคุณจาก พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา (พระอิสริยยศในขณะนั้น)

เสด็จมาทรงเป็นประธานเปิดงานสัมมนาและทอดพระเนตรนิทรรศการข้อเสนอแนะของ กสม. ต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตและข้อมูลการเคลื่อนไหวจนมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตของสาธารณรัฐฝรั่งเศส

หลังจากการสัมมนารั้งนั้นแล้ว นางสาวเกศริน เตียวสกุล ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย สำนักงาน กสม. ได้มีความคิดริเริ่มจะเข้าไปสัมภาษณ์นักโทษรอการประหาร และครอบครัวผู้ได้รับผลกระทบจากการประหารชีวิตนักโทษชายรายหนึ่ง (ซึ่งภานาขอให้เป็นนักโทษประหารรายสุดท้ายของประเทศไทยด้วยเถิด) โดยมี นางสาววิชุดา อิศรานุวรรณ เป็นผู้ช่วยวิจัย และได้รับการสนับสนุนจากกรมราชทัณฑ์ให้เข้าสัมภาษณ์นักโทษรอการประหารทั้งชายและหญิง จำนวน ๒๐ ราย จึงขอขอบคุณผู้บริหาร เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางบางขวางและทัณฑสถานหญิงกลาง ตลอดจนบุคคลอื่นๆ ที่ให้ข้อมูลไว้ ณ ที่นี้

เอกสารเล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือของผู้ช่วยเหลืองานทุกคน ซึ่งมีความปรารถนาจะเห็นการสร้างฐานข้อมูลและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการลงโทษทางอาญากับหลักสิทธิมนุษยชน เพื่อเป็นหลักคิดพื้นฐานประกอบการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม สมาชิกวุฒิสภา และผู้สนใจในประเด็นโทษประหารชีวิตเพื่อนำไปสู่การแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบและคำสั่งต่างๆ ที่ออกมาเพื่อบังคับใช้กับบุคคลในประเทศไทยให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล

นายวิศ ดิงสมิตร

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กันยายน ๒๕๖๒

บทคัดย่อ

การศึกษาข้อมูลนักโทษประหารชีวิตฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิด อารมณ์ ความรู้สึกของนักโทษประหารต่อคำพิพากษาคัดสินลงโทษประหารชีวิตที่ได้รับ ตลอดจนการดำเนินการภายหลังได้รับคำตัดสินลงโทษประหารชีวิต อันจะเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องและผู้มีอำนาจในการดำเนินการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๒๕ ราย ประกอบด้วย นักโทษประหารชีวิตชาย จำนวน ๑๐ ราย นักโทษประหารชีวิตหญิง จำนวน ๑๐ ราย ผู้เสียหายจากการกระทำผิดที่ผู้กระทำผิดได้รับโทษประหารชีวิต จำนวน ๑ ราย ครอบครัวของนักโทษประหารชีวิต จำนวน ๑ ราย อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์ จำนวน ๒ ราย และอดีตอนุศาสนาจารย์ จำนวน ๑ ราย

ผลการศึกษาพบว่า ความคิด อารมณ์ ความรู้สึกของนักโทษประหารชีวิตและผู้ที่เกี่ยวข้อง ต่อคำพิพากษาคัดสินลงโทษประหารชีวิต ปรากฏดังนี้

๑) การตกเป็นนักโทษประหารชีวิตนั้นนักโทษประหารชีวิตมีทั้งที่ยอมรับว่าตนเองเป็นผู้กระทำผิดจริง แต่มีการปฏิเสธการกระทำผิดหรือให้ข้อมูลไม่ตรงความจริงทั้งหมดในระหว่างการดำเนินคดี ขณะเดียวกัน นักโทษประหารชีวิต

อีกกลุ่มหนึ่งให้ข้อมูลว่า ไม่ได้เป็นผู้กระทำผิดในคดี และไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในคดีใดๆ เลย เหมือนตนเองเป็น “แพะ” ในคดี และบางรายไม่ได้กระทำผิดแต่อยู่ในเหตุการณ์ที่มีการจับกุมผู้กระทำผิด

๒) นักโทษประหารชีวิตเมื่อได้รับฟังคำพิพากษาคัดสินประหารชีวิต พบว่ามีความรู้สึกตกใจ เสียใจ เกิดภาวะเครียด สภาพจิตใจย่ำแย่ รู้สึกว่าตนเองหมดอนาคต เกิดความรู้สึกเหมือนตนเองตายทั้งเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ได้เป็นผู้กระทำผิดนั้น ทำให้เกิดความไม่เชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมที่ตัดสินลงโทษประหารชีวิต และหากมีการบังคับโทษก็จะเป็นการประหารชีวิตผู้บริสุทธิ์

๓) ความคิดและความรู้สึกของครอบครัวและคนใกล้ชิดของนักโทษประหารชีวิต พบว่า ครอบครัวและคนใกล้ชิดเกิดความรู้สึกไม่แตกต่างจากนักโทษประหารชีวิต ทั้งหดหู่ ตกใจ เสียใจ พุดไม่ออก อีกทั้งยังต้องรับภาระความรับผิดชอบ และค่าใช้จ่ายต่างๆ แทนนักโทษประหารชีวิตด้วย บางรายครอบครัวและคนใกล้ชิดต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต

๔) ความคิดที่มีต่อการประหารชีวิต หลายรายคิดว่าจะไม่มีการประหารชีวิตจริง เนื่องจากไม่มีการประหารมานานแล้ว ขณะที่บางรายยังมองว่าการประหารชีวิตคงยังมีการบังคับโทษอยู่ แต่ตนเองน่าจะไม่ต้องประหารชีวิต

๕) การปรับตัวในการใช้ชีวิตในเรือนจำ นักโทษประหารชีวิตต้องปรับตัวทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ ตลอดจนการแสดงออกตามความรู้สึกของตนเอง รวมถึงการรักษาพยาบาลอาการเจ็บป่วย

๖) การทูลเกล้าฯ ถวายเรื่องราวขอพระราชทานอภัยโทษ นักโทษประหารชีวิตได้ทำเอกสารเพื่อถวายเรื่องราวตามระเบียบที่กำหนด

๗) การติดต่อครอบครัวหรือคนใกล้ชิด ส่วนใหญ่จะเป็นการเขียนจดหมายส่งข่าวถึงกัน และมีการเยี่ยมญาติตั้งแต่ปีละครั้ง หรือมากที่สุดก็ ๒-๓ เดือนต่อครั้ง

๘) การศึกษาในระหว่างจำคุก นักโทษประหารชีวิตได้มีโอกาสในการศึกษาเล่าเรียนในเรือนจำ โดยมีการเลือกเรียนได้ในหลายระดับจนถึงปริญญาตรี แต่ในช่วงหลังนักโทษประหารชีวิตยังไม่ได้รับอนุญาตให้เรียนหนังสือได้ จึงทำให้มีนักโทษประหารชีวิต

บางรายที่ยังมีความต้องการเรียนหนังสือ นอกจากนี้ นักโทษประหารหญิงจะพบว่า มีการฝึกอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้า ซึ่งจะสามารถเป็นความรู้สำหรับนำไปประกอบอาชีพในอนาคตได้

๙) การวางแผนชีวิตของนักโทษประหารหากได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ ส่วนใหญ่ต้องการกลับไปใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวของตนเอง และประกอบอาชีพเดิมตามที่เคยทำก่อนการต้องโทษ

๑๐) ความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าฝ่ายครอบครัวของผู้กระทำผิด หรือผู้เสียหายล้วนมีความไม่เชื่อมั่นและเคลือบแคลงสงสัยจากการดำเนินกระบวนการ

จากการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะทางในการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยแบ่งเป็น

๑) ข้อเสนอด้านนโยบาย ดังนี้

๑.๑) รัฐให้ความสำคัญต่อการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เพื่อเตรียมความพร้อมในการยกเลิกโทษประหารชีวิต

๑.๒) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องให้ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่สังคมเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต ผลกระทบ และความจำเป็นในการปรับปรุงโทษประหารชีวิต และการยกเลิกโทษประหารชีวิตอย่างต่อเนื่อง

๑.๓) รัฐพิจารณาเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับ ฉบับที่ ๒ ของ ICCPR โดยต้องมีการเตรียมความพร้อมในทุกส่วนก่อนเข้าเป็นภาคี เนื่องจากเมื่อเข้าเป็นภาคีแล้ว ต้องยกเลิกโทษประหารชีวิตทั้งหมดทันที

๑.๔) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดสถานที่ในการควบคุมตัวนักโทษประหารชีวิต โดยสามารถกระจายไปตามภูมิภาค และกำหนดมาตรการการดูแลในสถานที่ควบคุมนั้นๆ ให้ชัดเจนเหมาะสม

๑.๕) รัฐต้องสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม ว่าการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษนั้น เป็นผู้กระทำผิดจริง และได้รับโทษตามสัดส่วนของการกระทำผิดนั้นๆ รวมทั้งได้รับความคุ้มครองสิทธิตามมาตรฐานสากล

๒) ข้อเสนอแนะด้านการปรับปรุงกฎหมาย ดังนี้

๒.๑) การพิจารณาไม่กำหนดโทษประหารชีวิตในกฎหมายที่จะมีการยก
ร่างใหม่

๒.๒) การยกเลิกโทษประหารชีวิตในบางฐานความผิดที่ไม่ใช่คดีอุกฉกรรจ์

๒.๓) การปรับอัตราโทษความผิดบางประเภทที่มีโทษประหารชีวิตสถาน
เดียวเป็นโทษสูงสุดประหารชีวิต เพื่อให้ผู้พิพากษาสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดบท
ลงโทษที่นอกเหนือจากการประหารชีวิตได้

๒.๔) ยกเลิกโทษประหารชีวิตทั้งหมด

Abstract

The objective of this study was to investigate thoughts, emotions, and feelings of prisoners as well as the process after the death penalty that will be data for government and authorities to use it in the future. It is a quality research by interviewing 25 people which are 10 male prisoners, 10 female prisoners, 1 sufferer from what death row inmate did, 1 family member, 2 Former Director-Generals of the Department of Corrections and 1 chaplain.

The results of this study indicated that thoughts, emotions, feelings of prisoners and related people were as follows.

1) Being a death row inmate, there are both those who accept for being guilty but decline what they did wrong or give not completely true data, another group of prisoners said they did not do wrong and were not included and some did not do anything but were in the incident.

2) After prisoners heard death penalty sentence, they were shocked, sad, stressed, down and drained. Especially people who confirmed that they were not guilty, they will not believe in process of judgment that punish the innocent.

3) Thoughts and feelings of family and close relative of death row inmate, they feel just the same, depressed, shocked, sad, speechless and have to be responsible for expenses for prisoners. Some of them need to change their lifestyles.

4) Thoughts towards death penalty, many people think it does not really happen since it's been a long time without one while some think it is still done but they will not be.

5) Prisoners need to adapt to life in prison physically, mentally and express their feelings as well as nursing.

6) Requesting for forgiveness, inmates have to do the documents following the regulations.

7) They can communicate family or close people mostly by letters. Family can visit them once a year or as much as once in 2-3 months.

8) Prisoners get different levels education in the prison until bachelor's degree. But lately death row inmates are not allowed to study so some of them still need education. In addition, female inmates get to practice doing clothing which can be a job in the future.

9) Life plan of death row inmates, most of them want to be with family after being released and do the job they used to do.

10) Family of inmates and sufferers both don't believe in process of judgement.

From the study, researcher has suggestions to cancel death penalty as follows.

1) Policy

1.1) Government prioritizes following cabinet resolution on 26 July 2016 to improve the law about death penalty and humanity and break the penalty to be ready to cancel it.

1.2) Related government offices provide knowledge and understanding for society about death penalty, effects, necessity to improve and cancel it continuously.

1.3) Government considers 2nd ed. of optional protocol of ICCPR with readiness from every parts as when done, the death penalty will be cancelled immediately.

1.4) Related departments should determine places to control death row inmates in regions and specify appropriate measures to control them.

1.5) Government needs to create trust in process of judgement that the prisoners are really guilty and get penalty they deserve.

2) Law recommendations

2.1) Consider not stating death penalty in the new law.

2.2) Cancel death penalty in some cases that are not serious

2.3) Change some punishment from death penalty only for highest one instead and judges can consider sentencing others

2.4) Cancel all death penalties.

๑. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การลงโทษผู้กระทำความผิดตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ บัญญัติโทษสำหรับผู้กระทำความผิดไว้ ๕ รูปแบบ ประกอบด้วย ๑) ประหารชีวิต ๒) จำคุก ๓) กักขัง ๔) ปรับ และ ๕) ริบทรัพย์สิน ซึ่งโทษประหารชีวิตกำหนดเป็นบทลงโทษสูงสุดสำหรับผู้กระทำความผิด โดยในกฎหมายไทยได้มีฐานความผิดที่มีบทลงโทษประหารชีวิต จำนวน ๕๕ ฐานความผิด (BBC, ๒๐๑๘) เช่น ความผิดฐานการฆ่าผู้อื่น การข่มขืนกระทำชำเราจนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย คดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น ปัจจุบัน ประเทศไทยมีจำนวนนักโทษประหารชีวิตทั้งสิ้น ๕๒๘ ราย (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๑) แบ่งเป็นผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาอุทธรณ์ จำนวน ๒๗๖ ราย ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาฎีกา จำนวน ๓๓ ราย และนักโทษเด็ดขาดเมื่อคดีถึงที่สุด จำนวน ๒๑๙ ราย (กรมราชทัณฑ์, ๒๕๖๑)

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๒ เป็นต้นมา ประเทศไทยไม่มีการบังคับโทษตามคำพิพากษาของศาลด้วยการประหารชีวิต ซึ่งหากไม่มีการประหารชีวิตครบ ๑๐ ปี จะเป็นผลให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พักการลงโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ อันจะเป็นแนวโน้มที่ดีในการนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยสมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๑ ประเทศไทยได้มีการบังคับโทษด้วยวิธีการฉีดยา ซึ่งเป็นรายแรกนับจากการประหารชีวิตครั้งก่อนหน้าเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๒ ทำให้การยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติจึงต้องเริ่มต้นนับหนึ่งใหม่อีกครั้ง

กติการระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ระบุไว้ในข้อ ๑๐ ว่า “ระบบราชทัณฑ์ต้องประกอบด้วย การประติบัติต่อนักโทษ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะให้นักโทษกลับตัวและฟื้นฟูทางสังคม” ซึ่งการประหารชีวิตอาจกล่าวได้ว่าไม่ได้เปิดโอกาสให้นักโทษได้รับการฟื้นฟูเพื่อให้สามารถกลับตัวและกลับเข้ามาอยู่ในสังคมได้ อีกทั้งยังเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ คือ สิทธิในการมีชีวิตอยู่มาแต่กำเนิด การยุติโทษประหารชีวิตจึงเป็นแนวทางในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน กล่าวคือ การเปิดโอกาสให้นักโทษยังได้รับการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ในการมีชีวิตอยู่ อีกทั้งไม่ก่อให้เกิดความทรมานต่อนักโทษจากการประหารชีวิตทุกรูปแบบ การหลีกเลี่ยงจากการใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่อาจมีการตัดสินผิดพลาดโดยการประหารชีวิตผู้บริสุทธิ์ ให้สามารถยังคงต่อสู้อยู่เพื่อความบริสุทธิ์ต่อไปได้

นอกจากนี้นักโทษประหารชีวิตหลายราย คือ คนยากจนที่ไม่สามารถจ้างทนายความที่มีความสามารถต่อสู้คดีให้แก่ตนเองได้ อาศัยแต่ทนายอาสาที่ศาลแต่งตั้งให้เท่านั้น โทษประหารชีวิตไม่ได้มีส่วนในการยับยั้งการกระทำผิด หากแต่ผู้กระทำผิดแล้ว การได้รับโทษภายหลังจากการกระทำผิดแล้ว

ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการศึกษา ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ของนักโทษประหารเกี่ยวกับการได้รับโทษดังกล่าว ตลอดจนการดำเนินการต่อนักโทษ ประหารภายหลังได้รับทราบคำตัดสินลงโทษนั้น รวมถึงความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการลงโทษประหารชีวิต เพื่อนำไปสู่การเสนอแนวทางใน การยุติโทษประหารชีวิตอย่างมีลำดับขั้นตอนต่อไป

ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการศึกษา ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ของนักโทษประหารและอดีตนักโทษประหารที่ได้มีโอกาสได้กลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้ ตามปกติ เกี่ยวกับการได้รับโทษประหารชีวิตตลอดจนการดำเนินการต่อนักโทษประหาร ภายหลังได้รับทราบคำตัดสินลงโทษนั้น เพื่อนำไปสู่การเสนอแนวทางในการยุติโทษ ประหารชีวิตต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความคิด อารมณ์ ความรู้สึกของนักโทษประหารต่อคำพิพากษา ตัดสินลงโทษประหารชีวิตที่ได้รับ ตลอดจนการดำเนินการภายหลังได้รับคำตัดสิน ลงโทษประหารชีวิต อันจะเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องและผู้มีอำนาจ ในการดำเนินการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

๓. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยมุ่งเน้นศึกษาเฉพาะความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และ การดำเนินการต่อนักโทษประหารภายหลังได้รับคำพิพากษาคัดสินลงโทษประหารชีวิต และผู้เสียหายจากการกระทำผิดที่ผู้กระทำผิดได้รับโทษประหารชีวิต

๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย

- ๑) นักโทษประหารที่เคยได้รับคำพิพากษาคัดสินลงโทษประหารชีวิตจากศาลฎีกา ซึ่งหมายรวมถึงนักโทษประหารที่รอการประหารในเรือนจำ
- ๒) ผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดที่ผู้กระทำผิดได้รับโทษประหารชีวิต
- ๓) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับนักโทษประหาร

๓.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษารั้ครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะนักโทษประหาร ผู้เสียหาย ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

๔. วิธีการดำเนินการ

๔.๑ ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประหารชีวิต และนักโทษประหารในประเทศไทย

๔.๒ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ซึ่งประกอบด้วย

- ๑) นักโทษประหารชีวิตชาย จำนวน ๑๐ ราย สัมภาษณ์ในระหว่างวันที่ ๑๗ - ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑
- ๒) นักโทษประหารชีวิตหญิง จำนวน ๑๐ ราย สัมภาษณ์ในระหว่างวันที่ ๓ - ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑
- ๓) ผู้เสียหายจากการกระทำผิดที่ผู้กระทำผิดได้รับโทษประหารชีวิต จำนวน ๑ ราย สัมภาษณ์ในวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

- ๔) ครอบครัวของนักโทษประหารชีวิต จำนวน ๑ ราย สัมภาษณ์ในวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒
- ๕) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับนักโทษประหาร จำนวน ๓ ราย ดังนี้
- ๕.๑) อธิบดีอัยการกรมราชทัณฑ์ กรณีที่ ๑ สัมภาษณ์ในวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๒
- ๕.๒) อธิบดีอัยการกรมราชทัณฑ์ กรณีที่ ๒ สัมภาษณ์ในวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๒
- ๕.๓) อธิบดีอนุศาสนาจารย์ เรือนจำกลางบางขวาง
สัมภาษณ์ในวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๒
- ๕.๔) สังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูล
- ๕.๕) จัดทำรายงานการศึกษาวิจัย

๕. ระยะเวลาดำเนินการ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลาดำเนินการศึกษาวิจัย เป็นเวลา ๕ เดือน คือ ตั้งแต่พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ถึงมีนาคม ๒๕๖๒ ดำเนินการโดย นางสาวเกศริน เทียวสกุล ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย สำนักงาน กสม. และนางสาววิชุดา อิศรานวรธน์ นักวิจัยอิสระ

๒

แนวคิด

ทฤษฎี และ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑. แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน กับ การลงโทษประหารชีวิต

สิทธิมนุษยชนเป็นสิ่งที่ทุกคนในสังคมได้รับมาตั้งแต่ถือกำเนิด ซึ่งจะพบว่า ในบทอารัณภพของปฎิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน กล่าวว่า “โดยที่การยอมรับศักดิ์ศรีแต่กำเนิด และสิทธิที่เท่าเทียมกันและที่ไม่อาจเพิกถอนได้ของสมาชิกทั้งมวลแห่งครอบครัวมนุษยชาติ เป็นพื้นฐานแห่งอิสรภาพ ความยุติธรรม และสันติภาพในโลก”

จากคำอารัณภพข้างต้น จึงอาจกล่าวได้ว่า **สิทธิมนุษยชน** เป็น สิทธิประจำตัวที่ได้รับมาแต่กำเนิด ที่ไม่สามารถปลดออก และโอนถ่ายให้แก่ผู้อื่นได้ ด้วยเพราะมนุษย์แต่ละคนมีศักดิ์ศรีประจำตัวเอง อีกทั้งได้รับสิทธิมาอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งประเทศไทยได้เข้าร่วมกติกา อนุสัญญา ข้อตกลงระหว่างประเทศ และมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษประหารชีวิต ดังนี้

๑.๑ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (The Universal Declaration of Human Rights : UDHR)

ที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติได้ให้การรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (The Universal Declaration of Human Rights : UDHR) ตามข้อมติที่ ๒๑๓A (III) โดยประเทศไทย ได้ออกเสียงสนับสนุนปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๘ ซึ่งถือเป็นการประกาศเจตนารมณ์ในการรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์

ข้อปฏิญญาที่เกี่ยวข้องกับโทษประหารชีวิต ประกอบด้วย

ข้อ ๑ มนุษย์ทั้งปวงเกิดมามีอิสระและ เสมอภาคกันในศักดิ์ศรีและสิทธิ ต่างในตนมีเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยจิตวิญญาณแห่งภราดรภาพ

ข้อ ๓ ทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงแห่งบุคคล

ข้อ ๕ บุคคลใดจะถูกกระทำการทรมานหรือ การปฏิบัติหรือการลงโทษ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรีไม่ได้

๑.๒ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR)

สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้รับรองกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๐๙ โดยประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคี ICCPR โดยการภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๙ และมีผลบังคับใช้กับประเทศไทย เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๐ ซึ่งปรากฏกติกาที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการมีชีวิต ดังนี้

ข้อ ๓ รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับที่จะประกันสิทธิอันเท่าเทียมกันของบุรุษและสตรี ในการที่จะอุปโภคสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองทั้งปวงดังที่ได้ระบุไว้ในกติกานี้

ข้อ ๕

๑. ไม่มีความใดในกติกานี้ที่อาจนำไปตีความไปในทางที่จะให้รัฐใด กลุ่ม หรือบุคคลใดได้สิทธิที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรม หรือกระทำการใดอันมีจุดมุ่งหมาย

ในการทำลายสิทธิและเสรีภาพประการใดที่รับรองไว้ในกติกาฯ นี้ หรือเป็นการจำกัดสิทธินั้นยิ่งไปกว่าที่ได้บัญญัติไว้ในกติกาฯ นี้

๒. จะต้องไม่มีการจำกัดหรือเลียงสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ได้รับการรับรอง หรือที่มีอยู่ในรัฐภาคีใดในกติกาฯ นี้ซึ่งเป็นไปตามกฎหมาย อนุสัญญา กฎระเบียบ หรือจารีตประเพณี โดยอ้างว่ากติกาฯ นี้ไม่รับรองสิทธิเช่นนั้น หรือรับรองสิทธินั้นในระดับที่ด้อยกว่า

ข้อ ๖

๑. มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตมาแต่กำเนิด สิทธินี้ต้องได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมายบุคคลจะต้องไม่ถูกทำให้เสียชีวิตโดยอำเภอใจ

๒. ในประเทศที่ยังมิได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต การลงโทษประหารชีวิตอาจกระทำได้เฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ที่สุดตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะที่กระทำความผิด และไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งกติกาฯ นี้ และต่ออนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์ การลงโทษเช่นนี้จะกระทำได้ก็แต่โดยคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลที่มีอำนาจ

๓. ในกรณีที่ทำให้เสียชีวิตมีลักษณะเป็นอาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์ ย่อมเป็นที่เข้าใจว่าข้อบทนี้ มิได้ให้อำนาจรัฐภาคีใดแห่งกติกาฯ นี้ในอันที่จะเลี่ยงจากพันธกรณีใดที่มีตามบทบัญญัติแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมล้างเผ่าพันธุ์

๔. บุคคลใดต้องคำพิพากษาประหารชีวิต ย่อมมีสิทธิขอภัยโทษหรือลดหย่อนผ่อนโทษตามคำพิพากษา การนิรโทษกรรม การภัยโทษ หรือการลดหย่อนผ่อนโทษตามคำพิพากษาประหารชีวิตอาจให้ได้ในทุกกรณี

๕. บุคคลอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ที่กระทำความผิดจะถูกพิพากษาประหารชีวิตมิได้ และจะดำเนินการประหารชีวิตสตรีขณะมีครรภ์มิได้

๖. รัฐภาคีใดแห่งกติกาฯ นี้จะยกข้อบทนี้ขึ้นอ้างเพื่อประวิง หรือขัดขวางการยกเลิกโทษประหารชีวิตมิได้

ข้อ ๗ บุคคลจะถูกทรมาน หรือได้รับการปฏิบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้าย

ไร้มนุษยธรรม หรือต่ำช้ามิได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุคคลจะถูกใช้ในการทดลองทาง การแพทย์ หรือทางวิทยาศาสตร์โดยปราศจากความยินยอมอย่างเสรีของบุคคลนั้นมิได้

ข้อ ๙

๑. บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยของร่างกาย บุคคลจะ ถูกจับกุมหรือควบคุมโดยอำเภอใจมิได้ บุคคลจะถูกตรึงเสรีภาพของตนมิได้ ยกเว้น โดยเหตุและโดยเป็นไปตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

๑.๓ พิธีสารเลือกรับฉบับที่สอง แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ พลเมืองและสิทธิทางการเมือง (Second Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights)

แม้ว่าในปัจจุบันประเทศไทยยังมิได้เป็นภาคีในพิธีสารเลือกรับฉบับที่สอง ฉบับนี้ หากแต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่าพิธีสารนี้เป็นพิธีสารเลือกรับที่ มุ่งเน้นในเรื่องการยกเลิกโทษประหารชีวิต ซึ่งเชื่อว่าการยกเลิกโทษประหารชีวิตมีส่วน ส่งเสริมศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการพัฒนาสิทธิมนุษยชนที่ก้าวหน้า สอดคล้องกับ ปญญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและ สิทธิทางการเมืองในข้อที่ ๖ และเชื่อว่ามาตรการต่างๆ ในการยกเลิกโทษประหารชีวิต ถือเป็นความก้าวหน้าในการมีสิทธิที่จะมีชีวิต โดยพิธีสารกำหนดว่า

ข้อ ๑

๑. ไม่มีบุคคลใดที่อยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายของรัฐบาลในพิธีสาร ฉบับนี้จะถูกประหารชีวิตได้

๒. รัฐบาลแต่ละรัฐต้องดำเนินมาตรการที่จำเป็นทุกอย่างเพื่อยกเลิกโทษ ประหารชีวิตภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายของตน

ข้อ ๒

๑. พิธีสารฉบับนี้ไม่ยอมรับข้อสงวนใดๆ ยกเว้นข้อสงวนที่กระทำในเวลา สัตยาบันหรือเมื่อเข้าภาคยานุวัติ ซึ่งเปิดโอกาสให้ใช้บทลงโทษประหารชีวิตระหว่าง สงครามตามคำพิพากษาคดีอาญาร้ายแรงที่สุดทางทหารที่กระทำในระหว่างสงคราม

๑.๔ อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่น ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment : CAT)

สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้รับรองอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment : CAT) เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๒๗ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๓๐ และประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ โดยการภาคยานุวัติ เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ และมีผลบังคับใช้กับประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เป็นต้นไป ซึ่งปรากฏสาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ข้อ ๑๖

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐรับที่จะป้องกันมิให้มีการกระทำอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือ การประติบัติ หรือการลงโทษที่ย่ำยีศักดิ์ศรีที่ไม่ถึงกับเป็นการทรมาน ตามที่นิยามไว้ในข้อ ๑ เกิดขึ้นในอาณาเขตภายใต้เขตอำนาจรัฐของตน เมื่อการกระทำ เช่นว่าได้กระทำโดย หรือด้วยการยุยง หรือความยินยอม หรือความรู้เห็นเป็นใจของ เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พันธกรณีทั้งปวงใน ข้อ ๑๐ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๒ และข้อ ๑๓ ให้นำมาใช้บังคับ โดยการ ใช้แทนที่การกล่าวถึงการทรมาน หรือการกล่าวถึงการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่ โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี

๑.๕ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๔ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค
ของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา ๒๖ การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของ
บุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติ

เงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

มาตรา ๒๘ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกายจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมจะกระทำมิได้

๑.๖ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ประเทศไทยได้กำหนดแนวทางเพื่อกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน โดยมีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๒๕/๒๕๔๑ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการจัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน ลงวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๑ และได้มีนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทแห่งชาติด้านสิทธิมนุษยชน (แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๑) ขึ้น และจากนั้นได้มีการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๒ – ๒๕๕๖) โดยมีการกำหนดกลยุทธ์หลัก ในการปรับปรุงกฎหมายและกลไกทางกฎหมาย รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งปรากฏตัวชัดแจ้งหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับโทษประหารชีวิต โดยกำหนดว่า กฎหมายที่มีอัตราโทษประหารชีวิตเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาให้มีการยกเลิกให้เป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๖๑) ปรากฏในแผนด้านกระบวนการยุติธรรมที่กล่าวถึงกฎหมายอาญาของไทยที่กำหนดโทษประหารชีวิตเป็นโทษสูงสุด ซึ่งถือว่าเป็นโทษที่ขัดกับหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในด้านสิทธิของการมีชีวิตอยู่ ซึ่งได้มีข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติการให้เปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตให้เข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต เพื่อสานต่อวัตถุประสงค์ในการ

ยกระดับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนภายในประเทศให้สอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากล โดยกำหนดขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

๑) เผยแพร่ให้ความรู้ด้านกฎหมายสิทธิมนุษยชนแก่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม และประชาชน โดยเฉพาะแนวคิดเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิในการมีชีวิตซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน

๒) พยายามดำเนินการเพื่อประกาศพักการประหารชีวิตในทางปฏิบัติอย่างเป็นทางการทันที และสนับสนุนมติพักการใช้โทษประหารชีวิตของที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติโดยมีเจตจำนงที่จะออกกฎหมายให้เปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตในท้ายที่สุด ปี พ.ศ. ๒๕๕๗

๓) เสนอแก้ไขกฎหมายเพื่อลดจำนวนความผิดทางอาญาที่มีบทลงโทษประหารชีวิต โดยเฉพาะอาชญากรรมที่ไม่ถือเป็นอาชญากรรมอุกฉกรรจ์ที่สุด ตามข้อบทที่ ๖ วรรคสอง ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เช่น ความผิดเกี่ยวกับการวางเพลิง การก่อการร้าย ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ (ในขณะนั้นกฎหมายไทยที่ยังคงมีบทลงโทษประหารชีวิต มีทั้งหมด ๕๕ ฐานความผิด)

๔) ลงนามและให้สัตยาบันรับรองพิธีสารเลือกรับ ฉบับที่ ๒ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองเรื่องมุ่งยกเลิกโทษประหารชีวิต ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๑

๕) สร้างเรือนจำความมั่นคงสูงเพื่อรองรับนักโทษประเภทคดีอุกฉกรรจ์

ในขณะนี้อยู่ระหว่างการร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ ยังคงบรรจุประเด็นปัญหาในแผนสิทธิมนุษยชนด้านกระบวนการยุติธรรมที่พบว่ากฎหมายไทยที่ยังคงมีโทษประหารชีวิตอาจขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน จึงมีข้อเสนอเรื่องการทบทวนการใช้โทษประหารชีวิต และพิจารณาปรับแก้ไขฐานความผิดที่กำหนดโทษประหารชีวิตบางฐานความผิดหรือทุกฐานความผิด

จะเห็นได้ว่าประเทศไทยให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ทั้งในภาพของการเข้าร่วมเป็นภาคีในปฏิญญา และกติการะหว่างประเทศ รวมทั้งการบัญญัติกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รวมทั้ง

การบรรจุประเด็นปัญหาด้านกระบวนการยุติธรรม อย่างไรก็ตามยังพบว่า ในส่วนของการยกเลิกโทษประหารชีวิตนั้น ประเทศไทยยังไม่ได้เข้าร่วมเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับฉบับที่สอง แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองซึ่งเป็นพิธีสารเลือกรับที่ให้ความมุ่งมั่นในการยกเลิกโทษประหารชีวิตที่จะเป็นกลไกสำคัญในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในการมีชีวิตของไทย

๒. แนวคิดเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษ

การลงโทษเป็นวิธีการบังคับที่รัฐใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดอาญา ซึ่งประกอบด้วยลักษณะสำคัญ คือ ๑) โทษต้องเป็นไปตามกฎหมาย ๒) โทษต้องเป็นไปโดยเสมอภาค ๓) โทษต้องมีลักษณะเป็นการเฉพาะตัวของบุคคล (จิตติ ดิงศภัทัย, ๒๕๓๖)

การกระทำผิดที่เกิดขึ้นในสังคมใดๆ นั้น พบว่า แต่ละสังคมย่อมแสวงหาวิธีการเพื่อจัดการกับผู้กระทำผิด ซึ่งวิธีการจัดการในแต่ละสังคมหรือยุคสมัยย่อมแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงคในการลงโทษผู้กระทำผิด ซึ่งสามารถสรุปวัตถุประสงค์ของการลงโทษได้ ดังนี้ (นที จิตสว่าง, ๒๕๕๔)

๒.๑.๑ การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution)

การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนเป็นการลงโทษที่มีความเชื่อว่า ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ที่มีความชั่วร้าย ดังนั้น การลงโทษจึงต้องให้สาสมกับความชั่วร้ายนั้น จึงกำหนดรูปแบบการลงโทษให้มีความรุนแรง ป่าเถื่อน ซึ่งเป็นการลงโทษที่สอดคล้องกับความรู้สึกของผู้เสียหายและประชาชนที่รับรู้การกระทำผิดที่ต้องการเห็นผู้กระทำผิดได้รับการลงโทษที่สาสมกับการกระทำผิด หรือความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหายตามหลัก “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน”

อย่างไรก็ตาม พบว่า การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน มีข้อด้อยหลายประการ คือ

- ๑) เป็นการลงโทษที่ไม่ได้มีผลต่อการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ
- ๒) เป็นการลงโทษที่ไม่ได้คำนึงถึงความจำเป็นของสังคม หากวันหนึ่งได้รับการปล่อยตัวออกมา ก็ยังคงเป็นอันตรายต่อสังคมได้ เช่น การตัดมือกรณีผู้กระทำความผิดลักทรัพย์ จะเห็นได้ว่า สังคมไม่ได้อะไรจากการลงโทษตัดมือ อีกทั้งยังมีผู้พิการเพิ่มขึ้นในสังคมเช่นกัน
- ๓) เป็นการกำหนดโทษที่ยากในการวัดความรุนแรงของโทษให้มีความเท่ากัน เนื่องจากยังไม่สามารถมีมาตรการใดที่จะลงโทษให้ได้สัดส่วน จึงก่อให้เกิดปัญหาว่า ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษอย่างยุติธรรมหรือผู้เสียหายได้รับการตอบแทนที่ยุติธรรมหรือไม่

๒.๑.๒ การลงโทษเพื่อข่มขวัญยับยั้ง (Deterrence)

การลงโทษเพื่อข่มขวัญยับยั้งมีความเชื่อว่า การกระทำความผิดเกิดจากคนไม่เกรงกลัวกฎหมายหรือการบังคับใช้กฎหมายอ่อนแอ และมนุษย์มีเหตุผลและเจตจำนงอิสระ ที่จะเลือกกระทำหรือไม่กระทำใดๆ ก็ได้ การกระทำความผิดจึงเกิดจากการเลือกกระทำของตัวผู้กระทำความผิดเองที่เห็นว่าผลของการกระทำผิดจะได้ประโยชน์มากกว่า จึงกล้าเสี่ยงที่จะกระทำความผิด ดังนั้น การลงโทษจึงควรมีขึ้นเพื่อป้องกันการกระทำผิด โดยลงโทษให้ผู้กระทำความผิดเห็นว่าผลของการกระทำผิดก่อให้เกิดความเจ็บปวดและไม่เกิดผลดีขึ้นเลย กล่าวคือ ทำให้ผู้กระทำความผิดเห็นว่าเมื่อกระทำความผิดไปแล้วได้รับผลเจ็บปวดมากกว่าได้รับความพอใจ จะส่งผลให้เกิดการหลีกเลี่ยงการกระทำผิดนั่นเอง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะมีรูปแบบการลงโทษด้วยการจำคุก (นันทิ จิตสว่าง, ๒๕๕๔)

การลงโทษเพื่อให้เกิดการข่มขวัญยับยั้งได้นั้น เรย์ เจฟฟอรี (นันทิ จิตสว่าง, ๒๕๕๔) กล่าวว่าไว้ว่าจะต้องดำเนินการอย่างแน่นอน รวดเร็ว เสมอภาค และมีโทษที่เหมาะสม สามารถอธิบายได้ ดังนี้

- ๑) การลงโทษต้องมีความแน่นอน คือ เมื่อเกิดเหตุการณ์กระทำความผิดแล้ว ผู้กระทำความผิดจะรอดพ้นจากการจับกุมไปได้ยาก เพื่อส่งผลในการยับยั้งการกระทำผิดที่

ทำให้บุคคลทั่วไปและผู้กระทำผิดเกิดความเกรงกลัว ไม่กล้าเสี่ยงที่จะกระทำความผิด

๒) การลงโทษต้องกระทำอย่างรวดเร็ว เพื่อให้เห็นผลของการกระทำความผิดได้อย่างทันที จึงจะทำให้ผู้กระทำความผิดและบุคคลทั่วไปเห็นผลร้ายของการกระทำความผิด

๓) การลงโทษต้องมีความเสมอภาค กล่าวคือ ผู้ที่กระทำความผิดจะต้องได้รับการลงโทษโดยเท่าเทียมกัน ไม่เกิดการเลือกปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้ผู้กระทำความผิดไม่มีช่องทางหลีกเลี่ยงในการถูกลงโทษ

๔) การลงโทษต้องมีบทลงโทษที่เหมาะสม กล่าวคือ หากบทลงโทษเบาเกินไปไม่ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด จะทำให้ผู้กระทำความผิดและบุคคลทั่วไปไม่เกรงกลัว และกล้าที่จะเสี่ยงในการกระทำความผิด ขณะเดียวกัน หากบทลงโทษรุนแรงเกินไป ก็จะทำให้ผู้กระทำความผิดพยายามปกปิดการกระทำความผิดของตนเอง ซึ่งอาจส่งผลให้เหยื่อได้รับผลร้ายมากขึ้น

๒.๑.๓ การลงโทษเพื่อตัดโอกาสการกระทำความผิด (Incapacitation)

การลงโทษเพื่อตัดโอกาสการกระทำความผิด มีหลักการสำคัญที่ว่า การกระทำความผิดจะไม่เกิดขึ้นเมื่อไม่มีผู้กระทำความผิดหรือโอกาสในการกระทำความผิด ดังนั้น การลงโทษจึงต้องตัดโอกาสในการกระทำความผิดนั้นเสีย ซึ่งวัตถุประสงค์ของการลงโทษแบบนี้มุ่งการป้องกันอาชญากรรมเช่นเดียวกับการลงโทษเพื่อซ่อมขวัญยับยั้ง หากแต่มีได้มุ่งเพื่อให้ผู้กระทำความผิดหรือบุคคลทั่วไปเกิดการเกรงกลัวไม่กระทำความผิดอีก แต่เป็นลงโทษเพื่อตัดโอกาสในการกระทำความผิดซ้ำ เช่น การเนรเทศผู้กระทำความผิดออกไปจากสังคม การตัดมือเพื่อให้ไม่สามารถกระทำการลักขโมยได้อีก การประหารชีวิตที่ทำให้ผู้กระทำความผิดออกไปจากสังคมเช่นกัน

การลงโทษที่ใช้กันแพร่หลาย คือ การจำคุก ซึ่งเป็นการตัดผู้กระทำความผิดออกไปจากสังคม เพื่อมุ่งให้สังคมปลอดภัย อย่างไรก็ตาม พบว่า การลงโทษจำคุกเป็นการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมไปเพียงชั่วคราวเท่านั้น เนื่องจากสุดท้ายแล้วผู้กระทำความผิดก็ยังคงกลับมาใช้ชีวิตในสังคม และเมื่อกลับมาแล้วอาจมีความโกรธแค้นจากการรับโทษหรือการปรับตัวในสังคม ซึ่งอาจส่งผลให้มีการกระทำความผิดซ้ำได้

๒.๑.๔ การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation)

การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู เชื่อว่า มนุษย์ไม่สามารถเลือกกระทำได้อย่างอิสระ แต่ถูกกดดันหล่อหลอมจากสิ่งแวดล้อมและปัจจัยต่างๆ จนมีบุคลิกภาพที่บกพร่องและเกิดการกระทำผิด ดังนั้น การกระทำผิดจึงเกิดจากปัจจัยหลายอย่างร่วมกัน ซึ่งอาจแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล การลงโทษจึงไม่ควรมุ่งเน้นที่การกระทำความผิดเป็นหลัก แต่ควรพิจารณาจากสาเหตุในการกระทำผิด และแก้ไขที่สาเหตุนั้นๆ

การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู จึงมุ่งเน้นไปที่ตัวผู้กระทำความผิดแต่ละบุคคล เพื่อหาสาเหตุการกระทำผิดและแนวทางแก้ไข ระยะเวลาของการลงโทษจึงขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้กระทำความผิดในการแก้ไขตนเอง เช่น ผู้กระทำความผิดคดีฆ่าอาจมีระยะเวลาในการจำคุกน้อยกว่าคดีลักทรัพย์ที่มีการกระทำผิดซ้ำ ถ้าผู้กระทำความผิดคดีฆ่าสำนึกและปรับปรุงพฤติกรรมรวมทั้งมีแนวโน้มว่าจะไม่กระทำผิดซ้ำอีก

การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู จึงเป็นแนวคิดแห่งการให้โอกาส ทั้งการให้โอกาสกลับตัว การแก้ไขปรับปรุงตนเอง โดยมีความพยายามไม่ให้ผู้กระทำความผิดต้องถูกลงโทษในรูปแบบที่จะทำลายคุณลักษณะหรือศักยภาพในการกลับเข้าสู่สังคม จึงใช้มาตรการต่างๆ ในการเลี้ยงการจำคุก เช่น การรอกการลงโทษจำคุก โดยใช้การคุมประพฤติ การใช้โทษปรับ หรือมาตรการในชุมชนอื่นๆ นอกจากนี้ หากจำเป็นต้องได้รับโทษจำคุกก็จะมีมาตรการอื่น เช่น การพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษ เพื่อที่จะให้อยู่เรือนจำให้น้อยที่สุด และได้รับผลกระทบน้อยที่สุดเช่นกัน

จะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันได้มีการใช้การลงโทษตามวัตถุประสงค์ในการลงโทษทั้งสี่ประการข้างต้นผสมผสานกัน ซึ่งเป็นการมุ่งเน้นในการแก้ไขฟื้นฟูเสียมากกว่าการแก้แค้นทดแทน หากแต่ยังคงมีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนอยู่เพื่อตอบสนองความรู้สึกของประชาชนหรือผู้เสียหายในกรณีที่อาชญากรรมนั้นมีความรุนแรง สะเทือนขวัญ อีกทั้งในการลงโทษยังคงมีเป้าหมายเพื่อข่มขู่ยับยั้งไม่ให้มีการกระทำความผิด และตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมในระยะหนึ่ง

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิต

๒.๒.๑ รูปแบบการลงโทษประหารชีวิตในปัจจุบัน

รูปแบบการลงโทษประหารชีวิตในยุคปัจจุบัน ที่ใช้ในประเทศต่างๆ มีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๕๗)

๑) การฉีดยาพิษเข้าร่างกาย (Lethal Injection)

การฉีดยาพิษเข้าร่างกาย เป็นวิธีการประหารชีวิตนักโทษ ซึ่งกำหนดขั้นตอนการฉีดยาพิษ ๓ ขั้นตอน คือ

ขั้นที่หนึ่ง ฉีดยา Sodium Thiopental Barbiturate เพื่อให้หมดสติ

ขั้นที่สอง ฉีดยา Pancuronium Bromide เพื่อให้กล้ามเนื้อคลายตัวให้ปอดและกระบังลมหยุดทำงาน

ขั้นที่สาม ฉีดยา Potassium Chloride เพื่อให้หัวใจหยุดทำงาน

การฉีดยาพิษเข้าร่างกายเป็นวิธีการประหารชีวิตที่ใช้ในประเทศไทยในปัจจุบัน โดยกระทรวงยุติธรรมได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิตนักโทษ ไว้ดังนี้ (ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิตนักโทษ พ.ศ. ๒๕๔๖)

(๑) ก่อนการบังคับโทษประหารชีวิต ประกอบด้วยวิธีการ ดังนี้

๑.๑) เมื่อศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาให้ประหารชีวิตจำเลย และจำเลยนั้นถูกคุมขังหรือถูกส่งตัวเข้าคุมขังในเรือนจำ ให้เรือนจำดำเนินการ

๑.๑.๑) ถ่ายรูปจำเลยนั้นไว้ ๖ ชุด แต่ละชุด ประกอบด้วย รูปครึ่งตัว หน้าตรงและรูปด้านข้าง ทั้งสองข้างขนาดรูปละ ๔" x ๖" ติดไว้ในกระดาดแผ่นเดียวกัน และระบุชื่อ-สกุล ฐานความผิด หมายเลขคดีแดง ศาลที่พิพากษา และวัน เดือน ปี ที่ถ่ายรูป และเจ้าพนักงานเรือนจำลงนามรับรองไว้ที่ด้านหน้ารูปทุกรูป

๑.๑.๒) จัดทำแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือทั้งสองข้างของจำเลยไว้ ๓ แผ่น

๑.๑.๓) จัดทำบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับดำเนินรูปพรรณของจำเลยไว้ ๑ ฉบับ

๑.๒) ส่งรูปถ่ายไปที่กองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และพนักงานสอบสวนเจ้าของคดีแต่ละ ๑ ชุด พร้อมแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือทั้งสองข้าง

แห่งละ ๑ แผ่น และส่งรูปถ่ายให้ศาลชั้นต้น ๒ ชุด กรมราชทัณฑ์ ๑ ชุด นอกนั้นให้เก็บไว้ที่เรือนจำเพื่อการตรวจสอบเมื่อจำเลยต้องคำพิพากษาคดีถึงที่สุดให้ประหารชีวิต และถูกคุมขังหรือถูกส่งตัวเข้าคุมขังในเรือนจำ

๑.๓) เรือนจำดำเนินการถ่ายรูป จัดทำแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ และบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับตัวอาชญากรของจำเลยเช่นเดียวกับข้อ ๑.๑) แต่ให้ระบุรายละเอียดเพิ่มเกี่ยวกับวันที่คดีถึงที่สุดและชั้นศาล เพื่อการตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง โดยให้จัดเก็บรูปถ่าย แผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับตัวอาชญากรไว้ที่เรือนจำ ๑ ชุด นอกนั้นให้จัดส่งไปกรมราชทัณฑ์เพื่อจะได้ส่งต่อไปยังหน่วยงานตามข้อ ๑.๒) เพื่อตรวจสอบยืนยันตัวบุคคลว่าเป็นจำเลยในคดีที่ต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิตหรือไม่

๑.๔) ผู้พิพากษาซึ่งนั่งพิจารณาคดีนั้น พนักงานสอบสวนเจ้าของคดี และกองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติแจ้งผลการตรวจสอบไปที่กรมราชทัณฑ์ ซึ่งผลการตรวจสอบรูปถ่ายและลายพิมพ์นิ้วมือเก็บรักษาไว้ที่กรมราชทัณฑ์

๑.๕) ให้เรือนจำจัดให้มีการตรวจสอบสภาพจิตของจำเลยที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ประหารชีวิตทุกราย หากเป็นหญิงให้เพิ่มการตรวจการตั้งครรภ์ด้วย

๑.๖) ให้เรือนจำแจ้งสิทธิการถวายเรื่องราวขอพระราชทานอภัยโทษให้จำเลยทราบ และสอบถามว่ามีความประสงค์จะใช้สิทธิถวายเรื่องราวขอพระราชทานอภัยโทษหรือไม่ ถ้าประสงค์จะใช้สิทธิดังกล่าว ให้เรือนจำช่วยเป็นธุระจัดการไปตามสมควรไม่ว่านักโทษจะถวายเรื่องราวขอพระราชทานอภัยโทษภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ก็ตาม ให้เรือนจำรายงานไปกรมราชทัณฑ์โดยด่วน

(๒) การประหารชีวิต ประกอบด้วยวิธีการ ดังนี้

๒.๑) การเตรียมการ

๒.๑.๑) ให้มีคณะกรรมการและสักขีพยานในการดำเนินการ ดังนี้

(๑) ให้มีคณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งประกอบด้วย

- ผู้บัญชาการเรือนจำแห่งท้องที่ที่จะทำการประหารชีวิตนักโทษเป็นประธาน
- ผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่หรือผู้แทนอัยการจังหวัดแห่งท้องที่ หรือผู้แทน

- เจ้าพนักงานเรือนจำตำแหน่งตั้งแต่พัศดีขึ้นไปแห่งเรือนจำ
ท้องที่ที่ประหารชีวิตนักโทษ ๑ คน

(๒) ให้มีสักขีพยาน ประกอบด้วย

- ผู้แทนกรมราชทัณฑ์
- ผู้กำกับการสถานีตำรวจแห่งท้องที่หรือผู้แทน

๒.๑.๒) เมื่อจะต้องทำการประหารชีวิตนักโทษรายใดให้กรมราชทัณฑ์
แจ้งให้เรือนจำทราบ พร้อมส่งผลการตรวจสอบรูปถ่ายและลายพิมพ์นิ้วมือที่เก็บรักษา
ไว้ไปด้วย โดยจะกระทำการประหารชีวิตในวันและเวลาใดให้เรือนจำเป็นผู้กำหนด
และแจ้งให้กรรมการ สักขีพยาน และกองทะเบียนประวัติอาชญากรรมทราบ

๒.๑.๓) ให้ประธานและคณะกรรมการทำการตรวจสอบผลการตรวจ
รูปถ่ายและลายพิมพ์นิ้วมือที่กรมราชทัณฑ์ส่งไปกับที่ทางเรือนจำได้เก็บรักษาไว้ก่อน
ทำการประหารชีวิต โดยถือเอาผลการตรวจสอบลายพิมพ์นิ้วมือเป็นสำคัญ แต่ให้นำ
ผลการตรวจสอบรูปถ่ายเป็นข้อมูลประกอบด้วย

๒.๑.๔) ให้กองทะเบียนประวัติอาชญากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
จัดเจ้าหน้าที่ไปทำการพิมพ์ลายนิ้วมือของนักโทษ ในขณะก่อนและหลังการประหารชีวิต
โดยพิมพ์ลายนิ้วมือเป็น ๓ ชุด เพื่อตรวจสอบกับลายพิมพ์นิ้วมือนักโทษประหารชีวิต
ของกองทะเบียนประวัติอาชญากรต่อหน้าคณะกรรมการ และลงนามกำกับในแผ่น
พิมพ์ลายนิ้วมือ ในกรณีทำการประหารชีวิต ณ เรือนจำในเขตกรุงเทพมหานครและ
จังหวัดปริมณฑล

กรณีทำการประหารชีวิต ณ เรือนจำในท้องที่จังหวัดอื่นให้เป็นหน้าที่
ของตำรวจภูธรในจังหวัดนั้น จัดเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญการตรวจสอบลายพิมพ์นิ้วมือไป
ดำเนินการในทำนองเดียวกัน

ภายหลังการประหารชีวิตให้เก็บลายพิมพ์นิ้วมือนักโทษดังกล่าวไว้ที่เรือนจำ
กรมราชทัณฑ์ และกองทะเบียนประวัติอาชญากร แห่งละ ๑ ชุด อนึ่ง ก่อนนำตัว
ไปประหารชีวิตให้ผู้บัญชาการเรือนจำที่จะทำการประหารชีวิตนักโทษนำเอกสาร
อันเกี่ยวข้องกับผลการขอพระราชทานอภัยโทษไปอ่านให้นักโทษผู้นั้นฟัง

๒.๑.๕) ให้เรือนจำสอบถามนักโทษที่จะถูกประหารชีวิตถึงการจัดการทรัพย์สิน ถ้าหากนักโทษแสดงเจตนาที่จะจัดการทรัพย์สินของตน ก็ให้แสดงเจตนาไว้เป็นลายลักษณ์อักษร กรณีนักโทษเขียนหนังสือไม่ได้ให้เจ้าพนักงานเรือนจำเป็นผู้เขียนให้แล้วอ่านให้นักโทษผู้นั้นฟังแล้วให้ลงลายมือชื่อหรือลายพิมพ์นิ้วมือไว้เป็นหลักฐาน โดยมีพยานอย่างน้อยสองคนลงชื่อรับรองลายมือชื่อหรือลายพิมพ์นิ้วมือนั้น

หากนักโทษมีความประสงค์จะเขียนจดหมายหรือส่งข้อความบอกกล่าว หรือจะโทรศัพท์พูดกับญาติหรือผู้ใด หรือมีความประสงค์จะทำสิ่งใด ซึ่งเจ้าพนักงานเรือนจำพิจารณาแล้วเห็นสมควร ก็ให้เรือนจำอำนวยความสะดวกให้ แต่การส่งข้อความหรือการพูดคุยโทรศัพท์สามารถกระทำได้ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร ทั้งนี้ให้เรือนจำจัดเตรียมโทรศัพท์หรือเครื่องมือสื่อสารไว้เป็นการเฉพาะ

๒.๑.๖) ให้เรือนจำสอบถามนักโทษถึงอาหารมื้อสุดท้าย และหากไม่เป็นการเหลือวิสัยให้เรือนจำจัดให้ตามสมควรและเหมาะสม

๒.๑.๗) ให้นักโทษได้มีโอกาสประกอบพิธีกรรมทางศาสนาหรือลัทธิตามความเชื่อของตนในเวลาที่เหมาะสม

๒.๑.๘) ให้เรือนจำจัดเจ้าพนักงานเรือนจำ ไม่น้อยกว่า ๓ คนไปรับยาหรือสารพิษที่กำหนดจากโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลของกรมราชทัณฑ์ โดยต้องมีหัวหน้าเจ้าพนักงานเรือนจำ เป็นข้าราชการไม่ต่ำกว่าระดับ ๗ (ชำนาญการ)

ทั้งนี้ อุปกรณ์บรรจุยาหรือสารพิษให้เรือนจำเป็นผู้จัดหาและให้เภสัชกรของโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลของกรมราชทัณฑ์บรรจุยาหรือสารพิษลงในอุปกรณ์ดังกล่าว แล้วให้ผนักอุปกรณ์ให้แน่นหนา และลงชื่อกำกับไว้โดยชัดเจน การเปิดผนักอุปกรณ์บรรจุยาหรือสารพิษจะต้องทำต่อหน้าคณะกรรมการ และให้หัวหน้าเจ้าพนักงานเรือนจำผู้ไปรับยาหรือสารพิษและคณะกรรมการลงชื่อรับรองความเรียบร้อยไว้เป็นหลักฐาน

๒.๑.๙) ให้เรือนจำจัดเตรียมสถานที่สำหรับการประหารชีวิตและจัดหาอุปกรณ์ที่จะใช้ในการฉีดยาหรือสารพิษเข้าสู่ร่างกายของนักโทษที่จะถูกประหารไว้ให้พร้อม รวมถึงเจ้าพนักงานเรือนจำผู้ทำการฉีดยาหรือสารพิษไม่น้อยกว่า ๒ คน

๒.๑.๑๐) สถานที่สำหรับการทำการประหารชีวิตนักโทษ ประกอบด้วย ห้องสำหรับควบคุมนักโทษก่อนทำการประหาร ห้องทำการประหาร ห้องเตรียมตัวของ เจ้าพนักงาน รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการประหาร ห้องคณะกรรมการกับสักขีพยาน และห้องประกอบพิธีทางศาสนา

๒.๒) การดำเนินการประหารชีวิต

๒.๒.๑) ให้เรือนจำจัดเจ้าพนักงานเรือนจำรักษาความปลอดภัย และระวังเหตุให้อยู่ในความเรียบร้อยตามสมควรแล้วนำนักโทษที่จะทำการประหารชีวิต ไปยังสถานที่ซึ่งได้เตรียมไว้

๒.๒.๒) นำตัวนักโทษที่จะทำการประหารชีวิตให้นอนลงบนเตียงที่ จัดเตรียมไว้เพื่อการประหารชีวิต พร้อมทั้งทำการพันธนาการป้องกันมิให้นักโทษดิ้นรน ขัดขืน

๒.๒.๓) ให้เจ้าพนักงานเรือนจำซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยคำสั่งของ ผู้บัญชาการเรือนจำ จัดเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการไว้ให้พร้อม และทำการแทงเข็มสำหรับฉีดยาหรือสารพิษเข้าเส้นเลือดในรูปร่างกายของนักโทษที่จะ ถูกประหารรอไว้โดยต่อเข้ากับสายท่อหรืออุปกรณ์บรรจยาหรือสารพิษที่จะปล่อยเข้าสู่ รูปร่างกายของนักโทษที่จะถูกประหาร พร้อมทั้งติดตั้งเครื่องตรวจวัดสัญญาณการเต้น ของหัวใจเข้ากับรูปร่างกายนักโทษที่จะถูกประหารเห็นจอแสดงให้คณะกรรมการและสักขี พยานได้สังเกตเห็นโดยชัดเจน

๒.๒.๔) เมื่อการดำเนินการตามข้อ ๒.๒.๓) เสร็จเรียบร้อย และได้ รับสัญญาณให้ทำการประหารชีวิต ให้เจ้าพนักงานเรือนจำผู้ทำการฉีดยาหรือสารพิษ จัดการปล่อยหรือฉีดยาหรือสารพิษเข้าสู่รูปร่างกายของนักโทษประหารให้ตายเสีย ต่อหน้าคณะกรรมการและสักขีพยาน

๒.๒.๕) ให้แพทย์ประจำเรือนจำที่ทำการประหารชีวิตนักโทษหรือ แพทย์ของทางราชการ ๑ คนร่วมกับคณะกรรมการ ตรวจพิสูจน์การตายของนักโทษ โดยให้แพทย์และคณะกรรมการทำบันทึกยืนยันการตายของนักโทษที่ถูกประหารชีวิต และประกาศผลการประหารชีวิตให้สักขีพยานทราบในวันนั้น

ทั้งนี้ การถ่ายภาพหรือบันทึกให้ปรากฏด้วยแถบเสียง แถบภาพ หรือด้วยวิธีอื่นที่จะเกิดผลในทำนองเดียวกันต่อนักโทษที่จะถูกประหาร สถานที่ประหารชีวิต และวิธีการประหารชีวิตนั้นจะกระทำมิได้ เว้นแต่เป็นการดำเนินการในทางราชการ

๒.๓) การดำเนินการหลังการประหารชีวิต

๒.๓.๑) ให้เรือนจำจัดเก็บศพของนักโทษที่ถูกประหารชีวิตไว้ในเรือนจำ เป็นเวลาไม่ต่ำกว่า ๑๒ ชั่วโมง เมื่อล่วงเลยระยะเวลาดังกล่าวแล้วให้แพทย์ของทางราชการร่วมกับผู้บัญชาการเรือนจำตรวจสอบโดยทำบันทึกยืนยันการตายอีกครั้งหนึ่ง

๒.๓.๒) เมื่อนักโทษเสียชีวิตแล้วให้เรือนจำแจ้งญาติทราบในโอกาสแรก หากมีญาติมาขอรับให้มอบศพนั้นไป แต่ถ้าไม่มีญาติมาขอรับก็ให้จัดการเผาหรือฝังตามที่เรือนจำจะเห็นสมควรต่อไป

๒.๓.๓) ให้เรือนจำรายงานผลการดำเนินการประหารชีวิตพร้อมบันทึกของแพทย์และคณะกรรมการยืนยันผลการตรวจพิสูจน์การตาย และผลการตรวจสอบยืนยันภายหลังการตายให้กระทรวงยุติธรรมทราบโดยเร็ว

๒) การนั่งเก้าอี้ไฟฟ้า (Electric Chair)

การนั่งเก้าอี้ไฟฟ้า เป็นวิธีการประหารชีวิต โดยให้นักโทษนั่งอยู่บนเก้าอี้ที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะสำหรับการประหารชีวิต โดยก่อนทำการประหารชีวิต นักโทษจะต้องโกนผมและขนตามร่างกายออกทั้งหมด เพื่อให้กระแสไฟฟ้าเข้าสู่ร่างกายได้ง่าย จากนั้นเมื่อมีการเปิดกระแสไฟฟ้า ร่างกายของนักโทษจะกระตุก เกิดอาการอาเจียน ปัสสาวะ และอุจจาระ อย่างไรก็ตาม ร่างกายของนักโทษจะมีผ้าคาดรั้งตัวไว้

ทั้งนี้ ตัวอย่างของการประหารชีวิตในสหรัฐอเมริกา นั้น พบว่าการกำหนดกระแสไฟฟ้าที่ใช้ในการประหารชีวิตจะแตกต่างกันไปตามระบบของแต่ละรัฐ รวมถึงน้ำหนักตัวของนักโทษ (Capital Punishment, ๒๐๐๘ อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๕๗)

๓) การประหารชีวิตโดยการรมแก๊ส (Gas Chamber)

การประหารชีวิตโดยการรมแก๊ส เป็นการประหารชีวิตด้วยการรมแก๊สไฮยาไนด์ โดยการจัดให้นักโทษประหารชีวิตอยู่ในห้องหรือตู้ที่ไม่มีอากาศผ่านเข้าไปได้ และจัดให้มีช่องสำหรับใส่สารโพแทสเซียมไฮยาไนด์ หรือโซเดียมไฮยาไนด์ ผสมกับกรดไฮโดรคลอริก เพื่อให้เกิดเป็นแก๊สไฮโดรไซยานิกขึ้นในห้องหรือตู้ที่จัดไว้ จากนั้นแก๊สจะทำลายความสามารถในการผลิตเฮโมโกลบินในเม็ดเลือดส่งผลให้นักโทษหมดสติในเวลาไม่กี่วินาทีและเสียชีวิตในเวลาอันรวดเร็ว เมื่อนักโทษเสียชีวิตแล้วเจ้าหน้าที่จะสวมชุดและหน้ากากป้องกันแก๊สเข้าทำความสะอาด (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๕๗)

๔) การแขวนคอ (Hanging)

การแขวนคอเป็นการประหารชีวิตด้วยการใช้เชือกผูกที่คอของนักโทษประหาร จากนั้นจึงเปิดประตูลงซึ่งอยู่ที่พื้นใต้เท้าของนักโทษออก ให้นักโทษตกลงไป เชือกที่รัดคอกอยู่จะทำให้เกิดภาวะขาดออกซิเจน และเสียชีวิตในที่สุด โดยเจ้าหน้าที่จะต้องคำนวณความยาวของเชือกให้สัมพันธ์กับน้ำหนักตัวของนักโทษประหารแต่ละราย (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๕๗)

๕) การยิงเป้า (Firing Squad)

การยิงเป้าเป็นการประหารชีวิตโดยการใช้ปืนยิงนักโทษประหารจนเสียชีวิต ซึ่งในการประหารชีวิตของไทยก่อนหน้านี้ ได้ใช้วิธีการยิงเป้า โดยมีการยิงเป้าครั้งสุดท้ายเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ทั้งนี้ การประหารชีวิตของไทย จะกำหนดให้มีเพชฌฆาตที่ ๑ หรือเรียกว่า เพชฌฆาตมือหนึ่ง ทำการประหารชีวิต ในหลักที่ ๑ (ด้านขวามือ) กรณีที่มีการประหารชีวิตนักโทษรายเดียวในคราวนั้น หากมีการประหารชีวิตพร้อมกันสองราย จะกำหนดให้นักโทษประหารชีวิตรายที่ ๒ อยู่หลักที่ ๒ และให้เพชฌฆาตมือสอง ร่วมทำการประหารชีวิตด้วย ทั้งนี้การยิงเป้าแต่ละครั้งจะใช้กระสุนในการยิงประมาณ ๘-๑๐ นัด โดยยิงให้นักโทษสิ้นใจโดยเร็วที่สุด (ยุทธ บางขวาง, ๒๕๕๔)

๖) การปาด้วยก้อนหิน (Stoning)

การปาด้วยก้อนหิน เป็นการประหารชีวิตด้วยการใช้หินขว้างจนตาย ซึ่งปรากฏวิธีการประหาร โดยการเอาตัวนักโทษมาฝังทรายหรือดิน แล้วให้ผู้เสียหาย หรือผู้ชนใช้ก้อนหินที่จัดเตรียมไว้ขว้างใส่ศีรษะจนขาดใจตาย (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๕๗)

จากรูปแบบการประหารชีวิตข้างต้น พบว่า การประหารชีวิตที่ใช้ในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๘ เป็นต้นมา ได้มีการใช้การยิงเป้า จวบจนกระทั่งในปัจจุบันประเทศไทยได้ใช้รูปแบบการประหารชีวิตด้วยการฉีดสารพิษเข้าร่างกาย ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นต้นมา

๒.๒.๒ ข้อห้ามของการบังคับโทษประหารชีวิตตามกฎหมายของไทย

แม้ว่าจะมีการบัญญัติบทลงโทษประหารชีวิตในกฎหมายอาญาของไทย อย่างไรก็ตาม ได้มีการบัญญัติข้อยกเว้นการบังคับโทษประหารชีวิต ให้แก่บุคคล ดังนี้

๑) ผู้กระทำความผิดที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี (ในขณะที่กระทำความผิด) ซึ่งไม่ได้คำนึงถึงว่าผู้กระทำความผิดจะถูกจับกุมเมื่อใด หรือศาลมีคำพิพากษาเมื่อใด (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ วรรคสอง)

๒) ผู้หญิงที่อยู่ในระหว่างการตั้งครรภ์ ให้รอไว้จนพ้นกำหนด ๓ ปี นับแต่คลอดบุตร และให้ลดโทษประหารชีวิตลงเหลือจำคุกตลอดชีวิต เว้นแต่บุตรถึงแก่ความตายก่อนพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๔๗ วรรคสอง)

๓. กฎหมายที่ระวางโทษประหารชีวิต

ความผิดที่กฎหมายระวางโทษประหารชีวิต ในปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น ๖๒ ความผิด โดยแบ่งเป็น

๓.๑ ฐานความผิดที่ระวางโทษประหารชีวิตสถานเดียว

ฐานความผิดที่ระวางโทษประหารชีวิตสถานเดียว ในปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๒ ความผิด ปรากฏตามกฎหมายต่างๆ ดังนี้

๓.๑.๑ ประมวลกฎหมายอาญา ประกอบด้วยฐานความผิด

- ๑) การปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์ (มาตรา ๑๐๗ และ ๑๑๑)
- ๒) การปลงพระชนม์พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ (มาตรา ๑๐๙ และ ๑๑๑)
- ๓) การข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่นหรือเด็กที่มีอายุยังไม่เกิน ๑๕ ปี หรือเด็กที่มีอายุยังไม่เกิน ๑๓ ปี โดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการรวมโจรกรรม จนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย (มาตรา ๒๗๗ ตรี (๒))
- ๔) การฆ่าผู้อื่นที่กฎหมายกำหนดให้ผู้กระทำผิดต้องได้รับโทษหนักขึ้น เช่น การฆ่าบุพการี การฆ่าเจ้าพนักงานที่กระทำตามหน้าที่ การฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน เป็นต้น (มาตรา ๒๘๙)
- ๕) การชิงทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุทางศาสนาอันเป็นที่สักการบูชาของประชาชนหรือได้กระทำในวัด หรือสถานอันเป็นที่เคารพทางศาสนา จนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย (มาตรา ๓๓๙ ทวิ)
- ๖) การปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย (มาตรา ๓๔๐) และ
- ๗) การปล้นทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุทางศาสนาอันเป็นที่สักการบูชาของประชาชนหรือได้กระทำในวัด หรือสถานอันเป็นที่เคารพทางศาสนา จนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย (มาตรา ๓๔๐ ทวิ)

๓.๑.๒ กฎหมายอาญาทหาร ประกอบด้วยฐานความผิด หนีราชการ และเป็นการหนีเข้าไปอยู่กับพวกศัตรู (มาตรา ๔๖ (๑))

๓.๑.๓ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ประกอบด้วยฐานความผิด การใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจ ด้วยประการอื่นใด ให้ผู้อื่นเสพเฮโรอีน โดยเป็นการกระทำต่อผู้หญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือเป็นการกระทำเพื่อจูงใจให้ผู้อื่นกระทำความผิด ทางอาญา หรือเพื่อประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่น ในการกระทำความผิดทางอาญา (มาตรา ๙๓)

๓.๑.๔ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดบางประการต่อการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ประกอบด้วยฐานความผิด

๑) ผู้อยู่ในอากาศยานในระหว่างการบินผู้ใดฆ่าผู้อื่น ถ้าการกระทำนั้นน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อความปลอดภัยของอากาศยาน (มาตรา ๑๖)

๒) ผู้ที่ใช้อาวุธหรือวัตถุอื่นใดฆ่าผู้อื่นในท่าอากาศยาน และการกระทำนั้นเป็นอันตราย หรือน่าจะเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของท่าอากาศยาน (มาตรา ๒๐)

๓.๒ ฐานความผิดที่ระวางโทษประหารชีวิตเป็นโทษสูงสุด

ฐานความผิดที่ระวางโทษประหารชีวิตเป็นโทษสูงสุดในปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น ๕๐ ความผิด ปรากฏตามกฎหมายต่างๆ ดังนี้

๓.๒.๑ ประมวลกฎหมายอาญา ประกอบด้วยฐานความผิด

๑) การประทุษร้ายต่อพระมหากษัตริย์ (มาตรา ๑๐๘ และ ๑๑๑)

๒) การประทุษร้ายต่อพระราชินี รัชทายาท หรือ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ โดยการกระทำนั้น มีลักษณะเป็นอันตรายต่อพระชนม์หรือชีวิต (มาตรา ๑๑๐ และ ๑๑๑)

๓) ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร หรือความผิดฐานเป็นกบฏ (มาตรา ๑๑๓)

๔) การกระทำเพื่อให้ส่วนหนึ่งส่วนใดของราชอาณาจักร หรือทั้งหมด ตกไปอยู่ใต้อำนาจอธิปไตยของรัฐต่างประเทศ (มาตรา ๑๑๙, ๑๒๘ และ ๑๒๙)

๕) คนไทยกระทำการรบต่อประเทศ หรือเข้าร่วมเป็นข้าศึกของประเทศ (๑๒๑, ๑๒๘ และ ๑๒๙)

๖) การกระทำการใดๆ เพื่ออุปการะแก่การดำเนินการรบหรือ การเตรียมการรบของข้าศึก เช่น ทำให้ป้อม สนามบิน ยุทธภัณฑ์ใช้การไม่ได้ หรือตกไปอยู่ในเงื้อมมือ ข้าศึก หรือยุยงให้ทหารไม่กระทำการตามหน้าที่ เป็นต้น (มาตรา ๑๒๒, ๑๒๘ และ ๑๒๙)

๗) การกระทำการใดๆ เพื่อให้รัฐต่างประเทศล่วงรู้หรือได้ไปซึ่งข้อความ เอกสารอันปกปิดไว้เป็นความลับสำหรับความปลอดภัยของประเทศ (มาตรา ๑๒๔, ๑๒๘ และ ๑๒๙)

๘) การกระทำความผิดประการใดๆ ให้เกิดเหตุร้ายแก่ประเทศจากภายนอก (มาตรา ๑๒๗, ๑๒๘ และ ๑๒๙)

๙) การฆ่าหรือพยายามฆ่าราชาธิบดี ราชาินี ราชสามี รัชทายาทหรือ ประมุขแห่งรัฐต่างประเทศ ซึ่งมีสัมพันธไมตรี หรือผู้แทนรัฐต่างประเทศ ซึ่งได้รับ แต่งตั้งให้มาสู่พระราชสำนัก (มาตรา ๑๓๒)

๑๐) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย (มาตรา ๑๓๕/๑)

๑๑) เจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ข่มขืนใจ หรือจู่ใจ เพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเองหรือผู้อื่น (มาตรา ๑๔๘)

๑๒) เจ้าพนักงาน สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งรัฐ สมาชิกสภาจังหวัด หรือสมาชิกสภาเทศบาล เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับ ตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่า การนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ (มาตรา ๑๔๙)

๑๓) เจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือ พนักงานสอบสวน เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเอง

หรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าการนั้น จะชอบหรือไม่ชอบด้วยหน้าที่ (มาตรา ๒๐๑)

๑๔) เจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี หรือ พนักงานสอบสวน กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด ๆ ในตำแหน่ง โดยเห็นแก่ ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งตนได้เรียก รับ หรือ ยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับ แต่งตั้งในตำแหน่งนั้น (มาตรา ๒๐๒)

๑๕) การวางเพลิงเผาทรัพย์ที่กฎหมายกำหนด เช่น โรงเรือนที่คนอยู่ อาศัย สถานีรถไฟ หรือ ท่าอากาศยาน เป็นต้น (มาตรา ๒๐๘)

๑๖) การกระทำให้เกิดเพลิงไหม้ แม้เป็นของตนเอง เป็นเหตุให้เกิดเพลิง ไหม้แก่ทรัพย์ที่กฎหมายกำหนด (มาตรา ๒๒๐)

๑๗) การกระทำให้เกิดระเบิดจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ทรัพย์ที่ กฎหมายกำหนด (มาตรา ๒๒๒)

๑๘) การวางเพลิงเผาทรัพย์ หรือกระทำให้เกิดระเบิดเป็นเหตุให้ เกิดอันตรายแก่ทรัพย์ที่กฎหมายกำหนด เป็นเหตุให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย หรือได้รับอันตรายสาหัส (มาตรา ๒๒๔)

๑๙) การข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่น หรือเด็กที่มีอายุยังไม่เกิน ๑๕ ปี หรือเด็กที่มีอายุยังไม่เกิน ๑๓ ปี จนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย (มาตรา ๒๓๗ ทวิ)

๒๐) การข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่น หรือเด็กที่มีอายุยังไม่เกิน ๑๕ ปี หรือ เด็กที่มีอายุยังไม่เกิน ๑๓ ปี โดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยร่วมกระทำ ความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการรวมโจร จนเป็นเหตุให้ผู้นั้นได้รับอันตรายสาหัส (มาตรา ๒๓๗ ตรี (๑))

๒๑) การกระทำอนาจารผู้อื่นโดยขู่เข็ญหรือใช้กำลังประทุษร้าย หรือ เด็กที่มีอายุไม่เกิน ๑๕ ปี ไม่ว่าเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม จนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ ความตาย (มาตรา ๒๘๐)

๒๒) การเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารแก่เด็กที่มีอายุ ยังไม่เกิน ๑๕ ปี โดยใช้ขูบายหลอกลวง ขู่ เข็ญ ใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อสนองความใคร่ ของผู้อื่น (มาตรา ๒๘๓ และ ๒๘๕)

๒๓) การฆ่าผู้อื่น (มาตรา ๒๘๘)

๒๔) การหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่นให้ปราศจากเสรีภาพในร่างกาย หรือการเอาคนลงเป็นทาส เพื่อซื้อขาย จำหน่าย รับ ไม่ว่าจะนำเข้าไปหรือส่งออกไป นอกราชอาณาจักร จนเป็นเหตุให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย (มาตรา ๓๑๒ ทวิ)

๒๕) การลักพาตัวผู้อื่น เพื่อให้ได้มาซึ่งค่าไถ่ (มาตรา ๓๑๓ และ ๓๑๔)

๒๖) การชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย (มาตรา ๓๓๙)

๓.๒.๒ กฎหมายอาญาทหาร ประกอบด้วยฐานความผิด

๑) เซลยศึกที่เสียสัตย์ว่า เมื่อได้รับการปล่อยตัวแล้วให้สัตย์ว่าจะไม่ ทำการรบต่อประเทศไทยตลอดเวลาสงคราม (มาตรา ๑๓)

๒) การลักลอกสอดแนม โดยเข้าไปในป้อม ค่าย เรือรบ หรือสถานที่ ไດๆ อันเป็นของทหาร (มาตรา ๑๔)

๓) การให้ความช่วยเหลือ หรือปิดบังผู้ลักลอกสอดแนมโดยที่รู้อยู่แล้ว ว่าเป็นศัตรู (มาตรา ๑๕)

๔) ทหารที่กระทำการเกลี้ยกล่อมให้ผู้อื่นกลายเป็นพวกของศัตรู (มาตรา ๑๖)

๕) นายทหารที่บังคับกองทหาร ป้อม ค่าย เรือรบ หรือสถานที่ใดๆ ถ้ายังไม่สิ้นกำลังและยังสามารถต่อสู้ศัตรูอยู่ได้ หายยอมแพ้ให้แก่ศัตรู (มาตรา ๑๗)

๖) การยุ้ง หรือข่มขืนใจ นายทหารบังคับกองทหาร ป้อม ค่าย เรือรบ หรือสถานที่ใดๆ ให้ยอมแพ้แก่ข้าศึก (มาตรา ๑๘)

๗) นายทหารเรือซึ่งมีหน้าที่ควบคุมเรือของทหาร ได้ถอยเรือออกจาก สถานที่รบในขณะรบ โดยไม่มีเหตุอันสมควร (มาตรา ๑๙)

๘) นายทหารที่ได้บังอาจทำลายหรือละทิ้งเครื่อง ศาสตราวุธ กระสุน ดินปืน หรือเครื่องยุทโธปกรณ์ใดๆ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ซึ่งได้กระทำต่อหน้าศัตรู (มาตรา ๒๗ (๑))

๙) ทหารที่ได้รับมอบหมายให้อยู่ยามรักษาการณ์ หากละทิ้งหน้าที่หรือ ไปเสียจากหน้าที่โดยมิได้รับอนุญาต ซึ่งได้กระทำต่อหน้าศัตรู (มาตรา ๒๙ (๑))

๑๐) ทหารที่ขัดขึ้นหรือละเลยไม่ได้กระทำตามคำสั่งอย่างใด ๆ ซึ่งได้กระทำต่อหน้าศัตรู (มาตรา ๓๐ (๑))

๑๑) ทหารที่ขัดขึ้นไม่ได้กระทำตามคำสั่งอย่างใด ๆ โดยการแสดงความขัดขึ้นด้วยกิริยา หรือวาจาอาจต่อหน้าทหารถืออาวุธ ซึ่งได้กระทำต่อหน้าศัตรู (มาตรา ๓๑ (๑))

๑๒) การใช้กำลังทำร้ายทหารยามรักษาการณ หรือทหารอยู่ยามประจำหน้าที่ ซึ่งได้กระทำต่อหน้าศัตรู (มาตรา ๓๖ (๑))

๑๓) ทหารซึ่งได้ใช้กำลังประทุษร้ายด้วยกำลังแก้มืออำนาจบังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไป ซึ่งได้กระทำต่อหน้าศัตรู (มาตรา ๓๘ (๑))

๑๔) ทหารได้ทำการมั่วสุม ณ สถานที่ใด ๆ กันตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไป ใช้กำลังทำร้ายหรือขู่เชิญว่าจะทำร้าย หรือกระทำการใด ๆ ขึ้น ให้มีความวุ่นวายเกิดขึ้นในบ้านเมือง ซึ่งได้กระทำต่อหน้าศัตรู (มาตรา ๔๒ (๑))

๑๕) ทหารได้ทำการมั่วสุม ณ สถานที่ใด ๆ กันตั้งแต่ ๕ คน ขึ้นไป ใช้กำลังทำร้ายหรือขู่เชิญว่าจะทำร้าย หรือกระทำการใด ๆ ขึ้น ให้มีความวุ่นวายเกิดขึ้นในบ้านเมือง ซึ่งได้กระทำต่อหน้าศัตรู และปรากฏว่ามีทหารตั้งแต่คนหนึ่งขึ้นไปมีอาวุธ (มาตรา ๔๓ (๑))

๑๖) การกระทำด้วยความประสงค์ที่จะบ่อนทำลายให้สมรรถภาพของกรมกองทหารเสื่อมทรามลง อันเป็นส่วนหนึ่งของแผนที่จะล้มล้างรัฐบาลหรือเพื่อให้เปลี่ยนแปลงประเพณีทางการเมืองหรือเศรษฐกิจของทหาร (มาตรา ๕๒)

๓.๒.๓ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.

๒๕๓๙ ประกอบด้วยฐานความผิด การหน่วงเหนี่ยว กักขัง กระทำด้วยประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย หรือทำร้ายร่างกาย หรือขู่เชิญด้วยประการใด ๆ ว่า จะใช้กำลังประทุษร้ายผู้อื่น เพื่อข่มขืนใจให้ผู้อื่นนั้นกระทำการค้าประเวณี และเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย (มาตรา ๑๒(๒))

๓.๒.๔ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ.๒๔๙๐ ประกอบด้วยฐานความผิด การใช้อาวุธปืน

เครื่องกระสุน หรือวัตถุระเบิดนอกจากที่กำหนดในกฎกระทรวงที่อนุญาตให้ออกได้นำไปใช้ในการกระทำผิด ได้แก่ ฆ่าผู้อื่น เรียกค่าไถ่ กรรโชกทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์ (มาตรา ๗๘)

๓.๒.๕ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ประกอบด้วยฐานความผิด

๑) การผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เพื่อจำหน่าย (มาตรา ๖๕)

๒) ผู้ใดจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ โดยมีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เกินยี่สิบกรัมขึ้นไป (มาตรา ๖๖)

๓.๒.๖ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบด้วยฐานความผิด

๑) การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ด้วยการข่มขืนใจผู้อื่นให้ทำงานหรือให้บริการ โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นหรือของผู้อื่น ขู่เข็ญด้วยประการใดๆ ใช้กำลังประทุษร้าย ยึดเอกสารสำคัญประจำตัวของบุคคลนั้น นำภาระหนี้ของบุคคลมาเป็นสิ่งผูกมัด โดยมีชอบ หรือกระทำด้วยประการอื่นใดที่คล้ายคลึงกับการกระทำข้างต้นให้ผู้อื่นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย (มาตรา ๖/๑ และมาตรา ๕๒/๑)

๒) การค้ามนุษย์ ด้วยการเป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด หน่วงเหนี่ยวกักขัง จัดให้อยู่อาศัย หรือรับไว้ซึ่งบุคคลหรือเด็ก โดยมีความมุ่งหมายเพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำถึงแก่ความตาย (มาตรา ๖ มาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ วรรคสอง และมาตรา ๕๓/๑ (๒))

๓.๒.๗ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดบางประการต่อการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘ ประกอบด้วยฐานความผิด

๑) ผู้ที่อยู่ในอากาศยานในระหว่างการบินผู้ใดยึดหรือเข้าควบคุมอากาศยานโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายผู้อื่น หรือขู่ว่าจะกระทำอันตรายต่ออากาศยานนั้น (มาตรา ๑๗)

๒) ผู้ที่กระทำการทำลายอากาศยานในระหว่างบริการทำให้อากาศยานในระหว่างบริการเสียหายจนเป็นเหตุให้อากาศยานนั้นไม่สามารถทำการบินได้ หรือเป็นเหตุหรือน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อความปลอดภัยของอากาศยานในระหว่างการบิน หรือวาง หรือกระทำด้วยประการใดๆ เพื่อให้มีการวางในอากาศยานในระหว่างบริการซึ่งวัตถุหรือสิ่งใดๆ ที่น่าจะทำลายอากาศยานนั้น หรือน่าจะก่อให้เกิดความเสียหายจนเป็นเหตุให้อากาศยานนั้นไม่สามารถทำการบินได้ หรือน่าจะก่อให้เกิดความเสียหายจนน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อความปลอดภัยของอากาศยานในระหว่างการบิน (มาตรา ๑๘)

๓) ผู้ที่ใช้อาวุธหรือวัตถุอื่นใดกระทำการทำร้ายร่างกายผู้อื่นในท่าอากาศยานจนเป็นเหตุให้หรือน่าจะเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย ทำลายหรือทำให้เสียหายอย่างร้ายแรงต่อท่าอากาศยานหรือสิ่งอำนวยความสะดวกของท่าอากาศยาน หรือต่ออากาศยานที่จอดอยู่ในท่าอากาศยานซึ่งไม่ใช่อากาศยานในระหว่างบริการ หรือทำให้การให้บริการของท่าอากาศยานหยุดชะงัก และการกระทำนั้นเป็นอันตรายหรือน่าจะเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยของท่าอากาศยาน (มาตรา ๑๙)

๔) ผู้ที่ทำลายหรือทำให้เสียหายแก่เครื่องอำนวยความสะดวกในการเดินอากาศตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ หรือทำให้การทำงานของเครื่องอำนวยความสะดวกดังกล่าวขัดข้อง เป็นเหตุหรือน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อความปลอดภัยของอากาศยานในระหว่างการบิน (มาตรา ๒๑)

สถานการณ์ การประหารชีวิต

๑. สถานการณ์การประหารชีวิตในประเทศไทย

๑.๑ สถิติการประหารชีวิตในประเทศไทย

การประหารชีวิต ถูกกำหนดเป็นบทลงโทษการกระทำความผิด
ขั้นสูงสุด ซึ่งการบังคับโทษตามคำพิพากษาประหารชีวิตของไทย
ในปัจจุบันกำหนดให้ใช้วิธีการฉีดสารพิษ ทั้งนี้ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๘
เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยมีการบังคับโทษตามคำพิพากษา
ประหารชีวิต จำนวน ๓๒๖ ราย ซึ่งสามารถจำแนกตามวิธีการประหาร
ชีวิตได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑ สถิติการประหารชีวิตในประเทศไทย จำแนกตามวิธีการประหารชีวิต

วิธีการประหารชีวิต	จำนวน (ราย)	หมายเหตุ
การใช้อาวุธปืนยิง	๓๑๙	ยิงครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๖
การฉีดยาพิษ	๗	ฉีดยาพิษครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๖ และฉีดยาพิษครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๑
รวม	๓๒๖	

ที่มา: ประชาไท, ๒๕๖๑ ปรับปรุงข้อมูลโดย วิษุตา อิศรานุวรรณ, ๒๕๖๒

จากตารางข้างต้นพบว่า ในจำนวนนักโทษประหารชีวิตที่มีการบังคับโทษไปแล้วจำนวน ๓๒๖ ราย นั้น ได้มีการบังคับโทษโดยการใช้อาวุธปืนยิงเสียให้ตายจำนวน ๓๑๙ ราย โดยมีการใช้วิธีการยิงครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๖ และหลังจากนั้นเป็นต้นมา กรมราชทัณฑ์ได้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการเป็นการฉีดยาพิษ ซึ่งได้มีการใช้วิธีการฉีดยาพิษมาแล้วตั้งแต่วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๖ จำนวน ๗ ราย และรายล่าสุดได้มีการฉีดยาพิษเมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๑ ซึ่งนับเป็นการประหารชีวิตครั้งแรกหลังจากที่มีการเว้นว่างการประหารชีวิตไปแล้วเป็นระยะเวลา ๙ ปี

๑.๒ สถิตินักโทษประหารชีวิตในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๕๓ - ๒๕๖๒

สถิตินักโทษเด็ดขาดประหารชีวิตในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๖๒ ตามการรายงานของกรมราชทัณฑ์พบว่า นักโทษเด็ดขาดประหารชีวิตในปัจจุบัน มีจำนวน ๒๕๙ ราย แบ่งเป็นนักโทษเด็ดขาดประหารชีวิตชาย จำนวน ๒๓๒ ราย และนักโทษเด็ดขาดประหารชีวิตหญิง จำนวน ๒๗ ราย

ตารางที่ ๒ สถิตินักโทษเด็ดขาดประหารชีวิต ในรอบ ๑๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๖๒)

ปี พ.ศ.	เพศ		รวม	ข้อมูล ณ วันที่
	ชาย	หญิง		
๒๕๕๓	๑๔๘	๑๓	๑๖๑	๓๐ เมษายน ๒๕๕๓
๒๕๕๔	๖๙	๑๒	๘๑	๓๐ เมษายน ๒๕๕๔
๒๕๕๕	๓๖	๕	๔๑	๓๐ เมษายน ๒๕๕๕
๒๕๕๖		ไม่ปรากฏข้อมูล		
๒๕๕๗	๙๗	๗	๑๐๔	๑ เมษายน ๒๕๕๗
๒๕๕๘	๓๕๑	๔๒	๓๙๓	๑ เมษายน ๒๕๕๘
๒๕๕๙	๑๔๖	๖	๑๕๒	๑ เมษายน ๒๕๕๙
๒๕๖๐	๑๕๘	๑๑	๑๖๙	๑ มกราคม ๒๕๖๐
๒๕๖๑	๑๘๓	๒๒	๒๐๕	๑ เมษายน ๒๕๖๑
๒๕๖๒	๒๓๒	๒๗	๒๕๙	๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๒

ที่มา: ประมวลสถิติจากสถิติราชทัณฑ์ กรมราชทัณฑ์

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๘ มีนักโทษเด็ดขาดประหารชีวิตมากที่สุด กล่าวคือ มีจำนวน ๓๙๓ ราย ซึ่งเพิ่มสูงขึ้นกว่า ๕ ปีก่อน มากกว่า ๑ เท่าตัว ขณะเดียวกันพบว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้มีการประกาศ “สงครามยาเสพติด” ที่มีการปราบปรามผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติด ทำให้จำนวนนักโทษเด็ดขาดในคดียาเสพติดเพิ่มสูงขึ้นจากในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ จำนวน ๘๒,๐๓๓ ราย เป็นจำนวน ๑๘๕,๔๑๖ ราย ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ (กรมราชทัณฑ์, ๒๕๕๓; กรมราชทัณฑ์, ๒๕๕๘)

๑.๓ พัฒนาการการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

๑.๓.๑ พัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตของไทย

พัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตของไทย พบว่า

๑) พัฒนาการเชิงบวก ประเทศไทยได้มีการแก้ไขกฎหมายพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๐ ซึ่งได้ปรับปรุงจากเดิมในมาตรา ๖๕ ซึ่งบัญญัติโทษประหารชีวิตสถานเดียวในกรณีที่เกิดผล นำเข้า หรือส่งออกยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ เพื่อจำหน่าย แก่โทษเป็นต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต ซึ่งผู้พิพากษามีโอกาสในการใช้ดุลพินิจได้

นอกจากนี้ได้มีการบัญญัติบทลงโทษประหารชีวิต ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๒๓/๒ บัญญัติว่า “ผู้ใดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศ หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การระหว่างประเทศ เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบเพื่อกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือประหารชีวิต” ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งได้มีการยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ และใน พ.ร.บ. ฉบับใหม่ ไม่มีการบัญญัติบทลงโทษประหารชีวิตไว้อีก

๒) พัฒนาการเชิงลบ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่ผ่านมามีพบว่า ประเทศไทยไม่ได้มีการบังคับโทษตามคำพิพากษาประหารชีวิตมาเลย ซึ่งก่อให้เกิดความคาดหวังที่หากประเทศไทยไม่มีการประหารชีวิตติดต่อกันเป็นระยะเวลา ๑๐ ปี องค์การสหประชาชาติจะถือว่าเป็นประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติทันที ซึ่งจะถือได้ว่าเป็นพัฒนาการที่ดีในการยกเลิกโทษประหารชีวิตต่อไป หากแต่เมื่อวันนี้

๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๑ กระทรวงยุติธรรมโดยกรมราชทัณฑ์ได้ดำเนินการบังคับโทษตามคำพิพากษาขึ้น และทำให้ปลายทางของการยกเลิกโทษประหารชีวิตอย่างเป็นรูปธรรมทางหนึ่งต้องเริ่มต้นใหม่อีกครั้ง

นอกจากนี้ ยังพบว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ กฎหมายไทยได้มีการขยายฐานความผิดของโทษประหารชีวิตเพิ่มสูงขึ้นจาก ๕๕ ฐานความผิด เป็น ๖๓ ฐานความผิด (ภายหลังได้มีการยกเลิกฐานความผิดเกี่ยวกับการทุจริต) ปัจจุบันจึงยังคงมีฐานความผิดที่บัญญัติโทษประหารชีวิต จำนวน ๖๒ ฐานความผิด (รายละเอียดปรากฏตามข้อ ๓. ในบทที่ ๒)

๑.๓.๒ ข้อถกเถียงเกี่ยวกับการใช้และการยกเลิกโทษประหารชีวิต

การให้ยกเลิกโทษประหารเป็นประเด็นที่มีข้อถกเถียงเกิดขึ้นในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อเกิดเหตุอาชญากรรมรุนแรงสะเทือนขวัญขึ้น ยิ่งทำให้กระแสของการยืนยันให้ยังคงมีโทษประหาร และเร่งรัดให้มีการบังคับโทษประหารชีวิตกับผู้กระทำผิด ขณะเดียวกันก็ได้มีการรณรงค์ให้ยกเลิกโทษประหารชีวิตอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน เนื่องจากการประหารชีวิตนั้น ถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนในการมีชีวิตอยู่ ซึ่งเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน

ทั้งนี้ จึงได้มีข้อถกเถียงเกี่ยวกับการใช้และการยกเลิกโทษประหารชีวิต โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้ (นที จิตสง่า, ๒๕๕๖; ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด, ๒๕๕๗)

๑) ควรยกเลิกโทษประหารชีวิต ด้วยเหตุผลสนับสนุนดังนี้

๑.๑) การประหารชีวิตถือว่าขัดหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในการมีชีวิตอยู่ และเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งการยกเลิกโทษประหารชีวิตไม่ได้สนับสนุนให้ผู้กระทำผิดไม่ต้องรับโทษ หากแต่การประหารชีวิตเป็นการลงโทษที่รุนแรง โหดร้าย เป็นการลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และอาจมีความเสี่ยงในการประหารชีวิตคนบริสุทธิ์ได้

๑.๒) นักโทษประหารชีวิตส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสในการต่อสู้คดีให้ชนะคดีได้ ด้วยข้อจำกัดที่ส่วนใหญ่แล้วมักมีฐานะยากจน ด้อยโอกาส ไม่สามารถจ่ายทนายความแก้ต่างในคดีของตนได้

๑.๓) ระบบยุติธรรมทางอาญามีความเสี่ยงที่จะเกิดข้อผิดพลาด ในการตัดสินคดีให้เป็นธรรม โดยอาจมีการจับผิดคน หรือตัดสินผิดพลาด หากมีการประหารชีวิตไปแล้วก็จะมีโอกาสได้ใช้ชีวิตต่อไป

๑.๔) การใช้โทษประหารชีวิตไม่มีผลต่อการป้องกันยับยั้งอาชญากรรม ซึ่งจากการศึกษาวิจัยขององค์การสหประชาชาติ^๑ พบว่า “งานวิจัยไม่สามารถค้นพบ ข้อยืนยันว่า การประหารชีวิตส่งผลในเชิงป้องกันได้ดียิ่งกว่าการลงโทษจำคุกตลอดชีวิต และไม่น่าเชื่อว่าจะมีข้อยืนยันเหล่านั้นอยู่จริง” อีกทั้งสถิติจากประเทศที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้ว พบว่า การไม่ใช้โทษประหารชีวิตไม่ได้ส่งผลให้อาชญากรรมเพิ่มมากขึ้น

อนึ่ง งานวิจัยของสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) ระบุว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตราการเกิดอาชญากรรม คือ ความยากจน ความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนความสามารถของรัฐ ในการบังคับใช้กฎหมาย การรักษาหลักนิติธรรม

๒) คัดค้านการยกเลิกโทษประหารชีวิต ด้วยเหตุผลสนับสนุน ดังนี้

๒.๑) การประหารชีวิตเป็นการลงโทษที่ตอบแทนผู้กระทำผิดได้ สอดคล้องกับความผิดที่กระทำไว้ และสามารถชดเชยความรู้สึกทรมานให้แก่ผู้เสียหายได้

๒.๒) การประหารชีวิตสามารถเป็นเครื่องมือในการยับยั้งการกระทำผิด และสร้างความสงบเรียบร้อยในสังคมได้

๑.๓.๓ แนวทางการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายโทษประหารชีวิต

ประเด็นการเรียกร้องให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตได้มีการดำเนินการ กันมาอย่างต่อเนื่อง ทั้งการณรงค์โดยองค์กรภาครัฐ และเอกสารที่มุ่งเน้นการ

^๑ งานวิจัย เรื่อง “คำถามเกี่ยวกับโทษประหารและคุณภาพการใหม่ของอาชญาวิทยาที่มีต่อประเด็นนี้: รายงานต่อคณะกรรมการว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติธรรมทางอาญา ศึกษา โดย Roger Hood ซึ่งภายหลังได้รับการปรับปรุงและตีพิมพ์ ภายใต้ชื่อ “โทษประหาร: ทัศนะในระดับโลก” (“The Death Penalty: A World-wide Perspective”), Oxford: Clarendon Press.

คุ้มครองสิทธิมนุษยชน มีการศึกษาผลดีผลเสียในการยกเลิกโทษประหารชีวิต รวมทั้ง การศึกษาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายโทษประหารชีวิต ซึ่งพบรายละเอียด ในการขับเคลื่อนของภาครัฐที่เกี่ยวข้องในระยะที่ผ่านมา ดังนี้

๑) แผนการดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรมเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง โทษประหารชีวิต

สืบเนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มี ข้อเสนอแนะนโยบายการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตและหลัก สิทธิมนุษยชนเสนอต่อนายกรัฐมนตรี (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, ๒๕๖๐) ซึ่งกระทรวงยุติธรรมได้รับมอบหมายให้ดำเนินการจัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำรายงานในประเด็นเรื่องการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิต ซึ่งได้มีมติจาก การประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาและบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม ครั้งที่ ๒/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๙ และคณะกรรมการพัฒนาการบริหาร งานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ครั้งที่ ๒/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๙ เห็นชอบ กับแนวทางการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิต ดังนี้

ระยะที่ ๑ ปรับอัตราโทษความผิดบางประเภทจากที่มีโทษ ประหารชีวิตสถานเดียวเป็นโทษอัตราขั้นสูงสุดประหารชีวิต เพื่อให้ผู้พิพากษาสามารถใช้ดุลพินิจที่จะลงโทษประหารชีวิตได้โดยไม่จำเป็นต้องวางโทษประหารชีวิตสถานเดียว เท่านั้น ซึ่งการจะพิจารณาว่าฐานความผิดใดควรปรับอัตราการลงโทษไม่ให้โทษ ประหารชีวิตเพียงอย่างเดียว ควรพิจารณาหลักเกณฑ์ในเรื่องการลงโทษประหารชีวิต ในการกระทำความผิดที่ร้ายแรงที่สุด อาทิ ความผิดเกี่ยวกับชีวิต ความผิดที่ส่งผลถึง ความตายของผู้อื่น

ระยะที่ ๒ ยกเลิกโทษประหารชีวิตในบางฐานความผิด โดยเฉพาะ ในความผิดที่ไม่เกี่ยวกับชีวิต หรือเป็นความผิดที่ไม่ส่งผลถึงความตายของผู้อื่น เช่น การลักพาตัวผู้อื่นเพื่อให้ได้มาซึ่งค่าไถ่ เจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ เป็นต้น

ระยะที่ ๓ ยกเลิกโทษประหารชีวิตในฐานความผิดที่เหลือทั้งหมด

จากนั้นคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ สำนักงานกิจการยุติธรรม ได้นำข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตและหลักสิทธิมนุษยชนเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙ รับทราบและเห็นชอบข้อเสนอของกระทรวงยุติธรรมดังกล่าว

๒) แผนปฏิบัติการตามข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายโทษประหารชีวิต

ในการประชุมหารือเพื่อพิจารณาแผนปฏิบัติการตามข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายโทษประหารชีวิต เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒ ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ๑ กรุงเทพมหานคร ปรากฏรายละเอียด ดังนี้ (กระทรวงยุติธรรม, ๒๕๖๒)

๒.๑) ข้อเสนอแนะเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตโดยตรง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๒.๑.๑) ข้อเสนอแนะทางนโยบาย ประกอบด้วย

๑) การรณรงค์ให้ความรู้และความเข้าใจแก่สังคมไทยเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต โดยการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับหลักการและเหตุผลความจำเป็นในการปรับปรุงโทษประหารชีวิตจนเป็นที่ยอมรับในสังคม ซึ่งกำหนดหน่วยงานหลักในการดำเนินการ คือ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และหน่วยงานสนับสนุน คือ สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักงานศาลยุติธรรม

๒) การเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับฉบับที่ ๒ ของ ICCPR และสนับสนุนข้อมติเกี่ยวกับการพักการใช้โทษประหารชีวิตในการประชุมของสหประชาชาติ ดังนี้

๒.๑) การพิจารณาเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับฉบับที่ ๒ ของ ICCPR โดยควรมีการเตรียมความพร้อมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องด้วยการสร้างความรู้และความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับข้อปฏิบัติภายหลังการเข้าเป็นภาคี

และเมื่อมีการเตรียมความพร้อมใกล้เคียงสมบูรณ์แล้ว คณะรัฐมนตรีควรลงมติเห็นชอบในการสนับสนุนข้อมติเกี่ยวกับการพักการใช้โทษประหารชีวิตในการประชุมสหประชาชาติที่เกี่ยวข้อง

๒.๒) การหยุดพักการใช้บทลงโทษประหารชีวิต ซึ่งไม่จำเป็นต้องให้ครบระยะเวลา ๑๐ ปี หากประเทศไทยพร้อมก็สามารถพักใช้บทลงโทษประหารชีวิตได้ทันที อีกทั้ง หากประเทศไทยพิจารณาเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับฉบับที่ ๒ ของ ICCPR จักต้องยกเลิกโทษประหารชีวิตทั้งหมดทันที ดังนั้น การเข้าเป็นภาคีจึงต้องดำเนินการเมื่อได้มีการเตรียมความพร้อมในทุกด้านก่อน

ข้อเสนอดังกล่าวนี้ กำหนดให้กระทรวงการต่างประเทศ และ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นหน่วยงานติดตามและประเมินผลการดำเนินการภายในประเทศ

๒.๑.๒) ข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย (กระทรวงยุติธรรม, ๒๕๖๒) ประกอบด้วย

๑) การจัดทำหลักเกณฑ์สำหรับการไม่กำหนดให้มีโทษประหารชีวิตในกฎหมายที่จะตราขึ้นใหม่ โดยส่วนราชการที่มีอำนาจในการจัดทำกฎหมายควรพิจารณาความเหมาะสมของการบัญญัติบทลงโทษประหารชีวิตในกฎหมายฉบับนั้นๆ และควรจัดทำเหตุผลประกอบหรือข้อสังเกตเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีประกอบการวินิจฉัย

๒) การพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ดังต่อไปนี้

๒.๑) การดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีทั้งสามระยะนั้น สามารถเริ่มต้นได้ง่ายที่สุด คือ การพิจารณาไม่กำหนดโทษประหารชีวิตในกฎหมายที่จะยกร่างใหม่ ตามความเหมาะสม รวมถึงการดำเนินการในระยะที่ ๒ การยกเลิกโทษประหารชีวิตในฐานความผิดที่ไม่ใช่คดีอุกฉกรรจ์ ซึ่งอาจดำเนินการได้ง่ายกว่าการดำเนินการในระยะที่ ๑ ที่เป็นการพิจารณาปรับอัตราโทษความผิดประหารชีวิตสถานเดียวเป็นอัตราโทษสูงสุด

๒.๒) การปรับปรุงกฎหมายมีความเกี่ยวข้องกับส่วน

ราชการหลายภาคส่วนทั้งฝ่ายกำกับดูแลและฝ่ายปฏิบัติ ดังนั้น การแก้ไขกฎหมายที่มีฐานความผิดเป็นโทษประหารชีวิตจะต้องพิจารณาไปพร้อมกันทั้งระบบ จึงควรจำแนกประเภทฐานความผิดออกเป็นกลุ่ม และมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละกลุ่มเป็นผู้พิจารณา โดยกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการขั้นต้น ๑ ปี โดยมีรายละเอียดดังนี้

๒.๒.๑) การจำแนกฐานความผิดออกเป็นกลุ่มๆ โดยอาจพิจารณาแบ่งฐานความผิดทั้ง ๖๓ ฐาน ออกเป็น ๕ กลุ่มฐานความผิดได้แก่ (๑) กลุ่มฐานความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง (๒) กลุ่มฐานความผิดเกี่ยวกับความปลอดภัยสาธารณะ (๓) กลุ่มฐานความผิดที่กระทำต่อชีวิตร่างกาย (๔) กลุ่มฐานความผิดเกี่ยวกับตำแหน่งหน้าที่การงาน และ (๕) กลุ่มฐานความผิดตามกฎหมายเฉพาะ

๒.๒.๒) การมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละกลุ่มเป็นผู้พิจารณาทบทวนเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องทำการศึกษาทบทวนข้อมูลให้ครบถ้วนรอบด้าน เช่น ข้อเท็จจริงทางคดีว่าความผิดนั้นๆ เคยเกิดขึ้นจริงหรือไม่ หากเกิดขึ้นจริงมีการพิจารณาพิพากษาลงโทษอย่างไร ตลอดจนการกระทำผิดซ้ำในคดีนั้นๆ หลังจากได้รับการพักการลงโทษเป็นอย่างไร หากพิจารณาแล้วว่าสมควรยกเลิกโทษประหารชีวิตควรระบุให้ชัดเจนว่า ควรใช้โทษทางอาญาใดทดแทนด้วย

อนึ่ง ในการปรับปรุงกฎหมายนี้ กำหนดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการ ประกอบด้วย กระทรวงกลาโหม กรมพระธรรมนูญ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และสำนักงานกิจการยุติธรรม

๒.๓) ข้อเสนอแนะเพื่อดำเนินการควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิต (กระทรวงยุติธรรม, ๒๕๖๒) ประกอบด้วย

๒.๓.๑) ข้อเสนอแนะทางนโยบาย

๑) การปฏิรูปเรือนจำเพื่อรองรับนักโทษประหารชีวิต ซึ่งปัจจุบันกำหนดให้เรือนจำที่ควบคุมผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตทั่วประเทศ จำนวน ๑๐-๑๑ แห่ง แต่ในทางปฏิบัติ กรณีเป็นนักโทษชายจะกำหนดให้ควบคุมตัวที่เรือนจำกลางบางขวาง ส่วนนักโทษหญิงให้จำคุกที่เรือนจำหญิงอื่นๆ แต่จำแนกแดนขังให้ชัดเจน

ทั้งนี้ อาจพิจารณาในการกำหนดให้เรือนจำความมั่นคงสูง ทั้ง ๕ แห่ง เป็นเรือนจำสำหรับนักโทษจำคุกตลอดชีวิตซึ่งถูกเปลี่ยนจากโทษประหารชีวิต และกำหนดมาตรการในการดูแลนักโทษให้ชัดเจนเป็นสัดส่วน ซึ่งกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ควรพิจารณาปรับปรุงเรือนจำให้มีมาตรฐานที่จะสามารถรองรับการดำเนินการดังกล่าว

๒.๓.๒) ข้อเสนอแนะทางนโยบายที่ต้องจัดทำกฎหมาย

๑) การสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม โดยเป็นการสร้างความเชื่อมั่นต่อประชาชนว่าผู้ที่ถูกลงโทษคือผู้ที่กระทำความผิดจริง และโทษที่ได้รับเป็นไปตามสัดส่วนความผิดนั้นๆ รวมถึงผู้กระทำความผิด และนักโทษประหารชีวิตจะต้องได้รับการคุ้มครองสิทธิตามมาตรฐานสากล เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรม อันจะนำไปสู่การเคารพกฎหมายโดยไม่สัมพันธ์กับความหนักเบาหรือความร้ายแรงของโทษที่กำหนดต่อไป

๒) การปรับปรุงระบบและกระบวนการยุติธรรม

๒.๑) การส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งในกรณีของความผิดที่มีโทษสูงต้องพิจารณาศึกษาความเหมาะสมในการนำมาใช้ อย่างไรก็ตาม กรณีของโทษประหารชีวิตควรมุ่งเน้นเรื่องการเยียวยาผู้เสียหาย มากกว่าการสร้าง ความสมานฉันท์ โดยเฉพาะในการสร้างความเชื่อมั่นด้านกระบวนการยุติธรรมให้แก่ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

๒.๒) การเพิ่มบทบาทครอบครัวและชุมชน ในการคุ้มครองผู้กระทำความผิดภายใต้การกำกับดูแลของผู้คุมประพฤติและคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาล โดยจะต้องมีแผนการรองรับที่ดี และสามารถคาดหมายได้ว่า อัตราการกระทำผิดซ้ำมีจะทิศทางอย่างไรเมื่อได้รับการพักการลงโทษแล้ว

๒.๓) การใช้วิธีบำบัดเกี่ยวกับกระบวนการคิด และพฤติกรรม โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาพหุตินิสัยจะต้องจัดให้มีความพร้อมด้านบุคลากรโดยเฉพาะนักจิตวิทยาเพื่อดูแลและลดพฤติกรรมรุนแรงของผู้กระทำผิดที่เข้าสู่การบำบัด

๓) มาตรการทดแทนที่เปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็น โทษจำคุกตลอดชีวิต

มาตรการทดแทนที่เปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็น โทษจำคุกตลอดชีวิต เพื่อให้ผู้เสียหายเห็นว่า แม้ผู้กระทำผิดจะไม่ได้รับโทษประหารชีวิต แต่ก็ยังได้รับโทษในความผิดที่กระทำลงไป จึงควรมีการจำกัดระยะเวลาในการลงโทษจำคุกไม่น้อยกว่า ๒๕ - ๓๐ ปีก่อนจะได้รับสิทธิอื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด อย่างไรก็ตาม การจำกัดระยะเวลานั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรแสวงหาระยะเวลาที่เหมาะสมร่วมกัน และควรมีการพัฒนาพหุตินิสัยในระหว่างการรับโทษนั้น ทั้งนี้ ควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการดูแลนักโทษประหารชีวิตให้มีการได้รับโทษในระยะเวลาที่เหมาะสม และไม่เกิดความล้ากันในทางปฏิบัติกับนักโทษที่มีโทษจำคุกระยะยาว

๒. สถานการณ์การประหารชีวิต ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก

๒.๑ การประหารชีวิตในประเทศต่างๆ ทั่วโลก

จากการสำรวจการประหารชีวิตในประเทศต่างๆ ทั่วโลกในรอบปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย พบว่า มีการประหารชีวิตนักโทษในประเทศต่างๆ อย่างน้อย ๖๙๐ ครั้ง แบ่งเป็นการประหารชีวิตในประเทศต่างๆ ดังนี้

๑) จีน	จำนวน (+) ราย*	๒) อิหร่าน	จำนวน ๒๕๓+ ราย*
๓) ซาอุดีอาระเบีย	จำนวน ๑๔๙ ราย	๔) เวียดนาม	จำนวน ๘๕+ ราย*
๕) อิรัก	จำนวน ๕๒+ ราย*	๖) อียิปต์	จำนวน ๔๓+ ราย*
๗) สหรัฐอเมริกา	จำนวน ๒๕ ราย	๘) ญี่ปุ่น	จำนวน ๑๕ ราย
๙) ปากีสถาน	จำนวน ๑๔+ ราย*	๑๐) สิงคโปร์	จำนวน ๑๓ ราย
๑๑) โซมาเลีย	จำนวน ๑๓ ราย (แบ่งเป็น จูบาแลนด์ ๑๐ ราย และสหพันธ์สาธารณรัฐโซมาเลีย ๓ ราย)		
๑๒) ชูดานใต้	จำนวน ๗+ ราย*	๑๓) เบลารุส	จำนวน ๔+ ราย*
๑๔) เยเมน	จำนวน ๔+ ราย*	๑๕) อัฟกานิสถาน	จำนวน ๓ ราย
๑๖) บอตสวานา	จำนวน ๒ ราย	๑๗) ชูดาน	จำนวน ๒ ราย
๑๘) ไต้หวัน	จำนวน ๑ ราย	๑๙) ไทย	จำนวน ๑ ราย
๒๐) เกาหลีเหนือ	จำนวน (+) ราย*		

ในจำนวน ๒๐ ประเทศที่มีการประหารชีวิตในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ นั้น พบว่ามีจำนวนประเทศที่ทำการประหารชีวิตลดน้อยลง จำนวน ๓ ประเทศ เมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๐ แต่ปรากฏว่าในปี ๒๕๖๑ ประเทศบอตสวานา ชูดาน ไต้หวันและประเทศไทยเป็นประเทศที่กลับมาประหารชีวิตอีกครั้ง หลังจากที่ไม่มีการประหารชีวิตมาเป็นระยะเวลานานและไม่มีรายงานการประหารชีวิตในประเทศบาห์เรน บังกลาเทศ จอร์แดน คูเวต มาเลเซีย ปาเลสไตน์ และสหราชอาณาจักรเอมิเรตส์ (แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย, ๒๕๖๒)

* สืบเนื่องจากสงครามที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในประเทศเหล่านี้ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ไม่สามารถยืนยันตัวเลขการประหารชีวิตที่เกิดขึ้นในซีเรีย ในปี ๒๕๖๑ ได้

๒.๒ การกำหนดโทษประหารชีวิต

การกำหนดโทษประหารชีวิตในรอบปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ในประเทศต่างๆ พบว่า มีการกำหนดโทษประหารชีวิต จำนวน ๒,๕๔๑ ครั้ง โดยพบว่ามีประเทศที่มีการกำหนดโทษประหารชีวิตเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. ๒๕๖๐ อย่างมีนัยสำคัญ (แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย, ๒๕๖๒) คือ

- อียิปต์ เพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๔๐๒ ครั้งในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นอย่างน้อย ๗๑๗ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ (เพิ่มขึ้นประมาณ ๗๘%)
- อิรัก เพิ่มขึ้นจาก ๖๕ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็น ๒๗๑ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ (เพิ่มขึ้นประมาณ ๔ เท่า)
- กานา เพิ่มขึ้นจาก ๗ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็น ๑๒ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ (เพิ่มขึ้นประมาณ ๒ เท่า)
- คูเวต เพิ่มขึ้นจาก ๑๕ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็น ๓๔ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ (เพิ่มขึ้นประมาณ ๒ เท่า)
- สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เพิ่มขึ้นจาก ๕ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็น ๑๐ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ (เพิ่มขึ้นประมาณ ๒ เท่า)
- ลิเบีย เพิ่มขึ้นจาก ๓ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นอย่างน้อย ๔๕ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ (เพิ่มขึ้นประมาณ ๑๕ เท่า)

ขณะเดียวกันในบางประเทศพบการกำหนดโทษประหารชีวิตที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. ๒๕๖๐ (แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย, ๒๕๖๒) ดังนี้

- แอลจีเรีย จากอย่างน้อย ๒๗ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นอย่างน้อย ๑ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- เคนยา จากอย่างน้อย ๒๑ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นอย่างน้อย ๑๒ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- เซียร์ราลีโอน จาก ๒๑ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็น ๔ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑

- ชูดานใต้ จากอย่างน้อย ๑๖ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็น
อย่างน้อย ๘ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑
- ตูนิเซีย จากอย่างน้อย ๒๕ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็น
อย่างน้อย ๑๒ ครั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑

๒.๓ การยกเลิกโทษประหารชีวิต

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย รายงานข้อมูลประเทศที่ได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางกฎหมายและทางปฏิบัติ และประเทศที่ยังคงบทลงโทษประหารชีวิตไว้ (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๑) ดังต่อไปนี้

๒.๓.๑ ประเทศซึ่งยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดอาญาทุกประเภท
จำนวน ๑๐๖ ประเทศ ประกอบด้วย แอลเบเนีย อันดอร์รา แองโกลา อาร์เจนตินา อาร์เมเนีย ออสเตรเลีย ออสเตรเลีย อาเซอร์ไบจาน เบลเยียม เบนิน ภูฏาน โบลิเวีย บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา บัลแกเรีย บุรุนดี เคปเวิร์ด กัมพูชา แคนาดา โคลอมเบีย คองโก (สาธารณรัฐ) หมู่เกาะคุก คอสตาริกา โกตดิวัวร์ โครเอเชีย ไซปรัส สาธารณรัฐเช็ก เดนมาร์ก จิบูตี สาธารณรัฐโดมินิกัน เอกวาดอร์ เอสโตเนีย ฟิจิ ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส กาบอง จอร์เจีย เยอรมนี กรีซ กินี กินีบิสเซา เฮติ นครรัฐวาติกัน ฮอนดูรัส ฮังการี ไอซ์แลนด์ ไอร์แลนด์ อิตาลี คิริบาตี คีร์กีซสถาน ลัตเวีย ลิกเตนสไตน์ ลิทัวเนีย ลักเซมเบิร์ก มาซิโดเนีย มาดากัสการ์ มอลตา หมู่เกาะมาร์แชลล์ มอริเชียส เม็กซิโก ไมโครนีเซีย มอลโดวา โมนาโก มองโกเลีย มอนเตเนโกร โมซัมบิก นามิเบีย นาอูรู เนปาล เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ นิการากัว นีอูเอ นอร์เวย์ ปาเลา ปานามา ปารากวัย ฟิลิปปินส์ โปแลนด์ โปรตุเกส โรมาเนีย รวันดา ซามัว ซานมารีโน เซาตูเมและปรินซิปี เซเนกัล เซอร์เบีย (รวมทั้งโคโซโว) เซเชลส์ สโลวะเกีย สโลวีเนีย หมู่เกาะโซโลมอน แอฟริกาใต้ สเปน ชูรินาม สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ ติมอร์-เลสเต ไตโก ตรินิแดดและโตเบโก ตูวาลู สหราชอาณาจักร ยูเครน อุรุกวัย อุซเบกิสถาน วานูอาตู และเวเนซุเอลา

๒.๓.๒ ประเทศซึ่งยกเลิกโทษประหารชีวิตสำหรับความผิดทางอาญา
ทั่วไป จำนวน ๘ ประเทศ ซึ่งเป็นการยกเลิกโทษประหารชีวิตในอาชญากรรม
บางประเภท เช่น อาชญากรรมตามธรรมนูญทหาร หรืออาชญากรรมซึ่งเกิดจากเงื่อนไขที่เป็น
ข้อยกเว้น ประกอบด้วย บราซิล บูร์กินาฟาโซ ซิลี เอลซัลวาดอร์ กัวเตมาลา อิสราเอล
คาซัคสถาน และเปรู

๒.๓.๓ ประเทศซึ่งยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางปฏิบัติ จำนวน ๒๘
ประเทศ ซึ่งประเทศในกลุ่มนี้ยังคงมีการกำหนดบทลงโทษประหารชีวิตในอาชญากรรม
ทั่วไป แต่อาจถือได้ว่ายกเลิกการประหารชีวิตในทางปฏิบัติแล้ว เนื่องจากได้ระงับ
การประหารชีวิตในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา อีกทั้งยังเชื่อได้ว่ามีนโยบายหรือระเบียบ
ปฏิบัติที่จะไม่ลงโทษประหารชีวิต ประกอบด้วย แอลจีเรีย บรูไนดารุสซาลาม แคเมอรูน
สาธารณรัฐแอฟริกากลาง เอิริเทรีย กานา เกรนาดา เคนยา ลาว ไลบีเรีย มาลาวี
มัลดีฟส์ มาลี มอริเตเนีย โมร็อกโค/ซาฮาราตะวันตก เมียนมา ไนเจอร์ ปาปัวนิวกินี
สหพันธรัฐรัสเซีย เติร์กเมนิสถาน เกาหลีใต้ (สาธารณรัฐเกาหลี) ศรีลังกา สวาซิแลนด์
ทาจิกิสถาน แทนซาเนีย ตองกา ตูนิเซีย และแซมเบีย

๒.๓.๔ ประเทศซึ่งยังคงบทลงโทษประหารชีวิต จำนวน ๕๖ ประเทศ
ประกอบด้วย อัฟกานิสถาน แอนติกาและบาร์บูดา บาฮามาส บาร์เรน บังคลาเทศ
บาร์เบโดส เบลารุส เบลีซ บอตสวานา ชาด จีน โคโมโรส คิวบา สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยคองโก โดมินิกา อียิปต์ อิควาดอร์เลออีนี เอิโอบีเย แกมเบีย กายอานา
อินเดีย อินโดนีเซีย อิหร่าน อิรัก จาเมกา ญี่ปุ่น จอร์แดน คูเวต เลบานอน
เลโซโท ลิเบีย มาเลเซีย ไนจีเรีย เกาหลีเหนือ (สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี)
โอมาน ปากีสถาน ปาเลสไตน์ (รัฐ) กาตาร์ เซนต์คิตส์และเนวิส เซนต์ลูเชีย เซนต์วินเซนต์
และเกรนาดีนส์ ซาอุดีอาระเบีย สิงคโปร์ โซมาเลีย ซูดานใต้ ซูดาน ซีเรีย ไต้หวัน
ไทย ตรินิแดดและโตเบโก ยูกันดา สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ สหรัฐอเมริกา เวียดนาม
เยเมน และซิมบับเว

ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และ การจัดการตนเอง ของ นักโทษประหาร และ ผู้ที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นศึกษา
ความคิด อารมณ์ ความรู้สึกของนักโทษประหารต่อคำ
พิพากษาคัดสินลงโทษประหารชีวิตที่ได้รับ ตลอดจนการ
ดำเนินการภายหลังได้รับคำตัดสินลงโทษประหารชีวิต
อันจะเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องและ
ผู้มีอำนาจในการดำเนินการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป โดย
ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ๑) นักโทษประหารที่ได้รับ
คำพิพากษาคัดสินลงโทษประหารชีวิต ซึ่งเป็นนักโทษเด็ดขาด
จำนวน ๒๐ ราย แบ่งเป็นนักโทษประหารชีวิตหญิง จำนวน
๑๐ ราย และนักโทษประหารชีวิตชาย จำนวน ๑๐ ราย

๒) ผู้เสียหายจากการกระทำผิดที่ผู้กระทำผิดได้รับโทษประหารชีวิต จำนวน ๑ ราย
๓) ครอบครัวของนักโทษประหารชีวิต จำนวน ๑ ราย และ ๔) ผู้บริหารเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับนักโทษประหารได้แก่ อดีตผู้บริหารกรมราชทัณฑ์ และเจ้าหน้าที่ จำนวน ๓ ราย ซึ่งปรากฏผลของการศึกษา ดังนี้

๑. ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และการจัดการตนเองของนักโทษประหาร

๑.๑ ภาพรวมข้อมูลของนักโทษประหารชีวิต

๑.๑.๑ ข้อมูลส่วนบุคคลของนักโทษประหารชีวิต

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีการเก็บข้อมูลจากนักโทษประหารชีวิตที่เป็นนักโทษเด็ดขาด จำนวน ๒๐ ราย แบ่งเป็นเพศหญิง จำนวน ๑๐ ราย และเพศชาย จำนวน ๑๐ ราย โดยมีอายุระหว่าง ๒๖ – ๖๘ ปี ในจำนวน ๒๐ ราย เป็นผู้มีสัญชาติไทย จำนวน ๑๗ ราย และเป็นชนเผ่าทางภาคเหนือของไทย จำนวน ๓ ราย

นักโทษประหารชีวิต มีอาชีพก่อนต้องโทษ คือ ลูกจ้างของรัฐบาลกิจ จำนวน ๑ ราย ธุรกิจส่วนตัวและค้าขาย จำนวน ๘ ราย รับจ้าง จำนวน ๒ ราย แพทย์ จำนวน ๑ ราย อาสาสมัคร จำนวน ๑ ราย และไม่ระบุอาชีพ จำนวน ๗ ราย

นักโทษประหารชีวิตเป็นนักโทษในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย จำนวน ๑๐ ราย ความผิดในคดีอาชญากรรม จำนวน ๙ ราย และคดีความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๑ ราย

๑.๑.๒ การต้องโทษประหารชีวิต

ในจำนวนนักโทษประหารชีวิตที่เก็บข้อมูลทั้งหมดนั้น พบว่า มีนักโทษ

ประหารชีวิตที่ยอมรับว่าเป็นผู้กระทำผิดจริงทั้งในคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกาย และ คดียาเสพติด ซึ่งในระหว่างการดำเนินคดีในชั้นศาลนั้น พวกเขาปฏิเสธการกระทำผิด หรือให้ข้อมูลไม่ตรงความจริงทั้งหมด ขณะที่พยานหลักฐานชี้ให้เห็นการกระทำผิดจริง จึงทำให้ผลการพิพากษาลงโทษประหารชีวิต โดยไม่มีเหตุผลใดๆ ทั้งนี้ เหตุผลที่ บางรายปฏิเสธเพราะคิดว่าจะสามารถวิ่งเต้นคดีให้หลุดคดีได้

“มั่นใจตนว่าจะสู้คดีได้ เขาบอกว่าไม่ให้บอกความจริงทั้งหมด”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๑๐, สัมภาษณ์, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

หากแต่มีจำนวนหนึ่งที่ให้ข้อมูลว่าเป็นนักโทษประหารชีวิตทั้งที่ไม่ได้เป็นผู้กระทำผิด โดยมีทั้งในลักษณะของการไม่มีส่วนเกี่ยวข้องใดๆ ในคดีเลย หรือ กล่าวว่าเป็นคนเป็นแพะในคดี เช่นในกรณีคดีความผิดต่อชีวิตและร่างกายนั้น นักโทษ ประหารชีวิตรายหนึ่งให้ข้อมูลว่าหลักฐานหมายเลข IMEI โทรศัพท์ที่เชื่อมโยงว่า เป็นผู้กระทำผิด ไม่ได้ตรงกับโทรศัพท์ของนักโทษประหารชีวิต ส่วนในกรณีของคดี ยาเสพติดในกรณีที่นักโทษประหารชีวิตให้ข้อมูลว่าไม่ได้เป็นผู้กระทำผิดนั้น ส่วนใหญ่ ล้วนให้ข้อมูลว่าไม่รู้ต่อพฤติกรรมการค้ายาเสพติด หากแต่ส่วนใหญ่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ ผู้กระทำผิดไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง เช่น เป็นเจ้าของพาหนะที่ใช้ในการส่งยาเสพติด แม้จะไม่ได้เดินทางไปในการส่งยาเสพติดด้วยก็ตาม หรือการอยู่ร่วมในพาหนะใน การส่งยาเสพติดโดยไม่รับรู้พฤติกรรมการส่งยาเสพติด หรือการมีความใกล้ชิดหรือ เป็นครอบครัวเดียวกับผู้กระทำผิดในคดียาเสพติด

ทั้งนี้ การตกเป็นนักโทษประหารชีวิตในกรณีที่ให้ข้อมูลว่า ไม่ได้เป็นผู้กระทำผิดจริง พบว่า ส่วนใหญ่ทราบว่าหากยอมรับสารภาพไปก็จะสามารถได้รับการลดโทษ แต่ต้องการยืนยันในความบริสุทธิ์ของตนเองจึงไม่อาจยอมรับสารภาพ ทั้งที่มิได้กระทำความผิด ทำให้ต้องได้รับโทษประหารชีวิต

“ปฏิเสธตั้งแต่จับกุมเลยแต่เขาไม่เชื่อ
เพราะมีทะเบียนสมรส แฟนบอกแล้วว่าไม่เกี่ยวแต่เขาก็ไม่เชื่อ”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๒, สัมภาษณ์, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

“ตำรวจบอกว่าให้รับไปเถอะ...แต่หนูคิดว่าหนูไม่ผิด ก็น่าจะสู้ได้”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๕, สัมภาษณ์, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

ขณะที่บางรายพบว่า ไม่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและการต่อสู้คดีมาก่อน
จึงไม่ทราบว่าหากมีการรับสารภาพอาจสามารถลดโทษลงได้

“ตอนนั้นไม่รู้เลยว่าโทษเป็นเท่าไร
ไม่รู้ว่าถ้าสารภาพแล้วจะได้ลด”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๕, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

๑.๑.๓ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี

นักโทษประหารชีวิตมีค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดีในชั้นศาล ทั้งค่าใช้จ่าย
ในการว่าจ้างทนายความ รวมทั้งบางรายที่ให้ข้อมูลว่าเป็นเงินที่ใช้ในการ “วิ่งเต้น” คดี
โดยต้องสูญเสียเงินตั้งแต่หลักหมื่นบาท ไปจนถึงสูงส่งกว่าสี่ล้านห้าแสนบาท

๑.๒ ความคิด/ความรู้สึก/การจัดการเมื่อทราบว่าต้องโทษประหารชีวิต

๑.๒.๑ ความคิดและความรู้สึกของนักโทษประหารชีวิต

เมื่อได้รับฟังคำพิพากษาคัดสินให้ถูกลงโทษประหารชีวิต พบว่า นักโทษ
ประหารมีความรู้สึกหดหู่ ตกใจ เสียใจ จนมีอาการตัวสั่น เกิดภาวะเครียด สภาพจิตใจ
ย่ำแย่ ความดันโลหิตสูง หรือสลบไปเมื่อได้รับฟังคำพิพากษา ซึ่งผลที่ได้รับมีระยะ

เวลายาวนานตั้งแต่ ๓-๔ วัน จนบางรายต้องใช้ชีวิตในสภาพจิตใจย่ำแย่ยาวนานเป็นปี มีการร้องไห้นานเป็นสัปดาห์ก็มี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายที่ยืนยันว่า ตนเองไม่ได้เป็นผู้กระทำผิดมีการเสียความรู้สึก ไม่พอใจ รับไม่ได้ รู้สึกเหมือนตายทั้งเป็น

“ช่วงแรกเครียดนานเป็นปีเลย ปรับตัวก็ไม่ได้
ทำไมต้องเป็นอย่างนี้ ทำไมช่วยแบบนี้”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๖, สัมภาษณ์, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

“ตอนนั้นเข้าทรมานเลย ญาติพี่น้องร้องไห้กันหมด ผมไม่พอใจมาก
ไม่รู้จะคิดยาใหม่...ยิ่งตอนเด็ดขาด สลบไปเลย
ตอนนั้นรู้สึกเหมือนตายทั้งเป็น อยากตาย รับไม่ได้”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๕, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

“ตอนโดนคดี เราไม่ได้ทำ ไม่ต้องกลัว
เราไม่ผิด ความยุติธรรมต้องมี แต่ท้ายที่สุดก็กลับกันหมด”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๔, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

อนึ่ง แม้ว่านักโทษประหารชีวิตหญิงบางรายที่ยอมรับว่าเป็นผู้กระทำผิดจริง แต่ก็คิดว่าไม่น่าจะได้รับโทษสูงเช่นนี้ ด้วยเหตุว่าเป็นผู้หญิงที่ต้องรับผิดชอบดูแลครอบครัว จึงอยากให้ได้รับโทษสถานเบากว่านี้

“ไม่คิดว่าตัวเองจะโดนประหาร
ถ้ามีโอกาสอยากให้ตัดสินหนูใหม่”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๑๐, สัมภาษณ์, ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

ในกรณีของนักโทษประหารชีวิตที่ยืนยันว่าตนเองไม่ได้กระทำความผิดบางรายรู้สึกวาทนเองหมดอนาคตไปเลย ซึ่งนักโทษประหารชีวิตมีความเห็นว่าหากมีการประหารชีวิตจริง

จะเป็นการประหารคนที่ไม่ได้กระทำผิดได้ ทำให้เกิดความไม่เชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม มองว่ากระบวนการยุติธรรมไม่มีมาตรฐาน ไม่อาจเชื่อมั่นได้ แม้วก่อนมีคำพิพากษาคัดสินคดี จะมีความเชื่อมั่นในความบริสุทธิ์ของตนเอง และกระบวนการยุติธรรมก็ตาม

“ถ้าแบบผมที่ไม่ได้ทำ ใน ๑๐๐ กว่าคน
ถ้าประหารก็จะโดนทั้งคนทำและคนไม่ได้ทำ”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๓, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

“การปล่อยคนผิด ๑๐ คน
ยังดีกว่าการประหารคนถูกเพียงคนเดียว”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๙, สัมภาษณ์, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

“ไม่คิดเลยเพราะว่าตัวเองไม่ได้ทำก็ต้องหลุด...
ร้องไห้อย่างเดียว ไม่คิดว่าตัวเองจะอยู่อย่างนี้”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๗, สัมภาษณ์, ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

๑.๒.๒ ความคิดและความรู้สึกต่อครอบครัวและคนใกล้ชิดของนักโทษประหารชีวิต

ขณะที่ครอบครัวและบุคคลใกล้ชิดของนักโทษประหารชีวิตเมื่อทราบว่าคุณคนในครอบครัวต้องโทษประหารชีวิตนั้น รู้สึกหดหู่ พุดไม่ออก ไม่ต่างไปจากตัวนักโทษประหารชีวิต นอกจากนี้ยังต้องแบกรับภาระหน้าที่ในการดูแลบุคคลในครอบครัว รวมทั้งค่าใช้จ่ายต่างๆ ภายในบ้านแทนนักโทษประหารชีวิต

“ก็หดหู่กันหมดครับ แฟนต้องมาจากภาษีเจริญคนเดียว
มาขายของที่สี่ารีย์ตลอด ก่อนหน้านั้นเป็นแม่บ้าน”

นักโทษประหารชายกรณีที่ ๑, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

“ช่วงแรกเครียดนานเป็นปีเลย ปรับตัวก็ไม่ได้
ทำไมต้องเป็นอย่างนี้ ทำไมช่วยแบบนี้”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๖, สัมภาษณ์, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

ทั้งนี้พบว่า มีการให้กำลังใจ ปลอบใจกันโดยคิดว่าเป็นกรรมที่อาจเคยทำมา
ในชาติก่อน

“ตอนนั้นแม่บอกว่า คงจะเป็นกรรมแต่ชาติปางก่อน
ถ้าไม่ได้แม่ก็คงไม่รอด”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๕, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

๑.๒.๓ ความคิดที่มีต่อการประหารชีวิต

นักโทษที่ได้รับการพิพากษาลงโทษประหารชีวิตนั้น ในช่วงแรกมี
ทั้งที่คิดว่าจะต้องโดนบังคับโทษประหารชีวิตจริง ตราบใดที่ยังคงมีการลงโทษ
ประหารชีวิตอยู่ แต่คิดว่าอาจจะไม่ใช่ตนเองที่จะเป็นผู้โดนประหารชีวิต เนื่องจาก
ผู้ที่จะถูกประหารชีวิตต้องมีการกระทำความผิดร้ายแรง และกระทำความผิดซ้ำซาก
หรือบางรายคิดว่าไม่น่าจะมีการประหารชีวิตเกิดขึ้น อนึ่งในรายที่คิดว่าจะมีการ
บังคับโทษจริงๆ บางรายได้ตั้งคำถามกับผู้พิพากษา ผู้คุม หรือคนใกล้ชิด เพื่อต้องการ
ได้รับการยืนยันว่าจะมีการประหารชีวิตจริงหรือไม่

“เชื่อว่ายังมีการประหาร แต่คิดว่าไกลสำหรับผม เพราะผู้ต้องขัง
ต้องทำผิดร้ายแรง ซ้ำซาก ผิดครั้งแรกจะได้ภัย”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๔, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

“ไม่คิดว่าประหารจริง แต่คงอยู่นาน เพราะทำผิดครั้งแรก
ไม่มีทำผิดในเรือนจำด้วย”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๖, สัมภาษณ์, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

“ยกมือถามศาลทันทีว่า จะมีการประหารเลยหรือไม่

ถามทั้งสองศาลเลย ศาลบอกว่า

‘ศาลไม่เห็นเขาประหารชีวิตมาเป็น ๑๐ ปีแล้ว’”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๕, สัมภาษณ์, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

ทั้งนี้ สถานการณ์ในห้วง ๙ ปีก่อนเดือนมิถุนายน ๒๕๖๑ ที่ไม่ปรากฏการบังคับโทษประหารชีวิตเลย ทำให้ส่วนใหญ่เชื่อว่าจะไม่มีการบังคับโทษประหารชีวิตอีก จวบจนกระทั่งได้มีการบังคับโทษครั้งล่าสุดซึ่งส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของนักโทษประหารชีวิต โดยเกิดความหวาดระแวงในแดนของนักโทษประหารชีวิต เช่น หากพบเห็นว่ามีเจ้าหน้าที่เรือนจำ จำนวน ๕-๖ คนเข้ามาภายในเรือนจำ จะชวนให้คิดไปได้ว่าจะมีการนำตัวนักโทษประหารชีวิตไปประหาร เพราะในวันประหารชีวิตนั้น จะพบว่าวิธีการดำเนินชีวิตในเรือนจำจะเปลี่ยนแปลงไป คือ การเรียกให้ผู้ต้องขังรับประทานอาหารเช้า และขึ้นเรือนนอนเร็วกว่าปกติ ซึ่งผู้ต้องขังที่อยู่มานานกว่า ๑๐ ปี จะสันนิษฐานกันว่า ต้องมีเหตุการณ์นำตัวนักโทษไปประหาร (เนื่องจากเมื่อก่อนมีการประหารชีวิตและมีวิธีปฏิบัติเช่นนี้เป็นปกติ จนกระทั่งว่างเว้นไปนาน ทำให้นักโทษที่เข้ามาใหม่ๆ ไม่ทราบสถานการณ์)

“ตอนนั้น ถ้ามีเจ้าหน้าที่เข้ามา ๕-๖ คนก็ตกใจกันหมดแล้ว”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๓, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

๑.๓ การใช้ชีวิตระหว่างต้องโทษในเรือนจำ

การได้รับโทษตามคำพิพากษาประหารชีวิต และต้องเข้ามารับโทษในเรือนจำ นักโทษประหารชีวิตจะมีแผนเฉพาะแยกออกจากนักโทษจำคุกอื่นๆ ภายหลังเข้ามาอยู่ในเรือนจำ นักโทษประหารชีวิตต้องมีการปรับตัวในการใช้ชีวิตในเรือนจำ โดยรายละเอียดการใช้ชีวิตของนักโทษประหารชีวิตจากการศึกษาครั้งนี้ ปรากฏดังนี้

๑.๓.๑ การปรับตัวในการใช้ชีวิตในเรือนจำ

การได้รับโทษตามคำพิพากษาประหารชีวิตและต้องจำคุกในเรือนจำและทัณฑสถาน ทำให้นักโทษประหารชีวิตต้องปรับตัว เนื่องจากการใช้ชีวิตในเรือนจำแตกต่างไปจากการใช้ชีวิตประจำ ซึ่งนักโทษประหารชีวิตบางรายเกิดความรู้สึกยากลำบากทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ตลอดจนการแสดงออกตามความรู้สึกไม่ได้ บางรายมีอาการป่วยที่ต้องรักษาอย่างต่อเนื่องก็ต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตและการรักษาตัวเองตามระเบียบที่กรมราชทัณฑ์กำหนด

“มาอยู่ก็ลำบากสุด ทั้งกาย ทั้งใจ อยากจะกรีดก็ต้องข่มใจ”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๑๐, สัมภาษณ์, ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

“พีเป็นมะเร็งต้องรักษาที่สถาบันมะเร็ง แต่อยู่ที่ตึกดูแลดี

พีก็ต้องระวังเรื่องอาหารที่ต้องทานปลา

งดผักกาดดอง กะหล่ำปลี แต่อยู่ในนี้ก็เลือกไม่ได้นัก”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๑, สัมภาษณ์, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

นักโทษประหารชีวิตบางรายเป็นนักโทษในคดีความผิดที่ได้รับความสนใจในสังคมมาก และเป็นที่รู้จักของผู้ต้องขังรายอื่นๆ ในเรือนจำ ดังนั้น จึงสังเกตเห็นได้ว่า อาจเกิดความไม่ปลอดภัยได้ เมื่อย้ายเข้ามาในเรือนจำ จึงมีการกำชับของเจ้าหน้าที่ไม่ให้ผู้ต้องขังรายอื่นมาทำร้าย ซึ่งนักโทษประหารชีวิตชายรายหนึ่งให้ความคิดเห็นว่า ในโลกภายนอกคนที่รู้จักเขา และรับรู้เรื่องราวของเขาผ่านคดีก็จะมองว่าเขาเป็นคนโหดและเลวร้ายมาก หากแต่เมื่อมารู้จักกับเขาจริงๆ ข้างในเรือนจำ ก็จะเห็นว่าเขาเป็นคนเจียมๆ ไม่ยุ่งกับใคร

“ถ้าผมอยู่ข้างนอกคนก็จะบอกว่าโหดร้าย เลวร้ายมาก

พอมาอยู่ข้างในเขาก็เห็นว่าปกติ”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๗, สัมภาษณ์, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

๑.๓.๒ การทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ

นักโทษประหารชีวิต เมื่อได้รับคำพิพากษาตัดสินลงโทษประหารชีวิตเป็นนักโทษเด็ดขาดแล้ว นักโทษประหารชีวิตทุกรายได้ทำเอกสารเพื่อยื่นเรื่องราวทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ โดยในการดำเนินการจะมีส่วนปกครองให้คำปรึกษานักโทษประหารชีวิตในการดำเนินการ นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ต้องขังรายอื่นๆ ได้ให้ความช่วยเหลือกันในการดำเนินการเช่นกัน

๑.๓.๓ การติดต่อกับครอบครัว

นักโทษประหารชีวิตที่ได้รับคำพิพากษาเป็นนักโทษเด็ดขาดแล้ว และต้องจำคุกในระหว่างรอการบังคับโทษ โดยกรณีที่เป็นนักโทษประหารชีวิตชาย จำคุกที่เรือนจำกลางบางขวาง ส่วนนักโทษประหารชีวิตหญิง จำคุกที่ทัณฑสถานหญิงกลาง จึงทำให้มีนักโทษส่วนหนึ่งที่ถูกจำคุกในเรือนจำที่ห่างไกลจากภูมิลำเนา มาก เช่น จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดสงขลา เป็นต้น ดังนั้น การติดต่อกับครอบครัวส่วนใหญ่ จะเป็นการเขียนจดหมายส่งข่าวถึงกัน และมีการเยี่ยมญาติตั้งแต่ปีละครั้ง หรือมากที่สุดก็ ๒-๓ เดือนต่อครั้ง แต่ก็พบว่าในบางรายนั้นครอบครัวก็ไม่สามารถเดินทางมาเยี่ยมได้ ด้วยอุปสรรคด้านสุขภาพ ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ทั้งนี้ ส่วนใหญ่พบว่านักโทษประหารชีวิตที่อยู่ห่างไกลจากภูมิลำเนาอยากกลับไปจำคุกในเรือนจำ/ทัณฑสถานใกล้บ้าน

อนึ่ง นักโทษประหารชีวิตที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานคร หรือจังหวัดใกล้เคียง พบว่า พ่อแม่ ครอบครัว หรือคนใกล้ชิดจะเดินทางมาเยี่ยมบ่อยครั้ง เช่น เดือนละครั้ง

๑.๓.๓ การศึกษา

จากการศึกษาพบว่า นักโทษประหารชีวิตบางราย ได้มีโอกาสในการศึกษาเล่าเรียนในเรือนจำ โดยมีการเลือกเรียนได้ในหลายระดับจนถึงปริญญาตรี ซึ่งพบว่า

มีนักโทษประหารชีวิตเรียนในสาขาวิชาการสื่อสารมวลชน การเกษตร รวมทั้งกฎหมาย ซึ่งวิชาความรู้ที่ได้รับนั้น ทำให้นักโทษประหารชีวิตบางรายสามารถใช้ประโยชน์ ในการให้ความช่วยเหลือนักโทษในเรือนจำ เช่น ช่วยในการเขียนเรื่องราวทูลเกล้าฯ ช่วยในการเขียนคำร้องต่างๆ ให้เพื่อนผู้ต้องขัง

อย่างไรก็ตามพบว่า ในช่วงหลังนักโทษประหารชีวิตกลับไม่ได้รับอนุญาต ให้เรียนหนังสือได้ จึงทำให้มีนักโทษประหารชีวิตบางคนที่ยังมีความต้องการเรียน หนังสือ แม้ว่าในขณะนั้นจะยังต้องได้รับโทษประหารชีวิตอยู่ แต่ด้วยความหวังที่ว่า วันหนึ่งจะได้รับการพระราชทานอภัยโทษและปล่อยตัวออกจากเรือนจำ จึงอยาก เรียนให้มีวิชาความรู้ตลอดจนคุณวุฒิเพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปประกอบชีวิต ในอนาคตภายหลังก่อชีวิตในเรือนจำ และมีความรู้ที่จะไม่กระทำความผิดอีกต่อไป นอกจากนี้พบว่าได้มีการฝึกอาชีพ เช่น การตัดเย็บเสื้อผ้าของนักโทษประหารชีวิตหญิง ซึ่งจะสามารถเป็นความรู้สำหรับนำไปประกอบอาชีพในอนาคตได้

“ตอนนี้ก็เรียนประถมอยู่ ดีกว่าอยู่เฉย ๆ
ถ้ามีลงเรียนก็จะเรียน แต่ว่าโทษสูงก็จะมีให้เรียนน้อย”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๘, สัมภาษณ์, ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

“ประหารชีวิตสมควรให้เรียนนะ เพราะจะได้มีความรู้
คนส่วนมากที่กระทำผิดมาไม่ได้มีความรู้”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๖, สัมภาษณ์, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

“ตัดชุดได้ บอกแม่ว่าอยู่ที่นี้ตัดชุดได้แล้วนะ
แม่บอกว่าเก่งจังเลย”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๕, สัมภาษณ์, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

การศึกษาธรรมจะเป็นกิจกรรมหนึ่งที่กำหนดให้จัดให้แก่ผู้ต้องขัง
ทุกรายในเรือนจำและทัณฑสถาน ซึ่งการเรียนรู้ธรรมะของนักโทษประหารชีวิตทำ
ให้นักโทษประหารชีวิตบางรายสามารถปรับวิถีคิด รวมทั้งยอมรับการรับโทษตาม
คำพิพากษาไปได้

“ถ้าคิดดี ๆ ถ้าเราอยู่ข้างนอก เราอาจเสียชีวิตไปแล้ว
เข้ามาอยู่ที่นี่ มีให้ตรวจสอบสุขภาพทุกปี ตรวจสอบแล้วไม่เป็น
ก็คิดบวกจะได้สบายใจ”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๕, สัมภาษณ์, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

๑.๓.๔ การประหารชีวิตครั้งล่าสุด

ความคิดของนักโทษประหารชีวิตส่วนใหญ่จะมีความคิดว่า การบังคับ
โทษตามคำพิพากษาประหารชีวิตจะไม่เกิดขึ้นแล้ว เนื่องจากตลอดระยะเวลา ๙ ปี
ที่ผ่านมายังไม่เคยมีการประหารชีวิต แต่เมื่อมีการบังคับโทษประหารชีวิตครั้งล่าสุด
เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๑ นั้น พบว่า ส่งผลกระทบต่อนักโทษประหารชีวิตรายอื่นๆ
ที่อยู่ในเรือนจำ ทั้งบรรยากาศโดยรวมภายในแดนของนักโทษประหารชีวิต
เกิดความเงียบ แทบจะไม่มีใครพูดคุยกัน ให้ความรู้สึกหดหู่ ใจคอไม่ดี จากที่เคย
มั่นใจว่าจะไม่โดนประหารชีวิตก็เปลี่ยนไป

“ตอนนั้นมันน่ากลัวมาก มันหดหู่ ตัวเย็นหมดเลย ความดันขึ้น
ไม่มีใครอยากพูดกับใคร อยู่ในความมืด”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๕, สัมภาษณ์, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

“ก็เริ่มไม่มั่นใจ เพราะผู้ชายโดนประหาร ตอนนั้นก็ใจแป้วเลย”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๕, สัมภาษณ์, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

๑.๔ การวางแผนชีวิตหากได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ

แม้ว่านักโทษประหารชีวิตทุกรายจะได้รับคำพิพากษาคัดสินลงโทษประหารชีวิต และยังไม่ได้รับพระราชทานอภัยโทษแต่เมื่อสอบถามถึงแผนชีวิตในอนาคตหากได้รับพระราชทานอภัยโทษและได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำแล้ว พบว่า ทุกคนมีความคาดหวังว่าจะได้รับการปล่อยตัว โดยส่วนใหญ่ต้องการกลับไปใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวของตนเอง และประกอบอาชีพเดิมก่อนต้องโทษ

ส่วนรายที่ยังเรียนหนังสือไม่จบต้องการที่จะเรียนหนังสือต่อให้จบปริญญาตรี อนึ่ง ความตั้งใจของนักโทษประหารชีวิต คือ ต้องการเรียนตั้งแต่อยู่ในเรือนจำ แต่เนื่องจากในขณะนี้ กรมราชทัณฑ์ยังไม่อนุญาตให้นักโทษประหารชีวิตเรียนหนังสือตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา ทั้งนี้บางรายต้องการเดินทางไปใช้ชีวิตในต่างประเทศ

“ผมอยากเรียนหนังสือ อยากต่อให้จบ...

วันนี้ผมมีความหวังว่าจะได้ออกไป

แต่ก็ไม่รู้ว่าวันไหน

อยากเขียนไปบอกเขา [พ่อกับแม่] ว่าให้รอผม”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๒, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

อย่างไรก็ตาม มีนักโทษประหารชีวิตรายหนึ่งซึ่งเป็นผู้ยอมรับในการกระทำผิดที่เกิดขึ้น มีความตั้งใจว่า หากได้รับการปล่อยตัวไปจะบวชเพื่อผู้เสียหาย และบวชให้พ่อและแม่ก่อนทำสิ่งอื่นใด

“ออกไปก็อยากบวชก่อน

อยากบวชให้น้องเขา

[ผู้เสียชีวิต – ผู้เขียน] ด้วย”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๗, สัมภาษณ์, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

ขณะเดียวกันนักโทษประหารชีวิตหญิงหลายรายจะใช้วิชาความรู้ที่ได้เรียนรู้ขณะที่ต้องโทษในเรือนจำไปประกอบอาชีพหากได้รับการปล่อยตัว เช่น การตัดเย็บเสื้อผ้า ซึ่งในรายที่ยอมรับว่าเป็นผู้กระทำความผิดจริงยังมีแนวคิดว่าจะหากได้รับโอกาสได้รับการปล่อยตัวออกไป จะไม่ทำธุรกิจผิดกฎหมายอีก และจะสร้างตัวให้มีเหมือนเมื่อครั้งก่อนรับโทษให้ได้

“เย็บผ้าเป็น จะออกไปข้างนอกรับจ้างเย็บผ้า
อยู่กับแม่ไม่ไปไหนแล้ว...ขออย่างเดียวให้เขา [แม่] รอหนูก็พอ”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๕, สัมภาษณ์, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

“หนูจะต้องยิ่งใหญ่กว่าเดิม
มีทุกสิ่งทุกอย่างเหมือนเดิม
แต่ไม่เอาสีเทาแล้ว
จะเก็บเงินไปค้าขายที่บ้าน
จะทำความดีแม้จะช้าแต่ก็จะรวย”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๑๐, สัมภาษณ์, ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

๒. ความคิด อารมณ์ และความรู้สึกของ ผู้เสียหาย จากคดี ที่ผู้กระทำความผิดได้รับโทษประหารชีวิต

๒.๑ อารมณ์และความรู้สึกภายหลังตกเป็นผู้เสียหาย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เสียหายซึ่งเป็นบิดาและมารดาของผู้เสียชีวิต ในคดีที่ผู้กระทำความผิดได้รับคำพิพากษาคัดสินลงโทษลงโทษประหารชีวิตนั้นพบว่า บิดาและมารดาของผู้เสียชีวิตมีความเศร้าเสียใจในการสูญเสียบุตรชายเป็นอย่างมาก จวบจนปัจจุบันก็ยังคงมีความเศร้า และติดตามคดีอย่างใกล้ชิด

“ไม่ได้ทำอะไรเลยหลังจากทำคดีนี้ ทำใจไม่ได้”

ผู้เสียหายจากการกระทำความผิด, สัมภาษณ์, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

๒.๒ ความคิดเห็นที่มีต่อการตัดสินลงโทษประหารชีวิตผู้กระทำความผิด

จากกรณีทีบุตรชายของผู้เสียหายเสียชีวิต และได้มีการดำเนินคดี จวบจนกระทั่งสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดในคดี มีคำพิพากษาคัดสินลงโทษประหารชีวิตและบังคับโทษไปแล้วนั้น ผู้เสียหายมีความเห็นว่าเป็นการสมควรแล้วที่ผู้กระทำความผิดถูกประหารชีวิต แม้จะได้รับทราบข้อมูลว่า ผู้กระทำความผิดไม่เคยยอมรับว่าตนเองเป็นผู้กระทำความผิด แต่ผู้เสียหายมีความคิดเห็นว่า หากไม่ได้เป็นคนกระทำความผิดจริง ไม่บอกว่าใครเป็นคนกระทำความผิด

“ผมอโหสิให้เขา แต่ก็สมควรแล้วที่ต้องประหาร

ถ้าบอกว่า ไม่ได้ทำ ทำไมไม่ขัดทอใคร

ไม่ขัดทอให้ถึงเพื่อน ตัวเองจะได้รอด”

ผู้เสียหายจากการกระทำความผิด, สัมภาษณ์, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

นอกจากนี้ผู้เสียหายยังมีความเห็นว่า การกำหนดบทลงโทษประหารชีวิตและการบังคับโทษยังควรคงไว้อยู่ เพื่อให้เกิดความหลาบจำ

“ยังไงก็อยากให้มีประหารอีก จะได้หลาบ
ถ้าลูกผมทำผิดจะต้องประหารก็ประหาร”

ผู้เสียหายจากการกระทำผิด, สัมภาษณ์, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

๒.๓ ความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม

ภายหลังที่บุตรชายเสียชีวิต ผู้เสียหายติดตามคดีอย่างต่อเนื่อง และได้รับทราบการรายงานความคืบหน้าของคดีจากเจ้าพนักงานตำรวจว่า มีผู้กระทำความผิดจำนวน ๒ ราย แต่ในการจับกุมและดำเนินคดีนั้นพบว่าดำเนินคดีกับนักโทษประหารเพียงรายเดียว ทำให้ผู้เสียหายเกิดความคลางแคลงใจต่อการดำเนินกระบวนการยุติธรรมขึ้น

ความเคลือบแคลงสงสัยดังกล่าว ทำให้ผู้เสียหายพยายามสืบหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นกับบุตรชายของเขา โดยเขาได้เข้าไปในที่เกิดเหตุตั้งแต่วันที่บุตรชายของเขาเสียชีวิตตลอดจนการสอบถามจากผู้ที่อยู่ในพื้นที่เกิดเหตุ ทราบว่า ในวันเกิดเหตุผู้กระทำความผิดมีประมาณ ๔-๕ ราย ซึ่งรายหนึ่งถือมีดดาบสวนออกไปจากพื้นที่ โดยสวนทางกับเพื่อนของเขา มีดที่เห็นเป็นมีดสปาด้า ไม่ใช่มีดพกเล่มเล็กที่เป็นมีดของกลางในคดี

“ถามแม่ค้าแถวนั้น แม่ค้าบอกว่ามี ๔-๕ คน
คนตายไปซื้อขนมเงินมากิน...

เพื่อนผมบอกว่า คนทำถือดาบสวนทางกับเพื่อนผม
เห็นถือมีดสปาด้า”

ผู้เสียหายจากการกระทำผิด, สัมภาษณ์, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

ผู้เสียหายเชื่อว่า ผู้กระทำผิดในเหตุการณ์ไม่ได้ทำเพียงคนเดียว เนื่องจากในที่เกิดเหตุมีร่องรอยการต่อสู้ที่ต้องมีคนช่วยกันจับ มัด และการแทงจำนวน ๒๔ แผล นอกจากนี้ ได้พยายามเสนอให้พนักงานสอบสวนใช้ภาพจากกล้องวงจรปิดในบริเวณที่เกิดเหตุ ซึ่งบริเวณหน้าโรงเรียนบริเวณที่เกิดเหตุมีติดตั้งอยู่ แต่ก็พบว่าพนักงานสอบสวนไม่ได้เรียกใช้เป็นหลักฐานในการดำเนินคดี อีกทั้งยังบอกให้หาสืบค้นหาข้อมูลมาให้ได้แล้วจึงค่อยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไปทำการจับกุม และได้รับทราบจากการบอกเล่าโดยทั่วไปว่า ผู้กระทำผิดรายอื่นที่ไม่ถูกดำเนินคดีนั้น เป็นเพราะเป็นบุตรหลานของเจ้าหน้าที่ตำรวจรายหนึ่ง

“ไปเดินเรื่องทุกวัน
ตำรวจบอกแล้วว่าไม่รู้ ไม่รู้ ไม่รู้
ยังข้องใจอยู่ทุกวัน...
ตำรวจไม่เอาหลักฐาน ไม่เอาเลย
กล้องวงจรปิดมีหน้าโรงเรียนก็ไม่เอา...
ตำรวจบอกว่า ให้ไปสืบมาเองให้ได้
แล้วมาบอกให้ผม [ตำรวจ] ไปจับ...
ผมได้ยืนยันว่า คนอื่นเป็นลูกหลานตำรวจ”

ผู้เสียหายจากการกระทำผิด, สัมภาษณ์, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

๓. ความคิด อารมณ์ และความรู้สึกขอ ครอบครัว นักโทษประหารชีวิต

๓.๑ ความคิด ความรู้สึกต่อการประหารชีวิต

เมื่อได้รับฟังคำพิพากษาคัดสินคดีโทษประหารชีวิต มารดาของนักโทษประหารชีวิตเห็นภาพบุตรชายนั่งลงและร้องไห้ และมีความกังวลว่าบุตรชายของเธอจะต้องได้รับบทลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ เธอจึงตั้งคำถามกับบุตรชายของเธอ ซึ่งบุตรชายได้บอกกับเธอว่า นักโทษประหารทั้งหมดมีหลายคน เขาคงจะไม่ถูกประหาร เธอมีความเป็นห่วงบุตรชายจึงได้มีการติดต่อสอบถามเป็นระยะๆ แม้ว่าจะอยู่ห่างไกลกัน ทำให้วันหนึ่งบุตรชายที่ย้ายเรือนจำจึงเขียนจดหมายมาให้เธอคลายกังวล

“เขาเขียนจดหมายมาบอกว่า ไม่ต้องเป็นห่วงนะ
ผมไม่ได้ทำอะไร ให้ส่งเอกสารมาจะเรียนต่อ”

มารดาของนักโทษประหารชีวิต, สัมภาษณ์, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

๓.๒ ความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม

เนื่องจากบุตรชายซึ่งเป็นนักโทษประหารชีวิตบอกมารดาตลอดว่า ไม่ได้เป็นผู้กระทำผิด อีกทั้งในการดำเนินคดีกับบุตรชาย ซึ่งพบว่าในการจับกุมนักโทษประหารชีวิตนั้น มีเจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวนหลายนายควบคุมตัวบุตรชายมาจากบริเวณอื่นเพื่อมาตรวจค้นในบ้านพัก พบมีดพก (ขนาดเล็ก) ซึ่งบุตรชายพกติดตัวเป็นประจำ และได้รับรู้ว่าบุตรชายตกเป็นผู้ต้องสงสัยคดีฆ่าในวันดังกล่าว เธอได้รับทราบ (ในภายหลัง) ว่า ระหว่างการจับกุมตัวบุตรชายนั้นมีการใช้กำลังของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยการเหยียบตัวเขา อย่างไรก็ตาม มารดาของนักโทษประหารชีวิตทราบว่า มีดพกของบุตรชาย ซึ่งเป็นมีดพกขนาดเล็กนั้นไม่ตรงกับผลการชันสูตรพลิกศพของผู้เสียชีวิต ซึ่งมีขนาดใหญ่กว่ามีดพกของบุตรชายมาก

นอกจากนี้ในการดำเนินการชันพนักงานสอบสวนนั้น บุตรชายไม่ได้รับอนุญาตให้ประกันตัว เนื่องจากเจ้าพนักงานระบุว่า เขามีคดีชกโดน ทั้งคดีเกี่ยวกับอาวุธปืน และคดียาเสพติด อย่างไรก็ตาม เธอมองว่ารายละเอียดคดีที่เกิดขึ้นที่ผ่านมาไม่ใช่คดีที่ใหญ่หรือร้ายแรงจนเป็นเหตุให้ต้องห้ามประกันตัว เนื่องจากคดีอาวุธปืนเป็นการมาจับในระหว่างการนอนพักผ่อน อีกทั้งคดียาเสพติดเป็นคดีเกี่ยวกับการเสพยา

“เขาบอกว่า หาเบี้ยเดินคดีให้ผมกัน
ผมไม่ใช่ทำนิ ผมไม่ใช่รู้จักที
แต่ตำรวจเขาสลักหลังว่าห้ามประกัน
คดีชกโดนเรื่องปืน ที่จริงเขามาจับตอนลูกนอนอยู่
ไม่รู้มาได้ไง แล้วปืนก็อยู่ใต้ที่นอน ไม่ได้เอาออกไปทำอะไรที่ไหน
กับคดียาเสพติด คือ เคยโดนตอนเป็นเยาวชนว่า
เสพยา ไม่ใช่ว่าบ้า”

มารดาของนักโทษประหารชีวิต, สัมภาษณ์, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

ทั้งนี้ ในการดำเนินคดีต่อผู้กระทำผิดในคดีดังกล่าว ได้มีการรายงานจากเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบคดีว่าผู้กระทำผิดมีจำนวน ๒ คน หากแต่เมื่อได้มีการจับกุมตัวบุตรชายแล้ว ก็ไม่ได้มีการดำเนินการหาตัวผู้กระทำผิดอีกคนมาดำเนินคดีด้วย ซึ่งในกรณีดังกล่าวมารดาของนักโทษประหารชีวิตได้รับข้อมูลข่าวสารว่า ผู้กระทำผิดเป็นบุตรหลานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งมีการให้ความช่วยเหลือกันไว้ ดังนั้น เมื่อจับกุมบุตรชายของเธอได้แล้ว จึงมีการดำเนินคดีเขาเพียงคนเดียว เหล่านี้จึงส่งผลให้ความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมลดน้อยลง

๓.๓ การให้นักโทษประหารชีวิตติดต่อกับครอบครัวก่อนบังคับโทษ

กรมราชทัณฑ์ได้อนุญาตนักโทษประหารชีวิตติดต่อกับครอบครัวได้ โดยบุตรชายได้โทรศัพท์ติดต่อแต่ไม่สามารถติดต่อเธอได้ จึงได้โทรศัพท์ติดต่อไปยังภรรยาเก่าและบุตรสาวของเขาเพื่อแจ้งข่าวและสั่งเสียก่อนถูกประหารชีวิต และภายหลังเธอจึงได้รับทราบข่าวจากผู้อื่นว่า บุตรชายถูกนำตัวไปประหารชีวิตแล้ว ซึ่งเธอได้ทราบข่าวจากอดีตรักสาวใส่ใจว่า ได้รับการติดต่อจากบุตรชายก่อนที่จะประหารชีวิตและเขายังได้พูดคุยกับบุตรสาวของเขาด้วย

“เขาโทรมา ไม่ได้รับโทรศัพท์

พยายามหาเบอร์โทรกลับก็ไม่ทัน หมดเวลาแล้ว...

จนคนโทรมาบอกว่า โดนประหารแล้วนะ...

เขาได้โทรหาแฟนคนแรกเขาบอกว่า เขาผิดไปแล้วที่มีคนอื่น
และได้คุยกับลูกจากแฟนคนแรกของเขาด้วย”

มารดาของนักโทษประหารชีวิต, สัมภาษณ์, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

๔. ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวข้องกับนักโทษประหาร

๔.๑ ความคิดเห็นต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต

การยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทยต้องขึ้นอยู่กับการออกแบบระบบ เช่น การเปลี่ยนโทษประหารชีวิตให้เป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต โดยไม่มีการลดโทษ ซึ่งแม้จะมีการอภัยโทษก็ตาม ขึ้นอยู่กับว่า จะมีการออกพระราชกฤษฎีกาเช่นไร จะเห็นได้ว่า พระราชกฤษฎีกาอภัยโทษในช่วงหลังที่ออกมา มีการจำกัดสิทธินักโทษบางประเภท มากขึ้น เช่น ไม่ครอบคลุมถึงนักโทษคดีข่มขืน หรือนักโทษคดียาเสพติดร้ายแรงที่มีโทษจำคุกเกิน ๘ ปี อนึ่ง หากกล่าวถึงการยกเลิกโทษประหารชีวิตของไทยก็พบว่า ได้มีการยกเลิกไปในคดีผู้กระทำความผิดอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ซึ่งเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นได้ว่าการยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยการแก้ไขกฎหมาย ซึ่งที่ผ่านมามีการแก้ไขกฎหมายนี้เป็นผลมาจากแรงกดดันจากต่างประเทศ (อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์ กรณีที่ ๑, ๒๕๖๒)

ทั้งนี้ ความเป็นไปได้ในการยกเลิกโทษประหารชีวิตนั้นมีความเป็นไปได้ เนื่องจากกระแสสากลในเรื่องดังกล่าว อีกทั้งยังต้องเป็นการดำเนินการโดยรัฐ ซึ่งต้องดำเนินการแบบเป็นลำดับขั้น ซึ่งเห็นพัฒนาการได้จากการเปลี่ยนวิธีการลงโทษจากการยิงเป้าไปสู่การฉีดยาเป็นการลดระดับของความรุนแรงของการประหารไปลำดับหนึ่ง และได้มีการขับเคลื่อนของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพที่กำหนดแผนในการยกเลิกโทษประหารชีวิตไว้ ทั้งนี้ ในการดำเนินการเพื่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตนั้น รัฐต้องหามาตรการในการจัดการกับอาชญากรรมที่รุนแรงเพื่อที่จะลดเสียงคัดค้านของประชาชนให้ลดลง เพราะโทษประหารชีวิตเป็นเรื่องปลายเหตุ (อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์ กรณีที่ ๑, ๒๕๖๒)

ซึ่งในการยกเลิกโทษประหารชีวิตนั้น ควรมีการรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของการประหารชีวิตอย่างต่อเนื่อง แต่ต้องพิจารณาช่วงเวลาให้เหมาะสม เนื่องจากหากมีการรณรงค์ในระหว่างที่กระแสการใช้โทษประหารชีวิตอย่างรุนแรง อาจทำให้

ไม่มีการเปิดรับฟังเหตุผลของการรณรงค์ให้ยกเลิกโทษประหารชีวิต อีกทั้งยังอาจทำให้มีการหาเหตุผลมาสนับสนุนเพิ่มเติม จนสามารถติดตัวและไม่สามารถเปลี่ยนแปลงความคิดได้ นอกจากนี้ยังควรมีการใช้บทลงโทษอื่นมาใช้ทดแทนโทษประหารชีวิต เช่น กรณีคดียาเสพติด อาจมีการใช้การยึดทรัพย์มาใช้มากขึ้น ทำให้มีการไล่ติดตามทรัพย์สินที่มาจากการกระทำผิดซึ่งน่าจะส่งผลให้เกิดความหวาดกลัวต่อการกระทำผิดมากกว่า และควรยกเลิกบทสันนิษฐานเด็ดขาด หรือการปรับบทลงโทษให้กว้างขึ้น และสามารถพิจารณาจากพฤติการณ์ บทบาทในการกระทำผิดได้ กล่าวคือ บทสันนิษฐานเด็ดขาดเป็นการกำหนดปริมาณยาและกำหนดโทษ ซึ่งในการพิพากษาลงโทษนั้น ศาลต้องดำเนินการตามที่กำหนดไว้ โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาถึงมูลเหตุจูงใจหรือบริบทอื่นๆ

“ถ้าครอบครองยาเสพติดจำนวนเท่าไรให้ถือว่า
เป็นการครอบครองเพื่อจำหน่าย และบทลงโทษ คือ
ตั้งแต่ ๒๐ ปี ถึงตลอดชีวิต
และถ้าครอบครองเกินกว่าตามปริมาณที่กฎหมายกำหนด
ให้มีโทษถึงประหารชีวิต ซึ่งบทสันนิษฐานเด็ดขาดนี้
จะทำให้ศาลต้องระวางโทษตามที่กำหนด
จะไม่พิจารณามูลเหตุจูงใจ หรือบริบทอื่นๆ”

อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์ กรณีที่ ๒, สัมภาษณ์, ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๒

๔.๒ การยอมรับผิดของนักโทษประหารชีวิต

กรมราชทัณฑ์เคยมีการสำรวจความคิดเห็นผู้ต้องขังเกี่ยวกับการกระทำความผิดของตนเอง ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังมีการให้ข้อมูลว่าตนเองไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลจากการเข้าใจกฎหมายผิด กรณีคดียาเสพติด ที่ผู้ต้องขังเดินทางไปกับผู้ค้ายาเสพติดและโดนล่อซื้อ และถูกจับกุมพร้อมกัน ซึ่งผู้ต้องขังเข้าใจว่าตนเองไม่ได้กระทำความผิด ไม่มีส่วนรู้เห็นใดๆ กับการกระทำความผิด ลักษณะนี้เป็นการบอกว่าตนเองไม่ได้

กระทำผิดเป็นเพราะไม่เข้าใจข้อกฎหมายในเรื่องนี้ดีพอ ขณะเดียวกันในส่วนที่คิดว่าตนเองไม่ได้กระทำผิด หรือถูกใส่ร้าย ก็ยังมีอยู่บ้าง อย่างไรก็ตาม ในคดีที่มีการลงโทษประหารชีวิตนั้น ในกระบวนการพิจารณาคดีต้องปรากฏพยานหลักฐานที่ประจักษ์ชัดแจ้ง (อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์ กรณีที่ ๑, ๒๕๖๒)

อนึ่งพบว่า แม้ในวันบังคับโทษประหารชีวิตแล้ว นักโทษประหารบางรายยังคงยืนยันว่าตนเองไม่ได้เป็นผู้กระทำผิด ดังที่เคยมีข่าวคราวการกล่าวถึงนักโทษประหารชีวิตรายหนึ่ง (อดีตอนุศาสนาจารย์, ๒๕๖๒)

๔.๓ การทูลเกล้าฯ ถวายเรื่องราวขอพระราชทานอภัยโทษ

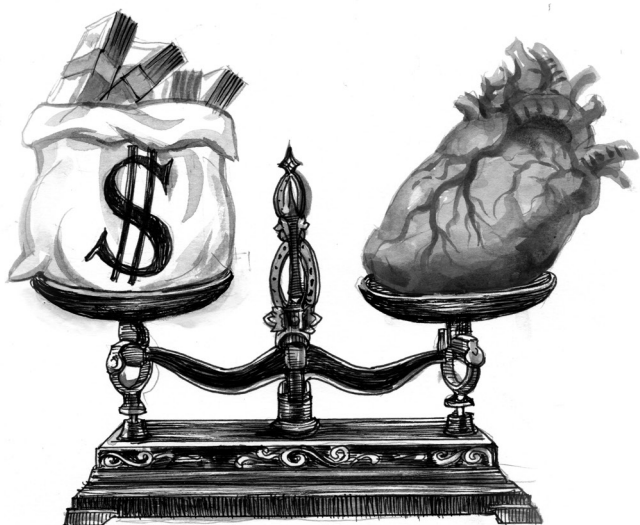
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้กำหนดให้การทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษเป็นสิทธิของผู้ต้องโทษ ซึ่งหากไม่ประสงค์ที่จะทูลเกล้าฯ ให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีกว่าการกระทำความผิดหรือการกระทำความผิดในการถวายแทน

อย่างไรก็ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดไว้ในมาตรา ๒๖๒ ที่กำหนดให้มีการทูลเกล้าฯ ถวายเรื่องราวขอพระราชทานอภัยโทษจนกว่าจะพ้นกำหนด ๖๐ วัน ซึ่งจะปรากฏเห็นว่า ที่ผ่านมามีตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๒ จนถึงมิถุนายน ๒๕๖๑ ไม่มีการบังคับโทษประหารชีวิตเลย เนื่องจากว่าแม้จะผ่านระยะเวลาตามกำหนดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ๖๐ วันไปแล้ว แต่ยังมีแนวความคิดและการปฏิบัติว่าควรชะลอโทษประหารชีวิตไว้ก่อน ตราบใดที่ยังไม่มีพระบรมราชโองการให้นำตัวไปประหาร จึงมีการรอและไม่มีการประหารมาเลย

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าการบังคับโทษประหารชีวิตที่ผ่านมา ไม่ได้มีการประหารชีวิตนักโทษประหารทุกราย แต่รายที่มีการบังคับโทษต้องผ่านการสืบเสาะและเห็นแล้วว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมโหดร้าย ร้ายกาจ หรือเป็นคดีสะเทือนขวัญ

“ประหารชีวิตไม่ได้โดนทุกคน
มีการเลือกโดยการสืบเสาะมาแล้วว่า
มีพฤติกรรมโหดร้าย ร้ายกาจ สะเทือนขวัญ”

อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์ กรณีที่ ๒, สัมภาษณ์, ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๒

สรุปผล และ ข้อเสนอ แนวทางในการยกเลิก โทษประหารชีวิต

การศึกษาข้อมูลนักโทษประหารชีวิตครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิด อารมณ์ ความรู้สึกของนักโทษประหาร ต่อคำพิพากษาคัดสินลงโทษประหารชีวิตที่ได้รับ ตลอดจน การดำเนินการภายหลังได้รับคำตัดสินลงโทษประหารชีวิต อันจะเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องและผู้มีอำนาจในการดำเนินการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป ใช้ระเบียบ วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์นักโทษ ประหารที่ได้รับคำพิพากษาคัดสินลงโทษประหารชีวิต

ซึ่งเป็นนักโทษเด็ดขาด ผู้เสียหายจากการกระทำผิดที่ผู้กระทำผิดได้รับโทษ
ประหารชีวิต ครอบครัวของนักโทษประหารชีวิต และผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับนักโทษประหาร

๑. สรุปผล

๑.๑ การตกเป็นนักโทษประหารชีวิต

จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์นักโทษประหารชีวิตจำนวน ๒๐ ราย
พบว่า มีนักโทษที่ยอมรับว่าตนเองเป็นผู้กระทำผิดจริงในคดีทั้งในคดีความผิด
ต่อชีวิตและร่างกาย และคดียาเสพติด ซึ่งในระหว่างการดำเนินคดีในชั้นศาลนั้น
พวกเขาปฏิเสธการกระทำผิด หรือให้ข้อมูลไม่ตรงความจริงทั้งหมด ขณะที่พยาน
หลักฐานชี้ให้เห็นการกระทำผิดจริง จึงทำให้ผลการพิพากษาลงโทษประหารชีวิต

ขณะเดียวกัน นักโทษประหารชีวิตอีกกลุ่มหนึ่งให้ข้อมูลว่าไม่ได้เป็น
ผู้กระทำผิดในคดี และไม่มีส่วนเกี่ยวข้องใดๆ ในคดีเลย เสมือนตนเองเป็น “แพะ”
ในคดี และบางรายไม่ได้กระทำความผิดแต่อยู่ในเหตุการณ์ที่มีการจับกุมผู้กระทำผิด
ซึ่งกรณีเช่นนี้ส่วนใหญ่เป็นนักโทษในคดียาเสพติด นอกจากนี้ยังมีกรณีที่ยืนยันว่า
ไม่ได้กระทำความผิด รวมทั้งไม่อยู่ในขณะที่มีการจับกุม แต่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับ
ผู้กระทำผิด เช่น เป็นสามีภรรยา เป็นบุตรเขย หรือเพื่อนกับผู้กระทำผิด ทั้งนี้พบว่า
นักโทษในกลุ่มนี้ให้การปฏิเสธในการต่อสู้คดี เพื่อยืนยันความบริสุทธิ์ของตนเอง
จึงเป็นผลให้ได้รับการพิพากษาประหารชีวิตโดยไม่มีเหตุให้ลดโทษใดๆ

๑.๒ ความคิด อารมณ์ ความรู้สึกของนักโทษประหารชีวิต

นักโทษประหารชีวิตเมื่อได้รับฟังคำพิพากษาคัดสินประหารชีวิต ไม่ว่าจะเป็นคำพิพากษาศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา พบว่า มีความรู้สึกตกใจ เสียใจ เกิดภาวะเครียด สภาพจิตใจแย่ รู้สึกว่าตนเองหมดอนาคต เกิดความรู้สึกเหมือนตนเองตายทั้งเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ได้เป็นผู้กระทำผิดนั้น ทำให้เกิดความไม่เชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม ที่ตัดสินลงโทษประหารชีวิตและหากมีการบังคับโทษก็จะเป็นการประหารชีวิตผู้บริสุทธิ์

“ตอนนั้นรู้สึกเหมือนตายทั้งเป็น
อยากตาย รับไม่ได้”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๕, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

“การปล่อยคนผิด ๑๐ คน
ยังดีกว่าการประหารคนถูกเพียงคนเดียว”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๙, สัมภาษณ์, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

บางรายมีอาการทางร่างกายร่วมด้วย เช่น ตัวสั่น ร้องไห้ ความดันโลหิตสูง หรือหมดสติไปตั้งแต่ได้รับฟังคำพิพากษา ซึ่งอาการเหล่านี้ส่วนใหญ่จะมีระยะเวลาประมาณ ๓-๔ วัน บางรายพบว่ามีการร้องไห้เป็นสัปดาห์ และในบางรายที่ไม่สามารถยอมรับและปรับตัวได้นั้น ต้องใช้ชีวิตในสภาพจิตใจแย่ยาวนานเป็นปี ยิ่งในรายที่ยืนยันว่าตนเองไม่ได้เป็นผู้กระทำผิดนั้น

๑.๓ ความคิดและความรู้สึกของครอบครัว และคนใกล้ชิดของนักโทษประหารชีวิต

การตัดสินใจโทษประหารชีวิต นอกจากจะส่งผลกระทบต่อตัวนักโทษแล้วยังพบว่า ผลกระทบยังส่งต่อไปยังครอบครัวและคนใกล้ชิดนักโทษประหารชีวิตจากการศึกษาพบว่า เมื่อครอบครัวและคนใกล้ชิดได้รับทราบว่ามีนักโทษได้รับคำพิพากษาคัดสินให้ประหารชีวิตนั้น ก็ก่อให้เกิดความรู้สึกไม่แตกต่างจากนักโทษประหารชีวิต ทั้งหดหู่ ตกใจ เสียใจ พุดไม่ออก อีกทั้งยังต้องรับภาระความรับผิดชอบ และค่าใช้จ่ายต่างๆ แทนนักโทษประหารชีวิตด้วย บางรายครอบครัวและคนใกล้ชิดต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต อย่างไรก็ตาม ครอบครัวและคนใกล้ชิดแม้ว่าจะได้รับผลกระทบไม่ต่างกัน แต่ก็ได้มีการให้กำลังใจและปลอบใจกันเพื่อการดำเนินชีวิตต่อไปข้างหน้า ซึ่งส่วนหนึ่งก็จะมองว่า การได้รับโทษดังกล่าวคงเป็นเวรกรรมที่ทำมาแต่ชาติปางก่อน

๑.๔ ความคิดที่มีต่อการประหารชีวิต

ด้วยในช่วงระยะเวลากว่า ๙ ปีก่อนเดือนมิถุนายน ๒๕๖๑ ไม่พบการบังคับโทษประหารชีวิต จึงทำให้นักโทษประหารหลายรายคิดว่าแม้ตนเองจะได้รับคำพิพากษาคัดสินให้ลงโทษประหารชีวิต แต่อาจจะไม่โดนประหารชีวิตจริง เนื่องจากได้รับการบอกเล่ากันภายในเรือนจำว่า ไม่มีการประหารชีวิตมานานแล้ว ขณะที่บางรายเชื่อว่า ตราบใดที่ยังมีการกำหนดบทลงโทษและพิพากษาคัดสินให้ประหารชีวิตอยู่ ก็คิดว่าต้องมีการประหารชีวิตจริง แต่ตนเองน่าจะไม่ต้องประหารชีวิต เพราะคิดว่าผู้ที่จะถูกประหารชีวิตคือนักโทษที่กระทำความผิดร้ายแรง ชั่วซาก

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการประหารชีวิตนักโทษรายหนึ่งเมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๑ ทำให้นักโทษประหารชีวิตมีความรู้สึกหดหู่ กลัว และเกิดความหวาดระแวง หากพบว่าในวันใดที่มีผู้คุมเข้ามาในเรือนจำมากกว่าปกติ

๑.๕ การปรับตัวในการใช้ชีวิตในเรือนจำ

เมื่อได้รับโทษประหารชีวิตแล้ว นักโทษประหารต้องถูกคุมขังในเรือนจำระหว่างรอการบังคับโทษ ซึ่งภายในเรือนจำจะกำหนดแดนให้นักโทษประหารแยกจากนักโทษอื่นๆ เป็นการเฉพาะ การจัดการตนเองของนักโทษประหารชีวิตภายในเรือนจำพบว่า

การใช้ชีวิตในเรือนจำในช่วงแรกนั้น ก่อให้เกิดความรู้สึกลำบากทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนการแสดงออกตามความรู้สึกของตนเอง นอกจากนี้บางรายพบว่า มีอาการป่วยที่ต้องทำการรักษาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงต้องปรับตัวปรับการใช้ชีวิตความเป็นอยู่ และใช้บริการทางการแพทย์ให้สอดคล้องตามกฎและระเบียบของกรมราชทัณฑ์ ส่วนในกรณีของนักโทษคดีอุกฉกรรจ์ ที่ได้รับความสนใจจากสังคม ทำให้ผู้คุมต้องแจ้งผู้ต้องขังรายอื่นๆ ไม่ให้มีการทำร้ายนักโทษรายดังกล่าว

๑.๖ การทูลเกล้าฯ ถวายเรื่องราวขอพระราชทานอภัยโทษ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติให้เมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว นักโทษหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถทูลเกล้าฯ ถวายเรื่องราวต่อพระมหากษัตริย์ขอรับพระราชทานอภัยโทษ โดยยื่นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้ ภายใน ๖๐ วัน ซึ่งหากไม่มีการถวายเรื่องราว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเห็นสมควรสามารถถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์ขอให้พระราชทานอภัยโทษแก่นักโทษรายนั้นได้

ทั้งนี้พบว่า ในการถวายเรื่องราวนี้นักโทษประหารชีวิตทุกรายได้ทำเอกสารเพื่อถวายเรื่องราว ซึ่งส่วนปกครองในเรือนจำจะให้คำปรึกษาแก่นักโทษประหารชีวิตในการเขียนเรื่องราว รวมทั้งยังมีนักโทษรายอื่นๆ ในเรือนจำที่ให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการ

๑.๗ การติดต่อกับครอบครัวหรือคนใกล้ชิด

นักโทษประหารชีวิตที่ได้รับคำพิพากษาเป็นนักโทษเด็ดขาดแล้ว ส่วนใหญ่จะจำคุกระหว่างรอการบังคับโทษในส่วนกลาง โดยกรณีที่เป็นนักโทษประหารชีวิตชาย จำคุกที่เรือนจำกลางบางขวาง ส่วนนักโทษประหารชีวิตหญิง จำคุกที่ทัณฑสถานหญิงกลาง จึงทำให้มีนักโทษส่วนหนึ่งที่ถูกจำคุกในเรือนจำที่ห่างไกลจากภูมิลำเนา

ดังนั้น การติดต่อกับครอบครัวส่วนใหญ่จะเป็นการเขียนจดหมายส่งข่าวถึงกัน และมีการเยี่ยมญาติตั้งแต่ปีละครั้ง หรือมากที่สุดก็ ๒-๓ เดือนต่อครั้ง แต่พบว่าในบางรายนั้นครอบครัวก็ไม่สามารถเดินทางมาเยี่ยมได้ ด้วยอุปสรรคด้านสุขภาพ ระยะทาง และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง อนึ่ง นักโทษประหารชีวิตที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานคร หรือจังหวัดใกล้เคียง พบว่า พ่อแม่ ครอบครัว หรือคนใกล้ชิดจะเดินทางมาเยี่ยมบ่อยครั้ง เช่น เดือนละครั้ง

ทั้งนี้ ส่วนใหญ่พบว่า นักโทษประหารชีวิตที่อยู่ห่างไกลจากภูมิลำเนา ต้องการกลับไปจำคุกในเรือนจำ/ทัณฑสถานใกล้บ้านมากกว่า

๑.๘ การศึกษาในระหว่างจำคุก

นักโทษประหารชีวิตที่จำคุกระหว่างรอการบังคับโทษ พบว่าได้มีโอกาสในการศึกษาเล่าเรียนในเรือนจำ โดยมีการเลือกเรียนได้ในหลายระดับจนถึงปริญญาตรี ซึ่งวิชาความรู้ที่ได้รับนั้นทำให้นักโทษประหารชีวิตบางรายสามารถใช้ประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือนักโทษในเรือนจำ เช่น ช่วยในการเขียนเรื่องราวทูลเกล้าฯ ช่วยในการเขียนคำร้องต่างๆ ให้เพื่อนผู้ต้องขัง อย่างไรก็ตามพบว่า ในช่วงหลังนักโทษประหารชีวิตยังไม่ได้รับอนุญาตให้เรียนหนังสือได้ จึงทำให้มีนักโทษประหารชีวิตบางรายที่ยังมีความต้องการเรียนหนังสือด้วยความหวังที่ว่าวันหนึ่งจะได้รับการพระราชทานอภัยโทษและปล่อยตัวออกจากเรือนจำ จะสามารถนำวิชาความรู้ตลอดจนคุณวุฒิเพื่อเป็นประโยชน์ในการนำไปประกอบอาชีพในอนาคตภายหลังชีวิตในเรือนจำ และมีความรู้ที่จะไม่กระทำความผิดอีกต่อไป นอกจากนี้ นักโทษประหารหญิงจะพบว่าได้มีการ

ฝึกอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้า ซึ่งจะสามารถเป็นความรู้สำหรับนำไปประกอบอาชีพในอนาคตได้

อนึ่ง ภายในเรือนจำได้กำหนดให้มีการศึกษาระยะ เป็นกิจกรรมหนึ่ง ที่จัดให้แก่ผู้ต้องขังทุกรายในเรือนจำและทัณฑสถาน ซึ่งการเรียนรู้ธรรมะของนักโทษประหารชีวิตทำให้นักโทษประหารชีวิตบางรายสามารถปรับวิสัยทัศน์ รวมทั้งยอมรับการรับโทษตามคำพิพากษาไปได้

๑.๙ การวางแผนชีวิตของนักโทษประหาร

หากได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ

แม้ว่านักโทษจะได้รับคำพิพากษาลดโทษประหารชีวิตและยังไม่ได้รับพระราชทานอภัยโทษ แต่ทุกคนมีความคาดหวังว่าวันหนึ่งจะมีโอกาสที่ได้รับพระราชทานอภัยโทษจนกระทั่งได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ ซึ่งส่วนใหญ่ต้องการกลับไปใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวของตนเอง และประกอบอาชีพเดิมตามที่เคยทำก่อนการต้องโทษ ขณะที่บางรายจะใช้วิชาความรู้ที่ได้เรียนหรือฝึกอาชีพในเรือนจำ เช่น การตัดเย็บเสื้อผ้า ไปประกอบอาชีพ ส่วนบางรายที่ยังเรียนหนังสือไม่จบ ต้องการที่จะเรียนหนังสือต่อให้จบปริญญาตรี ซึ่งหากเป็นไปได้นั้นต้องการเรียนตั้งแต่อยู่ในเรือนจำ ทั้งนี้บางรายต้องการเดินทางไปใช้ชีวิตในต่างประเทศ

อนึ่ง พบว่า นักโทษรายหนึ่งซึ่งยอมรับว่าเป็นผู้กระทำความผิดจริงยังมีแนวคิดว่า หากได้รับโอกาสให้ปล่อยตัวออกไป จะไม่ทำธุรกิจผิดกฎหมายอีก และจะสร้างตัวให้มีเหมือนเมื่อครั้งก่อนรับโทษให้ได้

๑.๑๐ ความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม

ความเชื่อมั่นที่มีต่อกระบวนการยุติธรรมไม่ว่าจะจากฝ่ายครอบครัวของผู้กระทำความผิด หรือผู้เสียหายล้วนมีความไม่เชื่อมั่นและเคลือบแคลงสงสัยจากการดำเนินกระบวนการ ที่พบว่าของกลางในการกระทำความผิดไม่ตรงกับผลการชันสูตรพลิกศพ

รวมทั้งจำนวนผู้กระทำผิดที่มีรายงานการสอบสวนว่ามีผู้กระทำผิดร่วมกัน ๒ ราย แต่เมื่อจับกุมผู้กระทำผิด ๑ ราย ก็ไม่ได้มีการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดอีกราย ซึ่งในกรณีดังกล่าวส่งผลให้ผู้เกี่ยวข้องไม่มีความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม

๒. ข้อเสนอแนวทางในการยกเลิกโทษประหารชีวิต

บทลงโทษประหารชีวิต เป็นบทลงโทษที่กำหนดในการกระทำผิดทางอาญา โดยในประเทศไทยได้มีการกำหนดโทษประหารชีวิตใน ๖๒ ฐานความผิด ซึ่งแม้ว่าการลงโทษประหารชีวิตซึ่งเป็นบทลงโทษสูงที่สุดที่จะสามารถตอบสนองต่อการกระทำผิดได้อย่างสาสม อันจะสามารถชดเชยความรู้สึกให้แก่ผู้เสียหายได้

อย่างไรก็ตาม การประหารชีวิตนั้นเป็นการลงโทษที่ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน ในการมีชีวิตอยู่ ลดทอนศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ อีกทั้งยังไม่มีข้อค้นพบใดยืนยันได้อย่างชัดเจนว่าการใช้โทษประหารชีวิตจะมีส่วนในการยับยั้งหรือป้องกันอาชญากรรม รวมถึงกระบวนการยุติธรรมที่ยังมีความเสี่ยงที่จะเกิดความผิดพลาดได้ ทั้งการจับผิดคน การตัดสินผิดพลาด หรือข้อจำกัดของผู้กระทำผิดที่มีฐานะยากจน ไม่สามารถจ้างทนายความแก้ต่างในคดี หรือความไม่รู้ในการต่อสู้คดี ซึ่งหากมีการตัดสินลงโทษประหารชีวิตและบังคับโทษไปแล้ว อาจมีการประหารชีวิตผู้บริสุทธิ์ได้ และเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาดดังกล่าวขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย โดยมีข้อเสนอแนวทางในการยกเลิกโทษประหารชีวิต ดังนี้

๒.๑ ข้อเสนอด้านนโยบาย

๒.๑.๑ รัฐให้ความสำคัญต่อการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตและหลักสิทธิมนุษยชน และพักใช้การลงโทษประหารชีวิตเพื่อเตรียมความพร้อมในการยกเลิกโทษประหารชีวิต

๒.๑.๒ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องให้ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่สังคมเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต ผลกระทบ และความจำเป็นในการปรับปรุงโทษประหารชีวิต และการยกเลิกโทษประหารชีวิตอย่างต่อเนื่อง

๒.๑.๓ รัฐพิจารณาเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับฉบับที่ ๒ ของ ICCPR โดยต้องมีการเตรียมความพร้อมในทุกส่วนก่อนเข้าเป็นภาคี เนื่องจากเมื่อเข้าเป็นภาคีแล้วต้องยกเลิกโทษประหารชีวิตทั้งหมดทันที

๒.๑.๔ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดสถานที่ในการควบคุมตัวนักโทษประหารชีวิต โดยสามารถกระจายไปตามภูมิภาค และกำหนดมาตรการในการดูแลในสถานที่ควบคุมนั้นๆ ให้ชัดเจนเหมาะสม โดยอาจกำหนดตามข้อเสนอในการดำเนินการควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตของกระทรวงยุติธรรมที่อาจพิจารณากำหนดให้เรือนจำความมั่นคงสูง ๕ แห่ง เป็นเรือนจำสำหรับนักโทษจำคุกตลอดชีวิตซึ่งถูกเปลี่ยนจากโทษประหารชีวิต

๒.๑.๕ รัฐต้องสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม ว่าการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษนั้น เป็นผู้กระทำความผิดจริง และได้รับโทษตามสัดส่วนของการกระทำความผิดนั้นๆ รวมทั้งได้รับความคุ้มครองสิทธิตามมาตรฐานสากล

๒.๒ ข้อเสนอแนะด้านการปรับปรุงกฎหมาย

การยกเลิกโทษประหารชีวิตเป็นเป้าหมายท้ายที่สุด ซึ่งอาจไม่สามารถดำเนินการได้ทันที ดังนั้น จึงควรดำเนินการปรับปรุงกฎหมายตามลำดับที่สามารถดำเนินการได้ก่อนเพื่อนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิตในที่สุด ดังนี้

๒.๒.๑ การพิจารณาไม่กำหนดโทษประหารชีวิตในกฎหมายที่จะมีการยกร่างใหม่

๒.๒.๑.๒ การยกเลิกโทษประหารชีวิตในบางฐานความผิดที่ไม่ใช่คดีอุกฉกรรจ์ ดังเช่นที่ได้มีการดำเนินการในการยกเลิกโทษประหารชีวิตตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๒๓/๒ ซึ่งกำหนดโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือประหารชีวิต และต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งไม่มีการบัญญัติบทลงโทษประหารชีวิตไว้อีก

๒.๒.๓ การปรับอัตราโทษความผิดบางประเภทที่มีโทษประหารชีวิตสถานเดียวเป็นโทษสูงสุดประหารชีวิต เพื่อให้ผู้พิพากษาสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดบทลงโทษที่นอกเหนือจากการประหารชีวิตได้ เช่น กรณีการปรับอัตราโทษประหารชีวิตตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๖๕ ในการกำหนดโทษประหารชีวิตสถานเดียวสำหรับการกระทำความผิดฐานการผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เพื่อจำหน่าย เป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท หรือประหารชีวิต

๒.๒.๔ ยกเลิกโทษประหารชีวิตทั้งหมด

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงยุติธรรม. ๒๕๖๒. สรุปผลการประชุมหารือเพื่อพิจารณาแผนปฏิบัติการตามข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายโทษประหารชีวิต วันอังคารที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒ ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ๑ ชั้น ๙ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร.

จิตติ ดิงศักดิ์. ๒๕๓๖. คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาค ๑. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.

นันทิ จิตสว่าง, ๒๕๕๔. วัตถุประสงค์ในการลงโทษ [Online] แหล่งที่มา <https://www.gotoknow.org/posts/๔๕๔๓๑๙> (เข้าถึงเมื่อ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๑).

นันทิ จิตสว่าง, ๒๕๕๖. การยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย: กระแสสากลกับกระแสภายในประเทศ [Online] แหล่งที่มา <https://www.gotoknow.org/posts/๕๕๖๗๔๐> (เข้าถึงเมื่อ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๑).

ประชาไท. ๒๕๖๑. กรมราชทัณฑ์เผยได้ประหารนักโทษ ๑ ราย นับเป็นรายล่าสุดในรอบ ๙ ปี [Online] แหล่งที่มา <https://prachatai.com/journal/๒๐๑๘/๐๖/๗๗๔๗๒> (เข้าถึงเมื่อ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๒).

ยูทริ บางขวาง. ๒๕๕๔. ขั้นตอนและวิธีการประหารชีวิตด้วยการยิงเป้า [Online] แหล่งที่มา <http://yuthbk.blogspot.com/๒๐๑๑/๐๙/blog-post.html> (เข้าถึงเมื่อ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๑).

ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด. ๒๕๕๗. บทสรุปทางวิชาการ แนวทางความเป็นไปได้ของการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตในสังคมไทยตามหลักสิทธิมนุษยชนสากล. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. ๒๕๕๗. โทษประหารชีวิตในประเทศไทย.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย. ๒๕๕๖. โทษประหารชีวิตไม่ทำให้สังคมปลอดภัยขึ้น อาชญากรรม ความปลอดภัยสาธารณะ และโทษประหาร. กรุงเทพมหานคร: แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล พับลิเคชันส์.

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย. ๒๕๖๒. รายงานสถานการณ์โทษประหารชีวิตและการประหารชีวิต ปี ๒๕๖๑. [Online] แหล่งที่มา https://www.amnesty.or.th/files/๓๘๑๕/๕๕๖๗/๙๖๔๓/AmnestyDPRReport๒๐๑๘_Web.pdf (เข้าถึงเมื่อ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๒).

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย. ม.ป.ป.. โทษประหารชีวิตป้องปรามอาชญากรรมได้จริงหรือ?. [Online] แหล่งที่มา https://www.amnesty.or.th/files/๙๓๑๕/๕๕๔๔/๕๕๘๐/๒๐๑๔_othspraahaarpngpraamaachyaakrmmaidc-chringhruee_photocopy.pdf (เข้าถึงเมื่อ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๑).

ภาคผนวก

กรณีศึกษานักโทษประหารชีวิต
และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

กรณีศึกษา

นักโทษประหารชีวิตชาย

กรณีที่ ๑

ข้อมูลคดี

นักโทษประหารชายกรณีที่ ๑ เป็นนักโทษประหารชีวิตในคดีความผิดต่อชีวิต โดยเป็นนักโทษเด็ดขาด จนกระทั่งปัจจุบัน นับเป็นระยะเวลาประมาณ ๒ ปีเศษ

พฤติการณ์แห่งคดี

กรณีที่ ๑ ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุม โดยใช้เลข IMEI เครื่องโทรศัพท์เป็นหลักฐานมัดตัวเขาว่าเป็นผู้กระทำความผิดในการฆ่าผู้อื่นให้เสียชีวิต ซึ่งเขายืนยันว่าเขาไม่ได้รู้จักกับผู้เสียชีวิตเลย เลยไม่สามารถให้การรับสารภาพหรือให้การใดๆ เกี่ยวกับคดีได้ นอกจากนี้ในระหว่างการสอบสวนทั้งเขาและคู่คดีของเขายังโดนทำร้ายร่างกาย (ซ้อม) ให้รับสารภาพ

การดำเนินการต่อสู้คดี นักโทษประหารชายกรณีที่ ๑ ได้ว่าจ้างทนายความให้ดำเนินการให้ โดยเสียค่าใช้จ่ายในราคาหลักหมื่น

ความคิด/ความรู้สึก/การจัดการเมื่อทราบว่าจะต้องโทษประหารชีวิต

เมื่อได้รับฟังคำพิพากษาคัดสินให้ลงโทษประหารชีวิต นักโทษประหารชายกรณีที่ ๑ บอกว่า ทุกๆ คนหดหู่กันหมด ทั้งตัวเขาเอง ภรรยา รวมทั้งลูกๆ ของเขา ตั้งแต่ศาลชั้นต้น เขาเสียความรู้สึกไปมาก แต่อย่างไรก็ต้องต่อสู้คดีต่อไปจนถึงสามศาล และภายหลังที่เขาต้องโทษนั้น ภรรยาของเขาต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายต่างๆ ในบ้านแทนเขา ซึ่งจากที่เคยเป็นแม่บ้านดูแลบ้านต้องออกจากบ้านจากภาษีเจริญมาขายของที่อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิตลอด

“ก็หดหู่กันหมดครับ

แฟนต้องมาจากภาษีเจริญคนเดียว มาขายของที่สีลมวิทย์ตลอด
ก่อนหน้านี้เป็นแม่บ้าน”

นักโทษประหารชายกรณีที่ ๑, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

นักโทษประหารชายกรณีที่ ๑ กล่าวว่า ไม่มีใครอยากใช้ชีวิตในเรือนจำ หากจะต้องตาย เขาก็อยากตายเสียด้านนอกเรือนจำ และยังตัวเขาเองที่ไม่ได้กระทำความผิดแต่ต้องถูกตัดสินประหารชีวิตก็ยังไม่อยากอยู่ในเรือนจำ และการให้ต้องจำคุกเป็นระยะเวลานานก็จะทำให้ไม่สามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมภายนอกได้ ทำให้รู้สึกเหมือนตายทั้งเป็น

“ไม่มีใครอยากอยู่ในนี้ และไม่อยากจะเสียชีวิตในนี้

อยากออกไปตายข้างนอก...

อยู่ในนี้ติดนานเกินก็จะปรับตัวข้างนอกไม่ได้

มันเหมือนกับตายทั้งเป็น”

นักโทษประหารชายกรณีที่ ๑, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

การใช้ชีวิตในเรือนจำ

เมื่อเข้ามาจำคุกในเรือนจำ เขาจึงเริ่มทำการศึกษากฎหมายอย่างต่อเนื่อง และได้ใช้ความรู้ที่มีช่วยเหลือเพื่อนผู้ต้องขังรายอื่น เช่น ช่วยในการเขียนเรื่องราวทูลเกล้าฯ ช่วยในการเขียนคำร้องต่างๆ ให้เพื่อนผู้ต้องขัง

ส่วนเรื่องการรับประทานอาหารและชีวิตความเป็นอยู่ในเรือนจำถือว่าค่อนข้างดี โดยผู้สูงอายุนั้น เขาจะได้รับผ้าห่มเพิ่มจากผู้ต้องขังรายอื่นๆ อีก ๑ ผืน (ปกติได้คนละ ๓ ผืน)

ในระหว่างจำคุก เขามีโอกาสได้พบกับครอบครัวในวันพบญาติใกล้ชิด ปีละ ๑ ครั้ง

หากได้รับการอภัยโทษ และได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ

หากได้รับการปล่อยตัวออกไปแล้วเขาจะกลับไปใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวตามปกติ แต่อย่างไรก็ตามเขายังไม่ได้รับสิทธิในการพิจารณาเกี่ยวกับการอภัยโทษ เพราะเขายังเป็นนักโทษชั้นกลาง (เนื่องจากการพระราชทานอภัยโทษครั้งล่าสุดกำหนดให้นักโทษชั้นกลางไม่ได้รับสิทธิในการพิจารณา) เขาจึงต้องทำการสอบเลื่อนชั้นตามเกณฑ์ที่กรมราชทัณฑ์กำหนดให้ได้ก่อน (โดยต้องรอรระยะเวลาจำคุกครบ ๒ ปีจึงจะสามารถทำการเข้าสอบเลื่อนชั้นได้)

กรณีที่ ๒

ข้อมูลคดี

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๒ เป็นนักโทษประหารชีวิตในคดีความผิดต่อชีวิต โดยเป็นนักโทษเด็ดขาด จนกระทั่งปัจจุบัน นับเป็นระยะเวลาประมาณ ๒ ปีเศษ

พฤติการณ์แห่งคดี

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๒ เป็นอาสาศมครอยู่ในจังหวัดชายแดนใต้ และกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปริญญาตรี ซึ่งในระหว่างนั้น เขาชักชวนเพื่อนรุ่นน้องคนหนึ่งให้อยู่ด้วยกัน และวันหนึ่งเขาได้เบิกเงินจำนวนหนึ่งไว้ และเก็บไว้ในห้องพัก ซึ่งเงินจำนวนนี้ เขานำไปเพื่อซื้อปืนสำหรับใช้พกพาในการปฏิบัติภารกิจ แต่วันหนึ่งเขากลับมาที่ห้องพักก็พบว่าเงินจำนวนนั้นหายไปพร้อมๆ กับที่ผู้เสียชีวิตก็หายตัวไปด้วย

เขาจึงได้ติดตามหาตัวผู้เสียชีวิตเพื่อจะขอเงินคืน จนกระทั่งสามารถติดต่อผู้เสียชีวิตได้ ผู้เสียชีวิตทำให้เขาตามไปเอาเงินคืนที่บ้านผู้เสียชีวิต ซึ่งในวันเกิดเหตุเขาได้พกพาอาวุธปืนติดตัวไปด้วยตามปกติเวลาทำงาน และไม่ได้ตั้งใจจะไปทำร้ายใคร แต่เมื่อไปพบผู้เสียชีวิตเพื่อทวงถามเงินคืน ผู้เสียชีวิตกลับบอกว่าไม่มีเงินคืนให้และด่าทอเขา เขาจึงยิงผู้เสียชีวิต

จากนั้นเขาจึงถูกจับกุมดำเนินคดี ซึ่งในการต่อสู้คดีเขาได้ให้การปฏิเสธว่าไม่ได้กระทำ จึงถูกตัดสินลงโทษประหารชีวิต

ความคิด/ความรู้สึก/การจัดการเมื่อทราบว่าต้องโทษประหารชีวิต

เมื่อได้รับคำพิพากษาคัดสินลงโทษประหารชีวิต นักโทษประหารชาย
กรณีที่ ๒ รู้สึกตกใจ ตัวสั่น เพราะเชื่อว่าจะต้องมีการประหารจริงๆ ใน
วันนั้นทั้งเขาและสมาชิกในครอบครัวต่างเจ็บกันไปหมด

“ตอนรู้สึกตกใจ ตัวสั่น ต่างคนต่างเจ็บกันไป”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๒, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

ทั้งนี้ การดูแลพ่อ (อายุ ๗๑ ปี) และแม่ (อายุ ๖๙ ปี) เป็นความรับผิดชอบของพี่สาว

การใช้ชีวิตในเรือนจำ

หลังจากมีคำพิพากษาศาลฎีกาคัดสินลงโทษประหารชีวิต เขาก็ถูก
นำตัวมาจำคุกที่เรือนจำกลางบางขวางทันที ซึ่งห่างไกลจากบ้านมาก
อีกทั้งพ่อและแม่ของเขาก็เป็นผู้สูงอายุ จึงไม่มีใครเดินทางมาเยี่ยมเขาที่นี่ได้
เมื่อแรกเริ่มจำคุก เขาเชื่อว่าวันหนึ่งเขาจะถูกประหารจริงๆ หากแต่เมื่อ
เรียนรู้จากเพื่อนผู้ต้องขังภายในเรือนจำแล้วก็เห็นว่าไม่มีการประหารมาเลย
ในระยะเวลาที่ผ่านมา ยกเว้นรายเดียวที่เพิ่งมีการนำตัวไปประหารเท่านั้น

หากได้รับการอภัยโทษ และได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๒ มีความคาดหวังว่าวันหนึ่งเขาจะได้รับ
การปล่อยตัวออกจากเรือนจำซึ่งยังไม่ว่าจะมีโอกาสเมื่อไร และหากได้
รับการปล่อยตัวเขาจะกลับไปใช้ชีวิตกับครอบครัวที่บ้าน (หากเป็นไปได้
เขาอยากเขียนจดหมายไปบอกที่บ้านว่าให้รอเขาก่อน)
อย่างไรก็ตามเขาอยากเรียนหนังสือให้จบ โดยอาจเรียนตั้งแต่ใน
เรือนจำ (ถ้าหากมีโอกาสเป็นไปได้) เนื่องจากขณะนี้เขาได้รับโทษสูง
ซึ่งในขณะนี้กรมราชทัณฑ์ยังไม่อนุญาตให้นักโทษประหารชีวิตเรียนหนังสือ
ตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

“ผมอยากเรียนหนังสือ อยากต่อให้จบ...
วันนี้ผมมีความหวังว่าจะได้ออกไปแต่ก็ไม่ว่าวันไหน
อยากเขียนไปบอกเขา [พ่อกับแม่] ว่าให้รอผม”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๒, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

กรณีที่ ๓

ข้อมูลคดี

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๓ เป็นนักโทษประหารชีวิตในคดีความผิดต่อชีวิต โดยเป็นนักโทษเด็ดขาด จนกระทั่งปัจจุบัน นับเป็นระยะเวลาประมาณ ๑ ปีเศษ

พฤติการณ์แห่งคดี

ในวันที่เกิดเหตุ นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๓ ได้เข้าไปเที่ยวที่ผับแห่งหนึ่งในจังหวัดทางภาคใต้ โดยในระหว่างดื่มกินอยู่นั้น ก็เกิดเหตุยิงเจ้าหน้าที่ตำรวจนายหนึ่ง ซึ่งนั่งอยู่ในร้านเดียวกันกับเขา โดยจุดที่นั่งของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้เสียชีวิต คือ ด้านหลังของนักโทษประหารชาย กรณีที่ ๓ (แต่เขาไม่ทราบว่าใครนั่งอยู่ที่จุดใด) ทั้งนี้ เมื่อเขาได้ยินเสียงปืน เขาก็รีบวิ่งหนีกันออกจากร้าน

ในคดีนี้ นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๓ มีคู่คดียจำนวน ๕ คน โดยต่างคนต่างสู้คดี ซึ่งเขาปฏิเสธทุกข้อกล่าวหาในการให้การในชั้นศาล และได้รับการพิพากษาตัดสินลงโทษประหารชีวิต

ความคิด/ความรู้สึก/การจัดการเมื่อทราบว่าจะต้องโทษประหารชีวิต

เมื่อเขาได้รับทราบคำพิพากษาตัดสินลงโทษประหารชีวิต ในวันดังกล่าว เขาเกิดความเครียด จนความดันโลหิตพุ่งขึ้นสูงกว่า ๒๐๐ มิลลิเมตรปรอท ทั้งนี้ เขายืนยันว่าตนเองไม่ได้กระทำความผิด การที่ตัดสินประหารชีวิตนั้น หากมีการบังคับโทษโดยนำตัวไปประหารจริงๆ ในจำนวนนักโทษประหารชีวิต ๑๐๐ คน ก็อาจมีการประหารชีวิตทั้งคนที่กระทำผิดจริง และคนที่ไม่ได้กระทำความผิดก็เป็นได้

“ถ้าแบบผมที่ไม่ได้ทำ ใน ๑๐๐ กว่าคน
ถ้าประหารก็จะโดนทั้งคนทำและคนไม่ได้ทำ”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๓, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

ทั้งนี้ นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๓ มองว่า กระบวนการยุติธรรมยังไม่มีมาตรฐาน จึงไม่อาจเชื่อมั่นได้ว่าการดำเนินกระบวนการยุติธรรมที่ผ่านมา ซึ่งมีการบังคับโทษประหารชีวิตไปแล้วมีการประหารคนกระทำผิดจริงไปจำนวนกี่คน

“ยังไม่มีมาตรฐาน ไม่ได้โทษใครเลย
โทษกระบวนการยุติธรรม
จนที่ประหารที่ผ่านมาไม่รู้ว่าเป็นคน”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๓, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

การใช้ชีวิตในเรือนจำ

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๓ ต้องโทษประหารชีวิต ต้องย้ายออกจากเรือนจำกลางสงขลา มาจำคุกที่เรือนจำกลางบางขวางซึ่งห่างไกลจากบ้านพักมาก ดังนั้นการติดต่อกับครอบครัวส่วนใหญ่จึงเป็นการเขียนจดหมายถึงกัน และครอบครัวจะเดินทางมาเยี่ยมเขาในระยะเวลา ๒-๓ เดือน

ทั้งนี้ ภายหลังจากที่กรมราชทัณฑ์ได้ทำการประหารชีวิตนักโทษประหารชายคนหนึ่งไป ทำให้เกิดความหวาดระแวงในเรือนจำ หากพบเห็นว่ามีเจ้าหน้าที่เรือนจำ จำนวน ๕-๖ คนเข้ามาภายในเรือนจำ โดยชวนให้

คิดไปได้ว่าจะมีการนำตัวนักโทษคนใดไปประหารหรือไม่ เพราะในวันประหารชีวิตนั้น จะพบว่าวิธีการดำเนินชีวิตในเรือนจำจะเปลี่ยนแปลงไป คือ การเรียกให้ผู้ต้องขังรับประทานอาหารเช้า และขึ้นเรือนนอนเร็วกว่าปกติ ซึ่งผู้ต้องขังที่อยู่มานานกว่า ๑๐ ปี จะสันนิษฐานกันว่า ต้องมีเหตุการณ์นำตัวนักโทษไปประหาร (เนื่องจากเมื่อก่อนมีการประหารชีวิตและมีวิธีปฏิบัติเช่นนี้เป็นปกติ จนกระทั่งว่างเว้นไปนาน ทำให้นักโทษที่เข้ามาใหม่ๆ ไม่ทราบสถานการณ์)

“ตอนนั้น ถ้ามีเจ้าหน้าที่เข้ามา ๕-๖ คนก็ตกใจกันหมดแล้ว”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๓, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

หากได้รับการอภัยโทษ และได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๓ เป็นนักโทษสูงอายุ เขาได้คำนวณระยะเวลาในการรับโทษตามคำพิพากษาและเกณฑ์ต่างๆ แล้วคาดว่าเขาน่าจะได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งหากได้รับการปล่อยตัวจริง เขาจะกลับไปใช้ชีวิตอยู่ที่บ้านกับครอบครัว คงไม่ประกอบอาชีพใดเป็นหลักแล้ว เพราะลูกของเขาโตและมีอาชีพที่มั่นคงแล้ว

กรณีที่ ๔

ข้อมูลคดี

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๔ เป็นนักโทษประหารชีวิตในคดีความผิดต่อชีวิต โดยเป็นนักโทษเด็ดขาด จนกระทั่งปัจจุบัน นับเป็นระยะเวลาประมาณ ๑ ปีเศษ

พฤติการณ์แห่งคดี

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๔ ได้เข้าไปที่เกิดเหตุ คือ ฝับนในจังหวัดหนึ่งทางภาคใต้ เพื่อไปรอรับแฟนสาวซึ่งทำงานเป็นแม่บ้านอยู่ในฝับลดังกล่าว ในวันเกิดเหตุนักโทษประหารชาย กรณีที่ ๔ ได้เดินทางไปยังฝับลเพื่อรอรับแฟนสาวตามปกติ เมื่อไปถึงที่ฝับลได้เข้าไปพบเจ้าของฝับล และได้ไปนั่งดื่มรอแฟนสาวในร้าน ในวันนั้นเขาได้พบกับเจ้าหน้าที่ตำรวจรายหนึ่งซึ่งไปนั่งดื่มอยู่ในร้านด้วย ในช่วงเวลาประมาณ ๕ นาฬิกา เขาได้ยินเสียงปืนดังห่างจากตัวเขาประมาณ ๕ เมตร จากนั้นก็มีการวิ่งหนีกันออกไป

แต่ภายหลังเกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่นั่งในร้านดังกล่าวได้เป็นผู้ให้การว่าเห็นนักโทษประหารชาย กรณีที่ ๔ อยู่ร่วมในการกระทำผิดด้วย ในขณะที่อ้างตนเองว่าในวันเวลาที่เกิดเหตุนั้นอยู่ระหว่างเข้าเวรและมาทำการตรวจตราในพื้นที่ที่เกิดเหตุ ดังนั้นเย็นวันเดียวกับวันเกิดเหตุ นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๔ จึงได้รับหมายจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ และถูกดำเนินคดีในฐานะจำเลยที่ ๒

ในระหว่างดำเนินคดี นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๔ พยายามร้องเรียนและดำเนินการทุกอย่างที่เขาเห็นว่าเกิดความไม่เป็นธรรมกับเขาในการดำเนินคดี หากแต่ก็ไม่มีผลใด จนกระทั่งศาลมีคำพิพากษาคัดลาลิขสิทธิ์โทษประหารชีวิต

ความคิด/ความรู้สึก/การจัดการเมื่อทราบว่าจะต้องโทษประหารชีวิต

เมื่อนักโทษประหารชาย กรณีที่ ๔ ได้รับฟังคำพิพากษาคัดสินลงโทษประหารชีวิต เขารู้สึกว่า เขาไม่ได้รับความเป็นธรรม แม้เขาจะมีพยานยืนยันที่อยู่ในร้านที่เขาตั้ง แต่ก็ไม่เป็นผลอันใด เขาพยายามต่อสู้คดีในชั้นอุทธรณ์และฎีกาด้วยการขอให้ใช้พยานเพิ่มเติม แต่ผลของคำพิพากษาก็เป็นไปตามเดิม

“พอผลตัดสินแล้ว รู้สึกว่าต้องมีความเป็นธรรม
พยานยืนยันตัวตนในวันนั้นก็ มี แต่ก็ไม่เป็นผล”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๔, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

ทั้งๆ ที่ก่อนหน้ามีคำพิพากษา เขาเชื่อมั่นว่าเมื่อเขาไม่ได้กระทำความผิด เขาก็ไม่ต้องกลัว เพราะความยุติธรรมต้องมีในกระบวนการยุติธรรม แต่เมื่อมีคำพิพากษาประหารชีวิตออกมา กลับกลายเป็นสิ่งที่เขาเชื่อมั่นไม่เป็นไปตามนั้น ทุกอย่างกลับกันจากที่คิดไว้

“ตอนโดนคดี เราไม่ได้ทำ
ไม่ต้องกลัว เราไม่ผิด ความยุติธรรมต้องมี
แต่ท้ายที่สุดก็กลับกันหมด”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๔, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

หลังจากต้องโทษประหารชีวิตและถูกจำคุกอยู่ในเรือนจำ นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๔ เชื่อว่า การบังคับโทษประหารชีวิตยังคงมีอยู่ แต่อาจจะยังไม่ใช่ว่าเขาที่จะต้องถูกประหารชีวิต เพราะคิดว่า ผู้ที่จะถูกประหารชีวิตต้องมีการกระทำความผิดร้ายแรง และกระทำความผิดซ้ำซาก

“เชื่อว่ายังมีการประหาร แต่คิดว่าไกลสำหรับผม
เพราะผู้ต้องขังต้องทำผิดร้ายแรง ซ้ำซาก ผิดครั้งแรกจะได้อภัย”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๔, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

หากได้รับการอภัยโทษ และได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ

หากได้รับการปล่อยตัว นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๔ ยังไม่ได้วางแผน
ชีวิตอื่นใดไว้ นอกจากจะกลับไปใช้ชีวิตตามปกติที่บ้านของตนเอง
(ส่วนแฟนสาวนั้นได้เลิกรากันไปแล้ว)

กรณีที่ ๕

ข้อมูลคดี

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๕ เป็นนักโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติด
โดยเป็นนักโทษเด็ดขาดจนกระทั่งปัจจุบัน นับเป็นระยะเวลาประมาณ ๓ ปี

พฤติการณ์แห่งคดี

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๕ แต่งงานอยู่กับภรรยาและมีบุตร
ด้วยกัน ๑ คน วันหนึ่งเขาถูกเจ้าหน้าที่ด้านการปราบปรามยาเสพติด
จังหวัดเชียงใหม่มาที่บ้านพัก เพื่อมาติดตามหาพ่อตา (คู่คดี)
แต่เขาสอบถามหาหมายค้น ซึ่งเจ้าหน้าที่ไม่มีหมายมาด้วย เขาจึง
ไม่ยินยอมให้ทำการตรวจค้น และจะไปตามผู้ใหญ่บ้านให้มา
ช่วยจัดการให้ แต่ก็เกิดการทะเลาะทำต่อยกับเจ้าหน้าที่นั้น

หลังจากนั้น นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๕ ก็ถูกเจ้าหน้าที่
ดำเนินคดีเกี่ยวกับยาเสพติด โดยใช้ความเชื่อมโยงกับพ่อตา

(ซึ่งมีการกระทำความผิดจริง) หลักฐานที่ใช้เชื่อมโยงเข้ากับพ่อตามีเพียงภาพถ่ายในการไปร่วมรับประทานอาหารด้วยกันเพียงภาพเดียวที่ห้วยตึงเฒ่า ทั้งนี้ ให้ข้อมูลว่า เจ้าหน้าที่แจ้งว่าแท้จริงเขาไม่ได้กระทำความผิด แต่เจ้าหน้าที่ต้องการที่จะเล่นงานเขาเท่านั้น

“เจ้าหน้าที่บอกว่า

จริง ๆ มึงไม่เกี่ยวหรอก แต่กูจะเอามึง”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๕, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๕ ให้ข้อมูลว่า ได้ว่าจ้างนายความเพื่อต่อสู้คดี หากแต่เนื่องจากในช่วงระยะเวลาดังกล่าวมีนโยบายในการจัดการเกี่ยวกับคดียาเสพติด จึงทำให้อัยการสั่งฟ้องคดีของเขาและในการต่อสู้คดีเขาก็ได้ปฏิเสธการกระทำความผิดมาโดยตลอดจนมีคำพิพากษาลงโทษประหารชีวิต

“ตอนนั้นคดีนี้เป็นคดีนโยบาย ก็เลยโดนสั่งฟ้อง”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๕, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๕ บอกเล่าว่า เขาไม่เคยรู้เกี่ยวกับคดีมาก่อนไม่ทราบด้วยว่าหากเขาได้รับสารภาพไปนั้น ก็จะมีเหตุบรรเทาโทษได้ซึ่งอาจจะไม่ต้องรับโทษสูงถึงประหารชีวิตได้

“ตอนนั้นไม่รู้เลยว่าโทษเป็นเท่าไร

ไม่รู้ว่าถ้าสารภาพแล้วจะได้ลด”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๕, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

ความคิด/ความรู้สึก/การจัดการเมื่อทราบว่าต้องโทษประหารชีวิต

เมื่อได้รับฟังคำพิพากษาคัดสินลงโทษประหารชีวิต นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๕ รู้สึกไม่พอใจมาก รับไม่ได้ เหมือนตายทั้งเป็นไปแล้ว และอยากตาย ญาติพี่น้องร้องไห้เสียใจกันหมด ยิ่งเมื่อต้องฟังคำตัดสินเมื่อเป็นนักโทษเด็ดขาดนั้นเขาก็สลบไปเลย

“ตอนนั้นเข้าทुरुเลย

ญาติพี่น้องร้องไห้กันหมด

ผมไม่พอใจมาก ไม่รู้จะคิดยาไหม...

ยิ่งตอนเด็ดขาด สลบไปเลย

ตอนนั้นรู้สึกเหมือนตายทั้งเป็น อยากตาย รับไม่ได้”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๕, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๕ มีสภาพจิตใจที่ย่ำแย่ยาวนานนับเดือน เพราะรับไม่ได้ที่ตนเองต้องรับโทษประหารชีวิตและติดคุกในระหว่างนั้น อย่างไรก็ตาม แม่และญาติๆ ของเขาซึ่งเป็นบุคคลที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของเขาไว้ ได้ยื่นหยัดเคียงข้างและให้กำลังใจกับเขาเสมอมา อีกทั้งแม้อย่างบอกกับเขาว่า “อาจจะเป็นกรรมแต่ชาติปางก่อน” จนภายหลังเขาก็ทำใจยอมรับสภาพได้

“ญาติอยู่เคียงข้างเรา บอกว่า เราไม่ได้ติดอยู่คนเดียว

ตอนนั้นแม่บอกว่า คงจะเป็นกรรมแต่ชาติปางก่อน

ถ้าไม่ได้แม่ก็คงไม่รอด”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๕, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๕ ให้ความคิดเห็นว่า เขาไม่ต้องการให้มีโทษประหารชีวิต เพราะเป็นโทษที่สูงเกินไป เพียงมีแค่โทษจำคุกตลอดชีวิต หรือโทษจำคุกอื่นก็ถือว่าหนักแล้ว ยิ่งหากมีการตัดสินจำคุกถึง ๑๐ ปี คิดว่าผู้กระทำความผิดก็ต้องกลัวการลงโทษแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องมีโทษประหารชีวิต

“ไม่อยากจะมีการประหารมันหนัก ทุกวันนี้มีโทษตลอดชีวิต โทษตัวเลขก็หนักแล้ว ติดกันถึง ๑๐ เขาก็กลัวกันแล้ว”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๕, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

การใช้ชีวิตในเรือนจำ

หลังจากที่นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๕ ถูกจำคุกในเรือนจำไป ๑ ปี ภรรยาก็ได้เลิกอยู่กับเขาไป กำลังใจส่วนใหญ่ของเขาจึงมาจากแม่และญาติๆ ส่วนในเรือนจำนั้น เขาก็ได้ลงเรียนหนังสือเกี่ยวกับการสื่อสารและการเกษตรไว้ ทั้งนี้ในระหว่างที่เขาจำคุกในเรือนจำ ก็เกิดเหตุการณ์นำตัวนักโทษประหารชายไปประหารชีวิต เขาจำได้ว่าเมื่อนักโทษประหารชีวิตทราบว่ามี การบังคับโทษ และทำการประหารชีวิตนักโทษประหารชายไป ๑ ราย บรรยายภาคในแดนของนักโทษประหารมีความหดหู่ รู้สึกน่ากลัว ไม่มีใครอยากพูดคุยกับใคร ส่วนตัวเขาเองตัวเย็นและความดันขึ้นสูง

“ตอนนั้นมันน่ากลัวมาก มันหดหู่
ตัวเย็นหมดเลย ความดันขึ้น
ไม่มีใครอยากพูดกับใคร อยู่ในความมืด”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๕, สัมภาษณ์, ๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๑

หากได้รับการอภัยโทษ และได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๕ คิดว่า ตนเองจะออกไปทำหน้าที่ดูแลแม่ และน้องๆ ของเขาที่บ้าน

กรณีที่ ๖

ข้อมูลคดี

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๖ เป็นนักโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติด โดยเป็นนักโทษเด็ดขาดจนกระทั่งปัจจุบัน นับเป็นระยะเวลาประมาณ ๑๐ ปี

พฤติการณ์แห่งคดี

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๖ ทำธุรกิจนำเข้าอะไหล่รถยนต์จากประเทศญี่ปุ่น แล้วนำมาขายต่อในประเทศไทย โดยปกติเขาจะให้ลูกค้าหรือเจ้าของอู่รถต่างๆ เลือกอะไหล่ แล้วเขาก็เป็นคนไปจัดของให้ แต่ลูกค้าซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดรายนี้ นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๖ ได้ติดต่อธุรกิจมาเป็นระยะเวลา ๕-๖ เดือนแล้ว เลยเกิดความไว้วางใจให้เข้าไปเลือกของในห้องเก็บอะไหล่เองได้ (ห้องที่ผู้กระทำความผิดเปิดไว้เพื่อพักอะไหล่ไว้ก่อนนำไปจำหน่ายต่อ) ผู้กระทำความผิดจึงแอบซุกซ่อนยาเสพติดไว้ และเมื่อถูกจับกุมก็โยนความผิดให้เป็นของนักโทษประหารชาย กรณีที่ ๖

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๖ ต่อสู้คดีโดยที่เขาเชื่อมั่นว่าเขาบริสุทธิ์ จึงต่อสู้ไปตามความจริงของเขา และเชื่อมั่นในความถูกต้องของกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น ตั้งแต่ชั้นสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจเรียกรับเงิน เขาก็ไม่ยินยอมจ่าย หรือแม้จะมีคนแนะนำให้รับสารภาพเพื่อที่อาจจะได้รับโทษน้อยลง แต่เมื่อเขาไม่ได้ทำ เขาจึงไม่ยอมสารภาพ

“เชื่อในหลักกฎหมายว่าความถูกต้องต้องมี

ตำรวจมาเรียกเงินก็ไม่ให้ ...

มีคนแนะนำให้สารภาพ แต่ไม่ได้ทำ ก็เลยไม่รับ”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๖, สัมภาษณ์, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

ความคิด/ความรู้สึก/การจัดการเมื่อทราบว่าต้องโทษประหารชีวิต

เมื่อต้องถูกดำเนินคดี และต้องรับโทษประหารชีวิต นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๖ รู้สึกว่าตัวเอง “ช่วย” ที่ต้องมาพบเจอเหตุการณ์เหล่านี้ มีความเครียดเป็นระยะเวลานานนับปี โดยเฉพาะช่วงแรกที่รับไม่ได้ ปรับตัวไม่ได้ เฝ้าแต่ตั้งคำถามว่าทำไมชีวิตต้องเป็นแบบนี้

“ช่วงแรกเครียดนานเป็นปีเลย ปรับตัวก็ไม่ได้
ทำไมต้องเป็นอย่างนี้ ทำไมช่วยแบบนี้”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๖, สัมภาษณ์, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

ในขณะที่แม่บอกเขาว่า เขาทำเต็มที่แล้ว เมื่อผลออกมาก็ต้องทำใจ และไม่นานก็คงจะได้รับการปล่อยตัว

“แม่บอกว่าเราทำเต็มที่ ต้องทำใจนะ เดี่ยวคงได้ออก”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๖, สัมภาษณ์, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

ทั้งนี้ แม่เขาจะเป็นนักโทษประหารชีวิต แต่เขาไม่คิดว่าจะถูกบังคับโทษประหารจริงๆ แต่คิดว่าคงจะต้องจำคุกค่อนข้างนาน เพราะเป็นการกระทำผิดครั้งแรก และไม่มีการกระทำความผิดในเรือนจำ แต่ก็ยังมีความหวาดกลัวอยู่

“ไม่คิดว่าประหารจริง แต่คงอยู่นาน
เพราะทำผิดครั้งแรกไม่มีทำผิดในเรือนจำด้วย”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๖, สัมภาษณ์, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

การใช้ชีวิตในเรือนจำ

ในระหว่างจำคุกในเรือนจำ นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๖ ได้ลงเรียนรายวิชาเกี่ยวกับนิเทศศาสตร์และเกษตรศาสตร์ไว้ แต่ก็มาทราบภายหลังว่า ในช่วงหลัง นักโทษประหารชีวิตไม่ได้รับอนุญาตให้เรียนหนังสือ ซึ่งเขามีความคิดเห็นว่า ควรอนุญาตให้นักโทษประหารชีวิตได้เรียนหนังสือ เพื่อจะได้มีความรู้ เพราะเขาพบว่า คนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้จึงได้มีการกระทำความผิด

“ประหารชีวิตสมควรให้เรียนนะ เพราะจะได้มีความรู้
คนส่วนมากที่กระทำความผิดมาไม่ได้มีความรู้”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๖, สัมภาษณ์, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

หากได้รับการอภัยโทษ และได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ

หากได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๖ จะออกไปทำกิจการของครอบครัวให้คงอยู่ต่อไป แต่คงไม่ไปทำธุรกิจใดๆ ของตนเอง และไม่ไปคบค้าสมาคมกับใครให้มากอีก

“ออกไปก็แก่แล้ว ทำอะไรไม่ได้แล้ว
ไม่อยากคบค้ากับใคร ทำธุรกิจที่บ้านคงสภาพเดิมไว้”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๖, สัมภาษณ์, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

กรณีที่ ๗

ข้อมูลคดี

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๗ เป็นนักโทษประหารชีวิตในคดีความผิดต่อชีวิต และความผิดเกี่ยวกับเพศ โดยเป็นนักโทษเด็ดขาดจนกระทั่งปัจจุบัน นับเป็นระยะเวลาประมาณ ๓ ปี

พฤติการณ์แห่งคดี

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๗ ทำงานเป็นพนักงานขององค์การรัฐวิสาหกิจ โดยในวันเกิดเหตุเขาได้เสพยาบ้า และกินเบียร์ และในระหว่างที่เขาปฏิบัติงานในช่วงกลางคืนนั้น เขาก็พบว่าเกิดไฟดับในที่ที่เกิดเหตุ เขาจะเรียกให้พนักงานที่รับผิดชอบดูไฟ แต่พบว่าพนักงานรายนั้นหลับอยู่ เขาจึงเข้าไปดูไฟเอง และพยายามจะเปิดไฟแต่ไม่ติดระหว่างนั้น เขาเห็นโทรศัพท์ไอโฟนของผู้เสียหายจึงคิดจะขโมยโทรศัพท์ของผู้เสียหาย และมีการข่มขืนและโยนร่างผู้เสียหายออกข้างทาง

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๗ กล่าวว่า ในการดำเนินคดีนั้น เขาได้รับสารภาพมาตลอดว่าเป็นผู้กระทำ และกระทำเพียงคนเดียว (แต่คู่คดีของเขา ซึ่งเป็นพนักงานที่ทำงานในวันดังกล่าวพร้อมกันถูกดำเนินคดีด้วยว่าเป็นผู้ดูต้นทางให้เขา)

“ผมสารภาพมาตลอด
แต่เขาลงว่าจำนนด้วยหลักฐาน
ซึ่งตอนทำ ผมทำคนเดียว”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๗, สัมภาษณ์, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

ความคิด/ความรู้สึก/การจัดการเมื่อทราบว่าต้องโทษประหารชีวิต

เมื่อทราบว่าได้รับคำพิพากษาคดีตัดสินลงโทษประหารชีวิต ก็ตกใจ พ่อแม่ก็ตกใจเช่นกัน โดยนักโทษประหารชาย กรณีที่ ๗ ได้ใช้วิธีการ สวดมนต์ ตลอดจนกระทั่งทำใจยอมรับได้ ทั้งนี้ตอนแรกเขาคิดว่า อาจจะมีการประหารจริงๆ แต่ก็ได้ยินเรื่องราวทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอ พระราชทานอภัยโทษ

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๗ ให้ความคิดเห็นต่อประเด็นนักโทษ ประหารชีวิตว่า ไม่อยากให้สังคมมองว่าเป็นคนเลวร้าย แต่ควร ให้ออกาสพวกเขาได้แก้ไข ในขณะที่พ่อของเขาก็บอกกับเขาต่อ การกระทำผิดที่เกิดขึ้นว่า “ผิดไปแล้วก็ให้เป็นครู”

เหตุการณ์ที่เสริมความคิดนี้ของเขาเกิดจากเมื่อครั้งมีการประหาร ชีวิตรายล่าสุด เขาได้รับทราบจากแม่ของเขาว่า เมื่อแม่ไปตลาด ก็ได้ยินคนพูดถึงการประหารชีวิตกัน แล้วก็พูดกันว่า “ทำไม ไม่เอา... [ชื่อของนักโทษประหารกรณีที่ ๗] ไปประหาร” ทำให้ เขาเป็นห่วงความรู้สึกของแม่ รวมทั้งเป็นห่วงแม่ด้วยเนื่องจาก ปัจจุบันพ่อเสียชีวิตไปแล้ว

การใช้ชีวิตในเรือนจำ

เนื่องจากคดีของนักโทษประหารชาย กรณีที่ ๗ เป็นคดีที่ได้รับ ความสนใจเป็นอย่างมาก เมื่อเขาต้องย้ายมาจำคุกในเรือนจำกลาง บางขวาง เจ้าหน้าที่จึงต้องกำชับไม่ให้ผู้ต้องขังรายอื่นมาทำร้าย นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๗ ซึ่งเขามองว่าในโลกภายนอก คนที่ไม่รู้จักเขา และรับรู้เรื่องราวของเขาผ่านคดีก็จะมองว่าเขา เป็นคนโหดและเลวร้ายมาก หากแต่เมื่อมารู้จักกับเขาจริงๆ ข้างใน เรือนจำ ก็จะเห็นว่าเขาเป็นคนเงียบๆ ไม่ยุ่งกับใคร

“ถ้าผมอยู่ข้างนอก
คนก็จะบอกว่าโหดร้าย เลวร้ายมาก
พอมาอยู่ข้างใน เขาก็เห็นว่าปกติ”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๗, สัมภาษณ์, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๗ ได้พบกับแม่สม่าเสมอ โดยแม่จะมาเยี่ยมเขาเดือนละครั้ง แม้ว่าพ่อจะเสียชีวิตไปแม่ก็ยังมาเยี่ยมเขาอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ต้องย้ายที่พักให้ไกลเรือนจำมากขึ้นเพื่อความสะดวกในการเดินทางมาเยี่ยมเขา

หากได้รับการอภัยโทษ และได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ

หากได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๗ มีความตั้งใจที่จะบวชเพื่อผู้เสียหายและบวชให้พ่อและแม่ และจะทำกิจการส่วนตัวเพื่อเลี้ยงดูแม่ของเขาต่อไป

“ออกไปก็อยากบวชก่อน
อยากบวชให้น้องเขา [ผู้เสียชีวิต – ผู้เขียน] ด้วย”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๗, สัมภาษณ์, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

กรณีที่ ๘

ข้อมูลคดี

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๘ เป็นนักโทษประหารชีวิตในคดีความผิดต่อชีวิต โดยเป็นนักโทษเด็ดขาดจนกระทั่งปัจจุบัน นับเป็นระยะเวลาประมาณ ๑ ปีเศษ

พฤติการณ์แห่งคดี

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๘ ถูกดำเนินคดีในกรณีการฆ่าฝั่งศพแรงงานต่างชาตินั้นที่ดินที่เขาถือครองอยู่ ทั้งนี้ เขาให้ข้อมูลว่าเขามีปัญหาในการใช้สิทธิเป็นผู้อนุบาลมารดากับบุคคลใกล้ชิดของเขา ซึ่งมีคดีความฟ้องร้องกันอยู่ อย่างไรก็ตามในคดีที่เกี่ยวกับการฆ่าฝั่งศพแรงงานในที่ดินนั้น นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๘ ให้ข้อมูลที่ที่ดินผืนดังกล่าว บุคคลใกล้ชิดของเขาขอที่ดินและเขาได้ทำการโอนที่ดินให้ และทำโรงงานว่านหางจระเข้ (ที่ดินยังเป็นของนักโทษประหารชาย กรณีที่ ๘) โดยแรงงานที่ใช้ในโรงงานนั้นใช้แรงงานต่างด้าว ซึ่งจากความขัดแย้งในครอบครัวจึงเป็นผลให้นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๘ ถูกบุคคลใกล้ชิดกลั่นแกล้งโดยการให้คนงานไปแจ้งความว่าถูกหาย แล้วก็มาตรวจพบในไร่ของเขา คนแรกที่ตรวจ DNA นั้นไม่ตรงกัน บุคคลใกล้ชิดก็เป็นคนที่เขียนแผนที่ใหม่ให้เจ้าหน้าที่ไปตรวจจนพบศพคนงาน ทั้งนี้คนงานต่างชาตินี้เป็นผู้ให้ข้อมูล ภายหลังให้ข้อมูลแล้วก็ถูกส่งตัวกลับประเทศ ซึ่งนักโทษประหารชาย กรณีที่ ๘ ไม่สามารถแจ้งความดำเนินคดีกับคนงานคนดังกล่าวได้

นอกจากนี้นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๘ ให้ข้อมูลว่า หลักฐานทางนิติเวชซึ่งไม่ตรงกับความเป็นจริงก็ไม่ได้ถูกนำมาพิจารณา หัวกระสุนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจส่งตรวจก็ไม่ได้มาพร้อมโครงกระดูก อีกทั้งรอยกระดูกที่กระโหลกศีรษะกับหัวกระสุนไม่ตรงกัน

ความคิด/ความรู้สึก/การจัดการเมื่อทราบว่าต้องโทษประหารชีวิต

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๘ บอกเล่าว่า เขาต้องทำใจว่า ไม่ใช่ว่าเป็นคนดีแล้วจะได้รับผลจากความดีนั้น เมื่อได้รับการลงโทษประหารชีวิต นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๘ คิดว่าเป็นการทดสอบจากพระเจ้าว่า ได้มีการยึดมั่นในพระเจ้าหรือไม่

อย่างไรก็ตามเขาก็ได้ยื่นเรื่องราวทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษตามกระบวนการ

หากได้รับการอภัยโทษ และได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๘ จะเดินทางไปใช้ชีวิตในต่างประเทศ

กรณีที่ ๙

ข้อมูลคดี

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๙ เป็นนักโทษประหารชีวิตในคดีความมั่นคงฯ โดยเป็นนักโทษเด็ดขาดจนกระทั่งปัจจุบัน นับเป็นระยะเวลาประมาณ ๒ ปี

พฤติการณ์แห่งคดี

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๙ ถูกดำเนินคดีเกี่ยวกับความมั่นคงฯ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยในช่วงที่มีการระเบิด ๗ จังหวัด เขาทำงานอยู่ที่โรงแรมแห่งหนึ่งทางภาคใต้ (มีพยานยืนยันได้) แต่รถของเขานั้นถูกนำไปใช้สร้างสถานการณ์ความรุนแรงดังกล่าว เขาให้ข้อมูลว่า ปกติรถของเขาคือ Honda Wave จะถูกจอดไว้ที่หอพัก เขาจะกลับมาใช้งานเมื่อมาจัดค่ายนักศึกษาในทุกๆ ปี แต่รถคันที่นำไปปฏิบัติการนั้นคือรถรุ่นอื่น แต่เขาต้องได้รับหมาย พ.ร.ก. ฉุกเฉิน เพราะคนที่โดนจับขัดทอว่าใช้รถของเขา และพยานในที่เกิดเหตุยืนยันว่ารู้จักเขาเช่นกัน

เขาได้เดินทางกลับมาอบตัวเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เหตุเพราะมีนโยบายพาคนกลับบ้าน กล่าวคือ เป็นการมุ่งเน้นไม่ดำเนินคดีต่อบุคคลที่มีหมายและแสดงตน และอีกเป้าหมายหนึ่งที่เขาเดินทางมาอบตัว เพราะเขาต้องการศึกษาต่อให้จบ เนื่องจากหากเขาไม่มอบตัว เขาจะไม่สามารถลงทะเบียนเรียนได้

การต่อสู้คดีของนักโทษประหารชาย กรณีที่ ๙ ได้ใช้ทนายความที่มีความเชี่ยวชาญในคดีความมั่นคงเป็นทนายความสู้คดีให้ ซึ่งในระหว่างดำเนินคดีนักโทษประหารชาย กรณีที่ ๙ ได้ประกันตัวออกมาในชั้นสอบสวน แต่เมื่อชั้นอัยการ อัยการสั่งฟ้องโดยเพิ่มข้อหาคดีก่อการร้ายด้วย (โดยทราบภายหลังว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจได้นำพยานซึ่งเป็นใครไม่ทราบได้มาชี้ตัวเขา) ดังนั้น ศาลชั้นต้นได้พิพากษาคัดลาลงโทษประหารชีวิต ทั้งนี้ ทนายความไม่ได้ทำเรื่องขอขยายเวลาไปยังศาลอุทธรณ์ตามกรอบเวลาจึงทำให้ไม่สามารถอุทธรณ์ได้ทัน

ความคิด/ความรู้สึก/การจัดการเมื่อทราบว่าต้องโทษประหารชีวิต

เมื่อทราบคำพิพากษาแล้ว นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๙ มีความรู้สึกว่า ตนเองไม่ได้รับความยุติธรรมหากมีการประหารชีวิตจริงๆ เขามีความคิดเห็นว่า “การปล่อยคนผิด ๑๐ คน ยังดีกว่าการประหารคนถูกเพียงคนเดียว”

ทั้งนี้ เมื่อครั้งได้ทราบว่ามือนักโทษประหารชายโดนประหารชีวิตซึ่งนักโทษรายดังกล่าวเป็นมุสลิมด้วยกัน เขาก็รู้สึกไร้เรี่ยวแรงและมองว่าการประหารชีวิตในครั้งนั้นเป็น “วีซ่า” ขอประหารต่อไป

หากได้รับการอภัยโทษ และได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ

หากได้รับการปล่อยตัว เขาต้องการเรียนหนังสือสาขานิติศาสตร์ให้จบ โดยต้องรอให้ภรรยาเรียนจบก่อนจากนั้นจะขอให้ภรรยาส่งให้เรียน เพื่อจะเป็นทุนไปช่วยเหลือบุคคลอื่นให้ได้ นอกจากนี้ยังต้องการเป็นนักพูดแนะนำการศึกษาต่อให้แก่เด็กจะได้ไม่ก้าวพลาด

กรณีที่ ๑๐

ข้อมูลคดี

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๑๐ เป็นนักโทษประหารชีวิตในคดีความผิดต่อชีวิต (ฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน) โดยเป็นนักโทษเด็ดขาดจนกระทั่งปัจจุบัน นับเป็นระยะเวลาประมาณ ๓ ปี

พฤติการณ์แห่งคดี

วันเกิดเหตุนักโทษประหารชาย กรณีที่ ๑๐ ไปรับประทานอาหารกับเพื่อน จากนั้นจึงไปเที่ยวต่อที่ผับ แล้วไปมีเรื่องทะเลาะวิวาทกับการ์ดที่ผับ จนโดนทำร้ายได้รับบาดเจ็บมากที่สุด จากนั้นจึงต้องไปพบแพทย์เพื่อเย็บแผล ส่วนรุ่นน้องที่ไปด้วยกันเดินทางไปแจ้งความดำเนินคดี หลังจากนั้นกลับบ้านแล้ว รุ่นน้องก็แจ้งให้นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๑๐ ทราบว่าได้เจอกับคนที่รุมทำร้ายพวกเขา เขาจึงได้ออกไปเจอและยิงผู้เสียชีวิตไป ๑ นัด

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๑๐ ว่าจ้างนายความให้สู้คดีโดยพนักงานสอบสวนได้ทำสำนวนคดีมาว่า ผู้เสียชีวิตโดนยิง ๔ นัด ทั้งๆที่ความเป็นจริงเขายิงเพียง ๑ นัด แต่เขาได้รับคำแนะนำจากนายความว่าไม่ให้บอกความจริงทั้งหมด และเชื่อมั่นว่านายความจะสู้คดีได้ จึงให้การปฏิเสธตลอดมา

“มั่นใจนายว่าจะสู้คดีได้”

เขาบอกว่าไม่ให้บอกความจริงทั้งหมด”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๑๐, สัมภาษณ์, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

ความคิด/ความรู้สึก/การจัดการเมื่อทราบว่าต้องโทษประหารชีวิต

เมื่อได้รับฟังคำพิพากษาคัดสินลงโทษประหารชีวิต นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๑๐ หาทางออกให้กับตนเองไม่ได้ ส่วนหนึ่งเพราะเป็นห่วงแม่เนื่องจากแม่อยู่คนเดียว

“ตอนนั้นมีดไปหมด
วางแผนไม่ถูก แม่อยู่คนเดียว”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๑๐, สัมภาษณ์, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

และในทุกวันนี้เขายังเชื่อว่า การประหารชีวิตสามารถเกิดขึ้นกับเขาเมื่อใดก็ได้ หากเขายังคงได้รับโทษประหารชีวิตอยู่

“คิดว่าย่างงี้ก็ประหารได้ทุกเมื่อถ้ายังอยู่ในโทษนี้อยู่”

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๑๐, สัมภาษณ์, ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๑

ในช่วงแรกที่จำคุกนักโทษประหารชาย กรณีที่ ๑๐ ไม่ยอมให้แม่มาเยี่ยม เพราะความเป็นห่วงแม่ แต่ปัจจุบันแม่ของเขาก็ได้มาเยี่ยมเขาเป็นระยะๆ ทุกๆ ๒ เดือน

ในระหว่างจำคุก นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๑๐ ก็ได้ศึกษาคอร์สการเขียนกับอาจารย์ท่านหนึ่งที่มาสอนในเรือนจำ ซึ่งเขาได้นำความรู้มาต่อยอด และเขียนเรียงความส่งประกวดจนได้รับรางวัล

หากได้รับการอภัยโทษ และได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ

นักโทษประหารชาย กรณีที่ ๑๐ ต้องการออกไปทำงานเขียนหนังสืออย่างที่เขาชอบ รวมทั้งอาจเปิดร้านอาหารเพื่อสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ตัวเองต่อไปได้

กรณีศึกษา

นักโทษประหารชีวิตหญิง

กรณีที่ ๑

ข้อมูลคดี

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๑ เป็นนักโทษประหารชีวิตในคดีความผิดต่อชีวิต โดยเป็นนักโทษเด็ดขาดจนกระทั่งปัจจุบัน นับเป็นระยะเวลา ๖ ปี ส่วนคู่คดีของนักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๑ มีจำนวน ๒ คน ได้แก่

- ๑) มือปืน ได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิต และ
- ๒) คนจัดหามือปืน (น้องเขย) ได้รับโทษจำคุกตลอดชีวิต

พฤติการณ์แห่งคดี

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๑ แต่งงานอยู่กับสามี (ผู้ตาย) มาเป็นระยะเวลา ๑๒ ปี มีอาชีพ (ก่อนต้องโทษ) ค้าขายโดยการเปิดร้านขายของ และทำสวน สามีมีพฤติกรรมเจ้าชู้ ติดผู้หญิง และมีการทำร้ายร่างกายบ้างในระหว่างที่ใช้ชีวิตครอบครัวร่วมกัน ทั้งสองมีบุตรด้วยกัน

๒ คน (ปัจจุบันกำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ และประถมศึกษาปีที่ ๖) หลังจาก ๑๒ ปีนั้น ทั้งสองได้ทำการหย่าขาดจากกัน โดยมีการแบ่งทรัพย์สินกันเรียบร้อยแล้ว ยกเว้นบ้าน ๑ หลังที่นักโทษประหารหญิงกรณีที่ ๑ อาศัยร่วมกับบุตรที่ไม่ได้มีการแบ่งกรรมสิทธิ์

หลังจากหย่ากันแล้ว อดีตสามีต้องการที่จะนำบ้านที่นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๑ พักอาศัยนั้นไปขอสินเชื่อที่สถาบันการเงิน แต่นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๑ ไม่ยินยอมลงนามให้ดำเนินการ อดีตสามีได้มาก่อวุ่นวายโดยทำลายข้าวของภายในร้าน ทำร้ายร่างกายเธอเป็นประจำ รวมทั้งยังข่มขู่ว่า “ถ้าไม่เซ็นจะเอาให้ตาย” ซึ่งในแต่ละครั้งที่มา อดีตสามีจะพกพาอาวุธปืนติดตัวมาด้วย ทำให้เธอต้องคอยหลบซ่อน ในบางครั้งบุตรก็เป็นคนบอกให้เธอหลบหนีให้พ้นเสียจากอดีตสามีที่ตามมารังควานตลอดเวลา

จนกระทั่งเธอทนไม่ไหว เธอจึงนำเรื่องไปปรึกษากับน้องชาย (สามีของน้องสาว) ว่าทนไม่ไหวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว ให้น้องชายหาทางจัดการให้หน่อย น้องชายจึงแจ้งว่า ถ้าเช่นนั้นคงต้องทำให้ตาย เธอจึงอนุญาตให้น้องชายจัดการตามสมควรได้ จากนั้นจึงได้มีการว่าจ้างมือปืนไปยิงอดีตสามีจนเสียชีวิต และเมื่อถูกจับกุมก็ได้มีการซักทอถามถึงเธอว่าเป็นผู้จ้างวานฆ่า (ในการตัดสินใจนี้ เธอไม่ได้ปรึกษาพ่อแม่เพราะรู้ดีว่าต้องมีการห้ามปรามจึงได้เลือกปรึกษาน้องชาย)

ในการต่อสู้คดีนั้น เธอได้ว่าจ้างทนายความเพื่อว่าความสู้คดีให้ ซึ่งเธอได้รับคำแนะนำให้ต่อสู้คดี โดยจะมีแนวทางในการวิ่งเต้นคดีให้สามารถประกันตัวและไม่ได้รับโทษสูงได้ การเชื่อคำแนะนำนั้นทำให้เธอต่อสู้คดีจนถึงที่สุดทั้งสามศาล โดยไม่ได้มีการรับสารภาพในการกระทำผิด และได้รับบทลงโทษประหารชีวิตอย่างที่เธอไม่ได้คาดคิดมาก่อน

ความคิด/ความรู้สึก/การจัดการเมื่อทราบว่าจะต้องโทษประหารชีวิต

จากการแนะนำให้สู้คดี และการรับปากของทนายความว่าจะวิ่งเต้น คดีให้ได้นั้น ทำให้เธอไม่คิดว่าจะได้รับโทษสูงสุด หรือแม้จะได้รับ ตัดสินโทษแล้วก็เชื่อว่าจะสามารถประกันตัวได้ หากแต่ภายหลัง ได้รับคำพิพากษาคัดสินลงโทษประหารชีวิต นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๑ ไม่สามารถติดต่อทนายความได้ จึงทำให้พ่อต้องเป็นผู้เข้ามาดำเนินการเรื่องต่างๆ ให้ และได้รับข่าวจากพ่อว่าไม่สามารถ ประกันตัวได้

เมื่อรับทราบแล้วว่าไม่สามารถประกันตัวได้ นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๑ เกิดความเครียด คิดมาก หาทางออกไม่ได้ว่าจะทำอะไร จึงได้สอบถามเพื่อนผู้ต้องขังรายอื่นว่าจะทำอะไรได้บ้าง ซึ่งเธอ ได้รับคำตอบว่า โทษที่เธอได้รับเป็นโทษสูง คงทำอะไรได้ยาก ในช่วงแรกเธอเคยคิดจะหนีออกจากเรือนจำ แต่ก็ไม่รู้หนทาง ทำให้หนี ไปไหนไม่ได้ เธอจึงทำได้เพียงสู้คดีต่อไปในทุกช่องทางที่สามารถทำได้ โดยพ่อเป็นผู้จัดหาทนายความมาว่าความให้ใหม่

อย่างไรก็ตาม การต่อสู้คดีในชั้นศาลทั้งศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และ ศาลฎีกา ทำให้เธอและครอบครัวต้องสูญเสียเงินไปมากกว่า ๕ ล้านบาท ในการว่าจ้างทนายความ ทั้งจากเงินที่เธอมีและการขายที่ดินทำกิน เพื่อนำเงินมาต่อสู้คดี

ส่วนบุตรทั้งสองคนของเธอนั้น ป้า(พี่สาวของผู้ตาย) เป็นคนรับบุตร ของเธอไปดูแล รวมทั้งยังมีการติดต่อมาหาเธอทางจดหมายด้วย โดยเฉพาะครั้งหนึ่งที่เธอจำได้แม่นว่า ป้าบอกว่า “พี่เข้าใจดีว่า น้องชายเขาเป็นคนอย่างไร อยู่ในเรือนจำ อยากให้น้องอดทน”

ทั้งนี้ เธอพบว่า การแสดงออกทางความรู้สึกของเธอเปลี่ยนแปลงไปหลังจาก ที่เข้ามารับโทษในทัณฑสถาน โดยก่อนหน้านี้เธอจะเป็นคนร้องไห้เก่ง แต่ปัจจุบัน แทบจะไม่มีน้ำตาเลย

“เมื่อก่อนเป็นคนขี้ร้อง แต่ตอนนี้ น้ำตาไม่ออก”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๑, สัมภาษณ์, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

นอกจากนี้เมื่อได้มีการพูดคุยถึงบุตรของเธอว่า หากมีข้อความใดที่ฝากถึงบุตรของเธอได้ เธออยากจะพูดคุยว่าอย่างไร เธอจึงได้กล่าวเพียงว่า “คิดถึงแม่ไหม”

การใช้ชีวิตในเรือนจำ

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๑ ป่วยเป็นโรคมะเร็ง ซึ่งในระหว่างการต้องโทษจำคุกในทัณฑสถานนั้น เธอได้รับการดูแล และรักษาพยาบาลที่สถาบันมะเร็งแห่งชาติ ซึ่งเธอกล่าวว่า “อยู่ที่นั่นดูแลดี” อีกทั้งเธอยังได้รับการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปี อย่างไรก็ตาม อาการป่วยของเธอต้องมีการระวังเรื่องอาหารที่ต้องทานเนื้อปลาเป็นหลัก และงดผักกาดทอง กะหล่ำปลี ซึ่งการใช้ชีวิตในทัณฑสถานจึง “เลือกไม่ได้นัก”

นอกจากนี้ ในการใช้ชีวิตประจำวันในทัณฑสถาน เธอยังได้ทำงาน โดยการทำ “โก” ซึ่งเป็นการฉนวนกระดาษาสูบ

หากได้รับการอภัยโทษ และได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ

สิ่งแรกที่นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๑ คิดจะทำหากได้รับการอภัยโทษ จนกระทั่งได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำแล้ว คือ การกลับไปใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวที่บ้าน นอกเหนือจากนี้เธอยังไม่ได้วางแผนว่าจะทำงานหรือใช้ชีวิตต่อไปอย่างไร

กรณีที่ ๒

ข้อมูลคดี

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๒ เป็นนักโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติด โดยเป็นนักโทษเด็ดขาด จนกระทั่งปัจจุบัน นับเป็นระยะเวลาประมาณ ๑ ปีเศษ

พฤติการณ์แห่งคดี

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๒ ได้รับการชักชวนจากสามี (จดทะเบียนสมรสกัน) ว่าสามีจะเดินทางไปรับไก่จากเพื่อนที่จังหวัดเชียงราย จึงอยากให้ไปท่องเที่ยวด้วยกัน โดยที่เธอไม่ทราบว่าแท้จริงแล้ว สามีมีนัยต์หมายในการส่งยาเสพติด และเมื่อเธอเดินทางไปด้วยจึงถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งตั้งด่านตรวจตรวจจรดและพบยาเสพติด เธอและสามีจึงถูกจับกุม

เธอทราบภายหลังจากสามีว่า การไปส่งยาเสพติดครั้งนี้ เป็นการทำครั้งที่สองของสามี โดยในครั้งแรกเพื่อนของสามีชักชวนให้ส่งยาเสพติดและสอนงานโดยการพาไปส่ง และครั้งนี้ซึ่งเป็นครั้งที่สอง จึงให้สามีจัดส่งยาเสพติดเองเพียงลำพัง และด้วยความกลัวและกังวลของสามีที่ไม่กล้าเดินทางไปคนเดียว จึงได้ชวนเธอร่วมเดินทางไปด้วย

ภายหลังจากการถูกจับกุมและดำเนินคดี เธอได้ต่อสู้คดี (ไม่ได้จ้างทนายความ) โดยเธอให้การปฏิเสธทุกข้อกล่าวหาในทุกชั้นของกระบวนการยุติธรรม ด้วยเหตุที่ว่า เธอยืนยันว่าเธอไม่ผิด เธอไม่ได้เป็นผู้กระทำ เธอจึงต่อสู้คดีด้วยการปฏิเสธเพียงอย่างเดียว และแม้ว่าสามีจะให้การ

ว่าเธอไม่รู้ไม่เห็นต่อการกระทำผิดที่เกิดขึ้น ก็ไม่เป็นผลที่ช่วยให้เธอพ้นผิดได้ เนื่องจากเธอมีทะเบียนสมรสกับสามีซึ่งเป็นผู้กระทำผิด

“ปฏิเสธตั้งแต่จับกุมเลยแต่เขาไม่เชื่อ
เพราะมีทะเบียนสมรส
แฟนบอกแล้วว่า ไม่เกี่ยว แต่เขาก็ไม่เชื่อ”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๒, สัมภาษณ์, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

ความคิด/ความรู้สึก/การจัดการเมื่อทราบว่าจะต้องโทษประหารชีวิต

เมื่อได้รับฟังคำพิพากษาคัดสินลงโทษประหารชีวิต นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๒ บอกได้เพียงว่า ความรู้สึกในครั้งที่รับทราบโทษนั้น “สุดๆ” คือ ไม่สามารถอธิบายอะไรได้ว่ารู้สึกอย่างไรบ้าง แต่มีความกังวลมาก เนื่องจากเธอเชื่อมั่นมาโดยตลอดว่าตนเองไม่ได้อะไรผิด แต่กลับได้รับการตัดสินโทษสูงสุด ขณะที่ยังมีบุตรที่อายุเพียง ๑๐ ขวบ (ขณะตัดสินคดี) เธอจำได้ดีว่า ในวันที่เดินทางไปฟังคำพิพากษานั้น เธอถึงกับทรุดลงตรงหน้าศาล และมีความเครียดมาก

เธอคิดว่าเธอไม่น่าจะถูกประหารชีวิตจริง เพราะภายหลังจากที่เธอเข้ามาจำคุกที่ทัณฑสถานหญิงกลาง เธอก็รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับโทษประหารว่าที่มีการพูดคุยกันว่า ไม่มีการประหารจริง (แม้กระทั่งผู้คุมเองก็บอกเช่นนั้น) จนกระทั่งเมื่อเกิดการประหารชีวิตรายล่าสุด จึงทำให้เกิดความหวาดกลัว และกังวลว่าตนเองจะถูกประหารชีวิตเช่นกัน แต่ก็ยังมีการปลอบประโลมกันในหมู่ผู้ต้องขังว่า คดีที่มีการประหารชีวิตนั้นเป็นคดีฆ่าคนตาย เธอโดนคดียาเสพติดคงไม่ถูกประหาร

“เรามีประหารคดีฆ่า แต่เราคดียาไม่โดนหรอก”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๒, สัมภาษณ์, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

การใช้ชีวิตในเรือนจำ

เมื่อนักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๒ ได้รับโทษประหารชีวิต จึงทำให้ต้องย้ายจากจังหวัดเชียงรายมาจำคุกที่ทัณฑสถานหญิงกลาง ซึ่งห่างไกลจากบ้านและญาติมาก เธอคิดไม่ออกว่าจะทำอะไร รู้สึกเครียดเพราะห่างไกลครอบครัว ทำให้ครอบครัวมาเยี่ยมไม่ได้ เพราะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูง

อย่างไรก็ตาม เมื่อเธอหลีกเลี่ยงโทษไม่ได้แล้ว และเมื่อจำคุกอยู่ในทัณฑสถานในโทษประหารชีวิต สิ่งแรกที่ต้องดำเนินการคือ การยื่นเรื่องรวบรวมหลักฐาน ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ โดยส่วนปกครองเป็นส่วนที่ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือในการดำเนินการทูลเกล้าฯ

ส่วนการใช้ชีวิตในทัณฑสถานเธอก็ใช้ชีวิตร่วมกับผู้ต้องขังรายอื่น อีกทั้งได้มีการฝึกอาชีพ และรับจ้างทำ ‘โก’ (มวนกระดาษาสูบ)

ระหว่างการใช้ชีวิตในทัณฑสถานที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งห่างไกลจากบ้านและครอบครัวของเธอมาก เธอรู้สึกอยากกลับบ้าน หากสามารถย้ายกลับได้ก็อยากย้ายกลับไปใกล้บ้าน เพราะคิดถึงครอบครัวและเป็นห่วงบุตรสาวมาก และแม้ว่าเธอจะมีความคิดถึงบ้านมากเพียงใด แต่เธอไม่ต้องการให้ครอบครัวเดินทางมาเยี่ยมที่กรุงเทพมหานคร เพราะระยะทางไกลกันมาก

“ไม่อยากให้เขามาเยี่ยม
เดินทางเป็นวันเลย มันไกล”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๒, สัมภาษณ์, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

หากได้รับการภัยโทษ และได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๒ กล่าวถึงกรณีที่หากเธอได้รับการปล่อยตัวแล้ว เธอคิดว่าเธอจะกลับไปค้าขายผักที่ตลาดเช่นเคยเพราะปัจจุบันแผงผักเธอยังคงอยู่ เพียงแค่ให้ญาติทำการไปก่อน

“ชอบขายของ ออกไปก็จะขายของใหม่”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๒, สัมภาษณ์, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

กรณีที่ ๓

ข้อมูลคดี

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๓ เป็นนักโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติด โดยเป็นนักโทษเด็ดขาด จนกระทั่งปัจจุบัน นับเป็นระยะเวลาประมาณ ๒ ปี

พฤติการณ์แห่งคดี

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๓ ถูกจับกุมในคดียาเสพติด โดยมีของกลางเป็นเมทแอมเฟตามีน จำนวน ๙,๘๐๐ เม็ด และยาไอซ์ ๑.๘ กิโลกรัม โดยเธอให้ข้อมูลว่า โดยปกติสามีของเธอนั้นค้ายาเสพติด แต่เธอไม่ได้ร่วมค้ายาด้วย (ขณะที่สามีมีภรรยาหลายคนและคนอื่นๆ ก็ยินดี “เดินยา” ให้) แต่ในเหตุการณ์ที่เธอถูกจับกุมนี้ เป็นการขัดทอดจากพี่ชายของเธอ ซึ่งถูกเจ้าหน้าที่ทำการล่อซื้อ และเสนอให้พี่ชายขยายผลการจับกุมเพื่อแลกกับการปล่อยตัวภรรยาของพี่ชาย ซึ่งพี่ชายของเธอก็ได้ยินยอมขัดทอดมาถึงเธอ จึงทำให้เธอถูกจับกุมดำเนินคดี

ในการต่อสู้คดีความนั้น พี่ชายของเธอได้ว่าจ้างทนายความให้สู้คดีของเธอไปพร้อมกับภักดีของพี่ชาย แต่ทนายความก็ไม่ได้เข้ามาดำเนินการอะไรให้เธอนัก และในระหว่างการสู้คดีนั้นพี่ชายเสนอให้เธอหนี แต่เธอไม่ได้หนี และคิดว่าตนเองไม่ได้ทำอะไรผิด แต่ก็ได้ทำใจไว้ล่วงหน้าว่าอาจจะหลุดคดีได้ยาก

ความคิด/ความรู้สึก/การจัดการเมื่อทราบว่าต้องโทษประหารชีวิต

เมื่อได้รับฟังคำพิพากษาคัดสินลงโทษประหารชีวิต เธอไม่รู้ว่าเธอจะถูกประหารจริงหรือไม่ แต่ในวันนั้นแม่ของเธอได้มาฟังคำพิพากษาด้วยและแม่ก็ร้องไห้มาก ทำให้เธอร้องไห้ไม่ออก ในช่วงแรกเธอคิดเพียงว่าเมื่อไรจะนำตัวเธอไปประหารเสียที เพราะเธอได้รับรู้ว่า เมื่อเธอต้องโทษแล้ว ทำให้ต้องใช้ชีวิตอย่างยากลำบากโดยที่เธอไม่สามารถทำอะไรได้ เพราะที่ผ่านมาเธอเป็นคนรับผิดชอบดูแลแม่เป็นหลัก เธอจึงไม่อยากมีชีวิตอยู่อีก

“ตอนแรกคิดว่า เมื่อไรจะเอาไปประหาร
แม่ลำบากเราทำอะไรไม่ได้ ปกติต้องเป็นคนดูแล
ก็ไม่อยากอยู่เหมือนกัน”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๓, สัมภาษณ์, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

การใช้ชีวิตในเรือนจำ

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๓ ยอมรับโทษตามคำพิพากษาโดยไม่คิดว่าเธอจะได้รับการปล่อยตัวในวันนี้ ไม่คิดว่าจะได้กลับไปใช้ชีวิตปกติโดยเร็ว อีกทั้งไม่ต้องการหลอกตนเอง เธอคาดหวังเพียงให้ได้รับการพระราชทานอภัยโทษให้โทษลดลงก่อน

“ไม่คิดว่าจะได้ออก
ไม่คิดว่าจะได้กลับ
ไม่อยากหลอกตัวเอง
ให้ลดกว่าเดิมก่อนไหม”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๓, สัมภาษณ์, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

และในระหว่างการจำคุกในทัณฑสถาน เธอได้ฝึกอาชีพไว้เพื่อหาประสบการณ์ให้ตนเอง ประกอบกับเรียนหนังสือในทัณฑสถาน โดยขณะนี้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และคาดว่าจะเรียนหนังสือต่อเนื่องไปเรื่อยๆ ระหว่างที่จำคุก

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๓ ได้พบแม่ในการมาเยี่ยมเพียงแค่ช่วงแรกเท่านั้น เพราะแม่ไม่มีเงินมากพอที่จะเดินทางมาเยี่ยมบ่อยครั้ง เธอจึงได้รับข่าวสารของแม่จากการเขียนจดหมายติดต่อกัน และทำให้เธอได้ทราบว่าแม่ต้องเก็บขวดขาย จึงทำให้เธอเกิดความเครียดที่ต้องลำบาก

ส่วนบุตรทั้งสองคนนั้น (บุตรกับอดีตสามี ซึ่งอดีตสามีเป็นผู้ดูแล) อดีตสามีเคยพามาเยี่ยมเธอในช่วงแรก แต่เมื่อมาพบเจอสภาพการจำคุกของแม่ ทางครอบครัวของอดีตสามีก็ไม่อยากให้พาบุตรมาอีก

หากได้รับการอภัยโทษ และได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ

หากนักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๓ ได้รับการปล่อยตัวแล้ว เธอจะใช้ชีวิตความรู้ และประสบการณ์ที่เธอได้รู้มาเรียนในระหว่างการจำคุก ไปประกอบอาชีพ และกลับไปดูแลแม่

กรณีที่ ๔

ข้อมูลคดี

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๔ เป็นชาวไทยใหญ่ เป็นนักโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติด โดยเป็นนักโทษเด็ดขาด จนกระทั่งปัจจุบัน นับเป็นระยะเวลาประมาณ ๓ ปี

พฤติการณ์แห่งคดี

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๔ ค้าขายเสื้อผ้าที่ตลาดแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงราย วันหนึ่งขณะขายของ เธอได้รับโทรศัพท์จากเพื่อนว่าได้เดินทางกลับมาเที่ยวที่บ้านแล้วไม่มีเงิน จึงให้เธอนำเงินมาให้จำนวน ๓,๐๐๐ บาท เธอนำเงินไปให้และถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมพร้อมกับเพื่อน ในคดียาเสพติด โดยมีของกลางเป็นเมทแอมเฟตามีนจำนวน ๑๐,๐๐๐ เม็ด และยาไอซ์ ๑ กิโลกรัม

เธอรู้สึกดีในชั้นศาลโดยปฏิเสธการกระทำผิดมาตลอด จนกระทั่งศาลอุทธรณ์ตัดสินลงโทษประหารชีวิต และไม่สามารถยื่นสู้คดีในชั้นศาลฎีกาได้

ความคิด/ความรู้สึก/การจัดการเมื่อทราบว่าต้องโทษประหารชีวิต

เมื่อทราบว่าตนเองได้รับการพิพากษาลงโทษประหารชีวิต เธอมีความเครียดมาก โดยต้องใช้ระยะเวลาประมาณ ๑ ปี จึงทำให้ความรู้สึกดีขึ้น การผ่อนคลายความตึงเครียดของเธอ คือ การใช้ชีวิตอยู่กับเพื่อนๆ ในทัณฑสถาน

สำหรับความคิดต่อโทษประหารชีวิตนั้น เธอคิดว่าไม่น่าจะมีการประหารชีวิตจริงๆ

การใช้ชีวิตในเรือนจำ

ภายหลังได้รับการพิพากษาและต้องจำคุกในทัณฑสถาน เธอได้ดำเนินการยื่นเรื่องราวทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ แต่ปัจจุบันยังไม่ทราบผลของการทูลเกล้าฯ ดังกล่าว

ในระหว่างการจำคุกในทัณฑสถาน เธอใช้ชีวิตร่วมกับเพื่อนผู้ต้องขังเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด อีกทั้งในแต่ละเดือนน้องชายของเธอซึ่งทำงานอยู่ในกรุงเทพมหานครได้เดินทางมาเยี่ยมเธอเดือนละครั้งอย่างสม่ำเสมอ เธอยังคงมีความคิดถึงบุตรสาวอยู่เสมอ

หากได้รับการอภัยโทษ และได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ

หากเธอได้รับพระราชทานอภัยโทษและได้รับการปล่อยตัวแล้ว เธอวางแผนชีวิตไว้ว่า เธอจะกลับไปขายเสื้อผ้าประจำท้องถิ่นร่วมกับน้องสาวของเธอที่ประเทศเมียนมาร์

กรณีที่ ๕

ข้อมูลคดี

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๕ เป็นนักโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติด โดยเป็นนักโทษเด็ดขาด จนกระทั่งปัจจุบัน นับเป็นระยะเวลาประมาณ ๕ ปี ๓ เดือน

พฤติการณ์แห่งคดี

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๕ ได้รับการชักชวนจากอดีตพี่สะใภ้ (อดีตภรรยาของพี่ชาย) ให้ไปช่วยงานในร้านอาหารที่จังหวัดเชียงใหม่ เธอจึงเดินทางไปทำงานในร้านอาหารที่จังหวัดเชียงใหม่ จนกระทั่งวันหนึ่งอดีตพี่สะใภ้ได้พาเธอติดรถออกไปข้างนอกด้วย โดยบอกว่าจะไปซื้อของที่ห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่ง และถูกเจ้าหน้าที่เข้าจับกุมที่ห้างนั้น เธอทราบภายหลังว่ามีผู้ชาย (เป็นคนตอย) นำยามาส่งให้อดีตพี่สะใภ้ที่ห้าง ซึ่งขณะนั้นเธอไม่ได้อยู่ที่รถที่มีการส่งยาเสพติด และไม่ได้อยู่ในขณะที่เจ้าหน้าที่ทำการจับกุม หากแต่มีภาพบันทึกได้ว่าเธอเดินทางมาพร้อมกับอดีตพี่สะใภ้ซึ่งมีการรับส่งยาเสพติดจริง

เมื่อถูกดำเนินคดี เธอไม่ได้จ้างทนายว่าความเอง แต่ใช้ทนายของศาลในการสู้คดี (ขณะที่อดีตพี่สะใภ้สู้คดีโดยจ้างทนายความ) เธอให้การปฏิเสธทุกข้อกล่าวหาตั้งแต่ศาลชั้นต้นจนถึงศาลอุทธรณ์ หากแต่คำพิพากษาคัดสินคดีของทั้งสองศาลก็ตัดสินลงมาเหมือนกันคือ ประหารชีวิต

ในระหว่างดำเนินคดี เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ได้แนะนำให้รับสารภาพเสีย เพื่อที่จะได้รับโทษต่ำลง แต่เธอเชื่อมั่นว่าตนเองไม่ผิด จึงต้องการสู้คดีต่อไป

“ตำรวจบอกกว่าให้รับไปเถอะ...

แต่หนูคิดว่าหนูไม่ผิด ก็น่าจะสู้ได้”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๕, สัมภาษณ์, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

ความคิด/ความรู้สึก/การจัดการเมื่อทราบว่าต้องโทษประหารชีวิต

เมื่อเธอได้รับฟังคำพิพากษาคัดสินประหารชีวิต เธอยกมือถามศาล ทันทิว่า จะมีการประหารเลยหรือไม่ ซึ่งเธอทำเช่นนั้นทั้งสองศาล ศาลให้คำตอบเธอว่า “ศาลไม่เห็นเขาประหารชีวิตมาเป็น ๑๐ ปีแล้ว” อย่างไรก็ตาม เธอยังเชื่อว่าเธอจะต้องถูกประหาร เธอกลัวว่าจะตาย และกลัวแม่ของเธอเสียใจ เธอร้องไห้ เสียใจ ทานอาหารไม่ได้เป็นระยะ เวลา ๔-๕ วัน ภายหลังฟังคำพิพากษา

“ตอนรู้ว่าจะตาย กลัวว่าจะตาย

กลัวแม่เสียใจ”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๕, สัมภาษณ์, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

แม้ว่าเธอจะได้รับโทษประหารชีวิต แต่เธอยังไม่กล้าบอกความจริง ให้แม่ของเธอ (อายุ ๖๗ ปี) ทราบว่าโทษที่เธอได้รับคือโทษสูงสุด เธอโกหกแม่ว่า เธอไม่ได้รับโทษประหารชีวิตมานาน ๕ ปี จึงจะบอกความจริงให้แม่ได้รู้เมื่อประมาณ ๒ ปีที่ผ่านมา เมื่อแม่ทราบ แม่ก็ตั้งคำถามว่า “เขาจะประหารจริงๆ ไหม”

การใช้ชีวิตในเรือนจำ

ในช่วงแรกที่เราถูกจำคุกในทัณฑสถาน เธอเชื่อว่าจะถูกประหารชีวิตตามคำพิพากษา แต่เมื่อผ่านระยะเวลาไป เธอก็คิดว่าคงจะไม่มี การประหาร เพราะผู้ต้องขังคนอื่นๆ ที่ได้พูดคุยกัน ต่างบอกกันว่า ไม่มีการประหาร จนกระทั่งมีการประหารชีวิตนักโทษประหารชีวิต รายล่าสุด ก็เริ่มไม่มั่นใจ และใจคอเริ่มไม่ดี

“ก็เริ่มไม่มั่นใจ เพราะผู้ชายโดนประหาร ตอนนั้นก็ใจแป้วเลย”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๕, สัมภาษณ์, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

ในทัณฑสถานเธอได้เรียนรู้ธรรมะด้วย ดังนั้น เมื่อครั้งได้พบเจอกับ อดีตพี่สะใภ้ ซึ่งแม้เธอจะเคยโกรธ แต่ท้ายที่สุด เธอใช้วิธีการคิดว่า คงเป็นเวรกรรมที่เธอเคยทำกับเขาไว้ จึงทำให้ต้องมาประสบเหตุการณ์ เช่นนี้ นอกจากนี้ เธอยังคิดในอีกมุมหนึ่งว่า หากเธอไม่ต้องติดคุกและ ใช้ชีวิตอยู่นอกรั้วทัณฑสถาน เธออาจเสียชีวิตไปแล้วก็ได้ แต่อยู่ใน ทัณฑสถานแต่ละปีมีการตรวจสุขภาพ ตรวจแล้วไม่พบโรคร้ายใดๆ ก็ทำให้สบายใจ

“ถ้าคิดดี ๆ

ถ้าเราอยู่ข้างนอก เราอาจเสียชีวิตไปแล้ว

เข้ามาอยู่ที่นี่ มีให้ตรวจสุขภาพทุกปี

ตรวจแล้วไม่เป็น ก็คิดบวกจะได้สบายใจ”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๕, สัมภาษณ์, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

เธอได้ใช้เวลาในระหว่างการจำคุกเรียนรู้อาชีพต่างๆ จนในขณะนี้
สามารถตัดเย็บเสื้อผ้าได้ และเมื่อแม่ของเธอได้มาเยี่ยมเธอในวัน
เยี่ยมญาติใกล้ชิด (ปกติแม่จะมาเยี่ยมปีละ ๑ ครั้ง) เธอได้บอกให้แม่
รับทราบว่าเขาสามารถตัดชุดได้แล้ว และแม่ของเธอก็ได้ชื่นชม
ความสามารถของเธอ

“ตัดชุดได้ บอกแม่ว่าอยู่ที่นี่ตัดชุดได้แล้วนะ
แม่บอกว่าเก่งจังเลย”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๕, สัมภาษณ์, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๕ ยังเล่าต่อว่า การใช้ชีวิตในทัณฑสถาน
ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตัวเอง เช่น จากเดิมที่ไม่เคยทำอะไร แต่เมื่อ
อยู่ที่นี่ก็ต้องตื่นมาทำงานตั้งแต่ ๖ โมง ส่วนนิสัยส่วนตัวก็ต้องมี
ปรับเปลี่ยนบ้าง เช่น เมื่อแรกเริ่มมาอยู่ เมื่อมีคนมาขอของอะไรที่
เธอให้ได้ เธอก็ให้ แต่เมื่อเธอจำเป็นต้องใช้สิ่งของแล้วไปขอผู้อื่น
แต่ผู้อื่นไม่ให้ จึงทำให้เธอต้องปฏิเสธบ้างเพื่อที่จะเก็บของไว้ใช้เมื่อจำเป็น

“ต้องปรับตัว เช่น เข้ามาต้องให้คนอื่นหมด
แต่เวลาไปขอคนอื่นไม่ได้ จึงต้องเซฟตัวเอง
ทำให้ต้องปฏิเสธบ้าง”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๕, สัมภาษณ์, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

หากได้รับการกักโทษ และได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ

ในขณะนี้ เธอไม่คิดว่าเธอจะต้องถูกบังคับโทษตามคำพิพากษาให้
ประหารชีวิตจริงๆ เธอเรียนรู้จากผู้ต้องขังอื่นๆ ในทัณฑสถานและ
ประเมินว่าเธอน่าจะใช้เวลาในทัณฑสถานประมาณ ๑๘ ปี ดังนั้น เธอจึง
ต้องรักษาสัน และไม่กระทำความผิดวินัย เพื่อให้เธอสามารถได้รับการ
ปล่อยตัวได้ในวันหนึ่ง

และหากเธอได้รับการปล่อยตัว เธอวางแผนชีวิตว่าเธอจะกลับไป
ใช้ชีวิตอยู่กับแม่ของเธอ โดยใช้การตัดเย็บเสื้อผ้าที่ได้เรียนรู้จาก
ในทัณฑสถานเป็นอาชีพหลักในการดำรงชีวิต เธอหวังเพียงว่า
ในวันที่เธอได้รับการปล่อยตัวเธอจะยังมีโอกาสได้อยู่กับแม่ของเธออีก

“เย็บผ้าเป็น จะออกไปข้างนอก รับจ้างเย็บผ้า

อยู่กับแม่ไม่ไปไหนแล้ว...

ขออย่างเดียว ให้เขา [แม่] รอหนูก็พอ”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๕, สัมภาษณ์, ๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

กรณีที่ ๖

ข้อมูลคดี

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๖ เป็นนักโทษประหารชีวิตในคดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเป็นนักโทษเด็ดขาดจนกระทั่งปัจจุบัน นับเป็นระยะเวลาประมาณ ๒ ปี

พฤติการณ์แห่งคดี

ผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องของนักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๖ ได้ยืมรถกระบะของเธอจากจังหวัดเชียงใหม่เพื่อไปเที่ยวทะเล โดยหลังจากลูกพี่ลูกน้องนำรถไป ๒ วัน เธอก็ได้รับโทรศัพท์จากเจ้าหน้าที่ตำรวจจังหวัดลำปางแจ้งว่า รถของเธอไม่มีคู่มือรถติดไปด้วย ซึ่งเธอได้ร้องขอให้เจ้าหน้าที่ปล่อยรถไปก่อนเนื่องจากเธออยู่คนละจังหวัดกัน จากนั้นเธอก็ได้รับการติดต่อจากเจ้าหน้าที่ตำรวจอีกครั้งเกี่ยวกับรถที่ลูกพี่ลูกน้องยืมไปใช้ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจจังหวัดปทุมธานีได้ขอให้เธอเดินทางมาที่กรุงเทพมหานคร และเจ้าหน้าที่มารับเธอและสามีที่ท่าอากาศยานดอนเมือง จากนั้นเจ้าหน้าที่ได้พาเธอและสามีไปปรับประทานอาหาร และทำการจับกุมเธอและสามีในข้อหาสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เธอจึงได้ทราบในวันนั้นว่า ลูกพี่ลูกน้องของเธอยืมรถไปใช้ขนยาเสพติดจำนวน ๑,๒๕๐,๐๐๐ เม็ด และถูกจับกุมไปก่อนแล้วที่จังหวัดปทุมธานี อนึ่ง เธอมาทราบภายหลังว่า รถของเธอซึ่งเป็นรถที่ซื้อมือสองมานั้นเคยมีประวัติถูกจับกุมในคดียาเสพติดมาก่อน

ภายหลังถูกจับกุมดำเนินคดี เธอและสามีได้จำนองหนี้ โดยเสียค่าใช้จ่ายให้หนี้ความคนละ ๕๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ค่าใช้จ่ายที่เธอนำมาใช้จ่ายสำหรับจำนองหนี้ของทั้งสองคนนั้น ญาติพี่น้องของเธอต้องรวมกันขายที่ดินเพื่อรวบรวมเงินมาให้

ในการต่อสู้คดี เธอได้รับคำแนะนำจากนายความว่า เมื่อเธอไม่รู้เห็นเหตุการณ์ให้สู้คดีต่อไปจะสามารถหลุดคดีได้ แม้เธอจะรู้ว่าการรับสารภาพอาจทำให้เธอได้รับโทษต่ำกว่าประหารชีวิต แต่เนื่องจากเธอยืนยันว่าตนเองไม่ได้มีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิด เธอจึงพิสูจน์ตนเองด้วยการปฏิเสธทุกข้อกล่าวหา

“สู้อย่างเดียวว่าไม่รู้เรื่อง
แม้จะรู้ว่าสารภาพจะโทษน้อยกว่า”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๖, สัมภาษณ์, ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

ความคิด/ความรู้สึก/การจัดการเมื่อทราบว่าต้องโทษประหารชีวิต

เมื่อเธอได้รับฟังคำพิพากษาคัดสินลงโทษประหารชีวิต เธอรู้สึกเสียใจมาก รู้สึกว่าหมดอนาคต รวมทั้งสามีของเธอที่ต้องมาติดร่างแหถูกดำเนินคดี และได้รับโทษประหารชีวิตเช่นเดียวกัน โดยถูกจำคุกอยู่ที่เรือนจำกลางบางขวาง (สามีของเธอเคยมีครอบครัวและมีบุตรมาก่อน ซึ่งบุตรโอรสสามีของเธอมาก และไม่เดินทางมาเยี่ยมสามีของเธอเลย)

ในปัจจุบันเธอคิดถึงเรื่องโทษประหารชีวิตที่ได้รับว่าเป็นเรื่องเวรกรรม

“ก็ต้องแล้วแต่เวรแต่กรรม
เรื่องมาถึงขนาดนี้แล้ว”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๖, สัมภาษณ์, ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

การใช้ชีวิตในเรือนจำ

เมื่อเข้ามารับโทษในทัณฑสถาน เธอได้ยื่นเรื่องราวทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ โดยมีผู้คุมช่วยให้คำแนะนำ และมีเพื่อนผู้ต้องขังช่วยเหลือในการเขียนเรื่องราวเพื่อทูลเกล้าฯ ให้

จากนั้น เธอก็ใช้ชีวิตในทัณฑสถานให้ผ่านไปเรื่อยๆ รอไปจนกว่าจะได้รับพระราชทานอภัยโทษ อย่างไรก็ตามเธออยากได้รับการย้ายไปจำคุกที่จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อจะได้อยู่ใกล้กับญาติ เนื่องจากในระหว่างที่เธออยู่ในทัณฑสถานหญิงกลาง ญาติได้เดินทางมาเยี่ยมเธอแค่เพียงช่วงแรกในระหว่างดำเนินคดีในศาลชั้นต้นเท่านั้น เมื่อดำเนินคดีในชั้นศาลอุทธรณ์แล้วก็ไม่มีใครเดินทางมาเยี่ยมอีก

ส่วนการติดต่อกับสามีนั้น เธอใช้วิธีเขียนจดหมายติดต่อกับสามีที่เรือนจำกลางบางขวางอย่างสม่ำเสมอ

หากได้รับการอภัยโทษ และได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ

หากเธอได้รับการปล่อยตัว เธอจะกลับไปทำกิจการค้าขายปุ๋ยการเกษตร ซึ่งเป็นกิจการเดิมที่เธอเคยทำก่อนถูกดำเนินคดี

กรณีที่ ๗

ข้อมูลคดี

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๗ เป็นนักโทษประหารชีวิตในคดีจ้างวานฆ่า โดยเป็นนักโทษเด็ดขาดจนกระทั่งปัจจุบัน นับเป็นระยะเวลาประมาณ ๕ ปี

พฤติการณ์แห่งคดี

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๗ ทำธุรกิจโรงสีร่วมกับพี่ชายของเธอ ซึ่งในการทำธุรกิจนั้นจะมีการส่งจ่ายเงินกันระหว่างผู้ร่วมธุรกิจ เป็นปกติ และในวันหนึ่งพี่ชายของเธอได้โทรศัพท์ให้เธอจ่ายเงินให้ “เด็ก” ให้ก่อนเป็นจำนวนเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท จะจ่ายเป็นค่าอะไร เธอไม่สามารถทราบได้ แต่เธอก็จ่ายให้ซึ่งคิดว่าเป็นไปตามปกติ ที่ทำธุรกิจร่วมกัน

จนกระทั่งในช่วงเย็นวันหนึ่ง เวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น. เจ้าหน้าที่ตำรวจได้เดินทางมาพบเธอโดยนำหมายศาลมาแจ้งว่าเธอเป็นผู้จ้างวานฆ่าผู้เสียหายรายหนึ่ง ซึ่งในการจ้างวานนั้น ผู้กระทำความผิดได้ยิงพลาดไปโดนภรรยาและบุตรของเป้าหมาย บุตรของเป้าหมาย ซึ่งมีอายุ ๔ เดือน เสียชีวิต ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจมาจับกุมเธอเนื่องจากเธอเป็นผู้จ่ายเงินให้กับ (มือปืน) ผู้ยิง เธอแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจว่า เธอได้มีการจ่ายเงินจำนวนดังกล่าวจริง แต่ไม่ทราบว่าเอาไปใช้ทำอะไร

การต่อสู้คดีของเธอนั้น ในเบื้องต้นเธอต้องการจ้างทนายความ เพื่อสู้คดีเอง แต่พี่สาวของเธอไม่ยินยอม แต่ให้เธอใช้ทนายความ คนเดียวกับที่ดำเนินการให้พี่เขย ซึ่งเธอปฏิเสธทุกข้อกล่าวหา ขณะเดียวกันพี่เขยก็ไม่รับสารภาพเช่นเดียวกัน เธอเสียค่าใช้จ่าย ในการดำเนินการเพื่อต่อสู้คดีรวมทั้งค่าจ้างทนายความรวมทั้งสิ้น กว่า ๔,๕๐๐,๐๐๐ บาท โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินคดีทั้งสิ้น ประมาณ ๖ ปี

ความคิด/ความรู้สึก/การจัดการเมื่อทราบว่าต้องโทษประหารชีวิต

ในระหว่างการพิจารณาคดีของเธอ เธอไม่เคยคาดคิดว่าตนเอง จะถูกพิพากษาลงโทษ เพราะเนื่องจากตนเองไม่ได้กระทำความผิด อย่างไรเสียคดีก็ต้อง “หลุด” หากแต่เมื่อศาลพิพากษาตัดสินลงโทษ ประหารชีวิต เธอเสียใจร้องไห้อย่างหนัก ร้องไห้อยู่เป็นระยะเวลา ประมาณ ๑ สัปดาห์ ด้วยไม่คิดว่าจะต้องโทษเช่นนี้

“ไม่คิดเลย เพราะว่าตัวเองไม่ได้ทำ ก็ต้องหลุด...
ร้องไห้อย่างเดียว ไม่คิดว่าตัวเองจะอยู่อย่างนี้”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๗, สัมภาษณ์, ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

การใช้ชีวิตในเรือนจำ

เมื่อเข้ามาจำคุกในทัณฑสถาน เธอได้ยื่นเรื่องราวทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา ขอพระราชทานอภัยโทษตามระเบียบเช่นเดียวกับนักโทษประหารชีวิต รายอื่น โดยเธอมีความคาดหวังสูงที่คิดว่าจะได้รับพระราชทานอภัยโทษ และได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ และไม่เคยคิดว่าจะหนี เพราะ ตนเองเป็นผู้บริสุทธิ์ไม่ได้กระทำความผิด

ในระหว่างนี้ ครอบครัวของเธอประกอบด้วย สาม พี่ชาย และบุตรทั้งสาม จะเดินทางมาเยี่ยมเธอเป็นประจำทุกเดือน

หากได้รับการรักษาทิโษ และได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ

หากเธอได้รับการพระราชทานอภัยโทษ และได้รับการปล่อยตัว
ไปแล้ว เธออยากกลับไปพักอาศัยอยู่ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
และประกอบธุรกิจโรงสีข้าวเช่นเดิม

กรณีที่ ๘

ข้อมูลคดี

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๘ เป็นนักโทษประหารชีวิตในคดี
ยาเสพติด โดยเป็นนักโทษเด็ดขาด จนกระทั่งปัจจุบัน นับเป็นระยะเวลา
ประมาณ ๑ ปีเศษ

พฤติการณ์แห่งคดี

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๘ ได้รับการชักชวนจากแม่ของเธอ
(คู่คดี) ให้เธอขับรถพาแม่ไปหาป่าที่ตลาดแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร เธอ
จึงได้ขับรถ (ป้ายทะเบียน จ.เชียงราย) มุ่งหน้าเข้ากรุงเทพมหานคร และใน
ระหว่างที่เดินทางมาถึงจังหวัดนครสวรรค์ก็มีเจ้าหน้าที่เรียกตรวจสอบ และ
พบว่าภายในรถได้มีการซ่อนเมทแอมเฟตามีน จำนวนกว่า ๔๐๐,๐๐๐ เม็ด
ซึ่งเธอไม่เคยทราบมาก่อนว่าแม่ของเธอทำการส่งยาเสพติดด้วย เธอสงสัยว่า
เจ้าหน้าที่ตำรวจหาบได้อย่างไรเพราะเธอเองยังรู้เลยว่ารถที่เธอขับขึ้นมา
นั้นมีการบรรทุกยาเสพติดมาในท้องเครื่องด้วย ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจแจ้งเธอว่า
พวกเขาได้กลิ่นของยาเสพติด

เธอมาทราบภายหลังจากแม้ว่าในการส่งยาแต่ละครั้งแม่จะได้รับค่าตอบแทนประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีเป้าหมายว่าจะนำไปซื้อบ้าน หลังจากถูกจับกุมดำเนินคดี เธอได้ว่าจ้างทนายความเพื่อต่อสู้คดี โดยตกลงเงินค่าจ้างเป็นจำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งได้ชำระไปแล้ว ๑๕๐,๐๐๐ บาท ในระหว่างการต่อสู้คดีของเธอนั้น เธอเคยได้รับคำแนะนำให้รับสารภาพเพื่อที่จะสามารถมีเหตุบรรเทาโทษได้ หากแต่เธอเชื่อว่าตนเองเป็นผู้บริสุทธิ์ ไม่ได้กระทำความผิด เธอจึงยืนกรานมาโดยตลอดว่าตนเองไม่ได้กระทำความผิด และไม่รับทราบเกี่ยวกับการกระทำความผิดทั้งหมด

“มีคนแนะนำให้สารภาพ แต่ปฏิเสธมาตลอด
เพราะไม่คิดว่าจะโดน”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๘, สัมภาษณ์, ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

ความคิด/ความรู้สึก/การจัดการเมื่อทราบว่าต้องโทษประหารชีวิต

เมื่อเธอรู้ว่าเธอต้องโทษประหารชีวิต เธอรู้สึกที่ต้องสู้ แต่ก็มีอาการเลื่อนลอย ไม่รู้ว่าควรทำอะไรต่อไป รวมทั้งมีความโกรธแค้นแม่ของเธอที่ทำให้เธอต้องตกมาเป็นนักโทษประหารแบบนี้ ทำให้ในช่วงแรกเธอไม่ค่อยกับแม่เลย จนกระทั่งเห็นแม่ร้องไห้รวมทั้งได้รับการบอกเล่าจากเพื่อนผู้ต้องขังเกี่ยวกับแม่ และก็ได้คิดว่าที่ผ่านมาเธอก็ทำอะไรด้วยกันกับแม่มาตลอด และสงสารแม่ จึงกลับมาพูดคุยกับแม่ตามปกติ

“ช่วงแรกก็เดินตัวลอยๆ อื่นๆ ก็สู้นะ
แต่ไม่รู้จะทำยังไง โกรธแม่ งอนแม่ ไม่คุยกับแม่เลย
เห็นแม่ร้องไห้แล้วสงสารแม่ แม่ก็ทำทุกอย่างด้วยกัน”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๘, สัมภาษณ์, ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

การใช้ชีวิตในเรือนจำ

ในระหว่างรับโทษในทัณฑสถาน เธอได้ยื่นเรื่องราวทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา เพื่อขอพระราชทานอภัยโทษ โดยมีเพื่อนผู้ต้องขังช่วยเขียนเรื่องราวให้ นอกจากนี้ เธอยังได้พยายามลงเรียนหนังสือในช่วงเวลาว่าง ซึ่งขณะนี้เธอเรียนในระดับประถมศึกษา (จบการศึกษาระดับประถมมาแล้ว แต่ไม่มีหลักฐานการศึกษาจึงลงเรียนใหม่) และแม้ว่าการลงเรียนของนักโทษประหารชีวิต (เป็นโทษสูง) จะมีทางเลือกให้เรียนได้น้อย แต่เธอก็อยากเรียนไปเรื่อยๆ ในระหว่างจำคุก

“ตอนนี้ก็เรียนประถมอยู่
ดีกว่าอยู่เฉย ๆ
ถ้ามีลงเรียนก็จะเรียน
แต่ว่าโทษสูงก็จะมีให้เรียนน้อย”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๘, สัมภาษณ์, ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

เธอคาดหวังว่าเธอจะมีโอกาสได้รับการพระราชทานอภัยโทษ และได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำในวันหนึ่ง ในระหว่างนี้ เธอได้ติดต่อสื่อสารกับทางบ้าน คือ น้องชายเป็นระยะ โดยการเขียนจดหมายและได้รับทราบข่าวสารจากทางบ้านว่า บุตรของเธอ (กบอดิตดามี) สบายดี ขณะนี้พ่อเลี้ยงและน้องชายช่วยกันดูแลอยู่

หากได้รับการอภัยโทษ และได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ

หากเธอได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำแล้ว เธอต้องการกลับไปอยู่บ้านที่แม่สาย โดยอยากออกไปขายของ ซึ่งยังไม่ได้คิดว่าจะขายอะไร แต่อยากออกไปขายของที่บ้าน

กรณีที่ ๙

ข้อมูลคดี

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๙ เป็นนักโทษประหารชีวิตในคดีสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเป็นนักโทษเด็ดขาดจนกระทั่งปัจจุบัน นับเป็นระยะเวลาประมาณ ๒ ปีเศษ

พฤติการณ์แห่งคดี

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๙ ได้เดินทางออกมาจากชุมชนพร้อมสามีของเธอเพื่อมายังห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ และถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมพร้อมของกลาง คือ เมทแอมเฟตามีน จำนวน ๑๑๘,๐๐๐ เม็ด เธอทราบว่าสามีของเธอกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมากกว่าสองปีแล้ว

เธอต่อสู้คดีโดยปฏิเสธทุกข้อกล่าวหา จึงทำให้เธอได้รับโทษประหารชีวิต ขณะที่สามีของเธอรับสารภาพ ได้รับโทษจำคุก ๕๐ ปี

ความคิด/ความรู้สึก/การจัดการเมื่อทราบว่าต้องโทษประหารชีวิต

เมื่อเธอได้รับฟังคำพิพากษาคัดสินลงโทษประหารชีวิต เธอเกิดอาการอึ้ง ทำอะไรไม่ถูก เป็นระยะเวลานานนับชั่วโมง นอกจากนี้เธอยังคิดว่าบุคคลอื่นๆ จะคิดถึงเธอหรือไม่เมื่อเธอต้องโทษประหารชีวิตแล้ว อย่างไรก็ตาม เธอไม่คิดว่าจะถูกประหารชีวิตจริงๆ

“ไม่คิดว่าจะโดนประหาร คิดว่าเขาไม่ทำแบบนั้นหรอก”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๙, สัมภาษณ์, ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

การใช้ชีวิตในเรือนจำ

เมื่อเข้ามาอยู่ในทัณฑสถาน กิจกรรมที่เธอทำคือการเรียนอาชีพ เนื่องจากเธอต้องการเรียนรู้อาชีพต่างๆ ให้มากขึ้น โดยอาชีพที่เธอได้เรียนไปแล้ว นั่นคือ การตัดเย็บเสื้อผ้า

การใช้ชีวิตในทัณฑสถานทำให้เธอรู้ว่าเธอมีโอกาสที่จะได้ออกไปใช้ชีวิตตามปกติ ด้วยเห็นจากตัวอย่างของนักโทษประหารชีวิตรายอื่นก็พบว่า หากจำคุกมากกว่า ๑๐ ปี ก็ได้รับการปล่อยตัว แต่ด้วยโทษที่เธอได้รับเป็นโทษสูง จึงต้องใช้ระยะเวลานาน เธอจึงต้องอดทนเหมือนผู้ต้องขังรายอื่นเพื่อที่จะได้รับการปล่อยตัวออกไป

“ได้ออกอยู่แล้ว คิดว่าน่าจะนาน
แต่เห็นคนอื่นติดมาสิบกว่าปีก็ได้ออก
ก็ต้องอดทนรอเหมือนพวกเขาก็จะได้ออก”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๙, สัมภาษณ์, ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

ทั้งนี้ เมื่อครั้งได้รับทราบข่าวการประหารชีวิตนักโทษชายรายหนึ่ง ทำให้เธอย้อนกลับมาคิดอีกครั้งว่า ตนเองจะถูกบังคับโทษด้วยหรือไม่ แต่ก็ยังคิดไปว่าไม่น่าจะมีการประหารอีก

“พอนักโทษชายประหาร ก็คิดว่าเราจะโดนด้วยหรือเปล่า
แต่ก็คิดว่าไม่น่าจะมีแน่ ๆ”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๙, สัมภาษณ์, ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

ในระหว่างจำคุก เธอได้มีการติดต่อกับทางบ้านรวมทั้งสามีของเธอ ด้วยการเขียนจดหมาย เธอได้รับทราบข่าวว่าสามีของเธอได้รับการลดวันต้องโทษมา ๒ ครั้งแล้ว

หากได้รับการรักษาโทษ และได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ

หากได้รับการปล่อยตัวแล้ว เธอวางแผนไว้ว่าจะกลับไปช่วยพ่อแม่พัฒนาพื้นที่ทำกินที่บ้านของเธอ โดยทำการปลูกพืชผักเพื่อจำหน่าย

กรณีที่ ๑๐

ข้อมูลคดี

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๑๐ เป็นนักโทษประหารชีวิตในคดีความผิดต่อชีวิต คดีลักทรัพย์ และคดีความผิดต่อเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรม โดยเป็นนักโทษเด็ดขาดตั้งแต่วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๑ จนกระทั่งปัจจุบัน

พฤติการณ์แห่งคดี

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๑๐ ได้คบหากับผู้เสียชีวิตมาระยะหนึ่ง ในขณะเดียวกันเธอก็ยังใช้ชีวิตคู่ร่วมกับผู้อื่น และได้รับการเลี้ยงดูจากผู้ใหญ่คนหนึ่งอยู่ด้วย ซึ่งเธอได้บอกกล่าวให้ผู้เสียชีวิตทราบเรื่องการคบหาชื่อนี้ให้ผู้เสียชีวิตทราบตั้งแต่แรก ทั้งนี้ วันหนึ่งเธอได้แจ้งผู้เสียชีวิตว่า เธออยากได้รถกระบะคันหนึ่ง ผู้เสียชีวิตแจ้งเธอว่า เขายินดีที่จะจ่ายเงินดาวน์รถให้เธอร้อยละ ๕๐ แต่เมื่อถึงกำหนดวันทำสัญญาซื้อรถ ผู้เสียชีวิตกลับปิดเครื่องหนีหาย เธอไม่สามารถติดต่อเขาได้ เธอจึงได้แจ้งให้ผู้ใหญ่ที่เลี้ยงดูเธออยู่ทราบและจัดการเรื่องรถให้จนเรียบร้อย

หลังจากนั้น ผู้เสียชีวิตได้มาจ้างเธอ แต่เธอต้องการเลิกแล้ว เพราะผู้เสียชีวิตไม่สามารถให้ในสิ่งที่เธอต้องการได้ ผู้เสียชีวิตไม่ยินยอมเลิกทีเดียวดี แต่กลับไปอาละวาดคำทอและบอกให้สามีที่เธอใช้ชีวิตคู่อยู่ด้วยและผู้ใหญ่ที่เลี้ยงดูเธอทราบว่าเขาคบกับเขาด้วย แต่ไม่มีใครเชื่อ

เธอไม่พอใจ จึงวางแผนที่จะสั่งสอนเขาด้วยการเรียกให้หลานชายมาช่วยจัดการ จากนั้นเธอเรียกให้เขามาหาเธอที่ร้านเสริมสวย และให้หลานชายทำร้ายเขาด้วยการตีเพื่อสั่งสอนเขา แต่หลานชายตีเขาจนเสียชีวิต แล้วมาบอกให้เธอทราบว่าเขาเสียชีวิตแล้ว เธอจึงหาทางปกปิดอำพรางศพด้วยการนำไปทิ้งในป่าข้างทาง (ภายหลังมีคนบังเอิญพบศพ และภรรยาของผู้เสียชีวิตได้แจ้งความดำเนินคดี) จากนั้นเธอจึงได้นำรถของผู้ตายให้ผู้อำนาวยการโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดซึ่งเธอคบหาอยู่ในช่วงเวลานั้นด้วยนำรถไปเพื่อทำลายหลักฐาน อีกทั้งเธอพร้อมด้วยหลานชายและเพื่อนของหลานชายได้จัดการทาสีห้องภายในร้านเสริมสวยซึ่งเป็นที่เกิดเหตุใหม่ทันทีเพื่อกลบร่องรอยและคราบเลือดที่ติดอยู่ตามผนังและพื้นห้อง

อย่างไรก็ตาม ในวันรุ่งขึ้นเจ้าหน้าที่ตำรวจได้สืบทราบและเดินทางมาพบเธอที่ร้านเสริมสวยของเธอ เพื่อแจ้งให้เธอไปรับทราบข้อกล่าวหาที่สถานีตำรวจ ขณะนั้นเธอเพิ่งนอนพักจากการกลบเกลื่อนร่องรอยภายในร้าน ซึ่งเธอเล่าว่า ขณะที่เจ้าหน้าที่มา กลืนคราบเลือดต่างๆ ในห้องยังคงส่งกลิ่นให้รับรู้ได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงใช้สารเคมีบางอย่างฉีดไปบนผนังเพื่อทำลายลายสีที่เธอเพิ่งทาห้ไปออก ทำให้เห็นร่องรอยคราบเลือดและสมองที่กระจายติดอยู่ชัดเจน

ในการดำเนินคดีในครั้งนี้ เธอได้รับการช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ที่ดูแล เธอให้สามารถประกันตัวออกมาและดำเนินการสู้คดีในชั้นศาลได้ โดยศาลชั้นต้นพิพากษา (รวมทุกคดีแล้ว) เธอได้รับโทษจำคุก ๑๑ ปี ๓ เดือน ระหว่างนั้นฝ่ายผู้เสียหาย (ภรรยาของผู้เสียชีวิต) ได้ยื่นอุทธรณ์ซึ่งเธอไม่ได้รับอนุญาตให้ประกันตัวมาสู้คดี จากนั้น เธอจึงได้รับการพิพากษาลดโทษประหารชีวิต อย่างไรก็ตาม ในขณะที่เธอได้รับการประกันตัวนั้น แม้ว่าจะสามารถหนีประกันได้ แต่เธอไม่ตัดสินใจหนี เนื่องจากหากเธอหนีไปแล้วจะไม่มีใครช่วย ดูแลพ่อและแม่ของเธอได้

ความคิด/ความรู้สึก/การจัดการเมื่อทราบว่าต้องโทษประหารชีวิต

เมื่อเธอได้รับทราบคำพิพากษาลดโทษประหารชีวิต เธอร้องไห้ และต้องนั่งขัดสมาธิอยู่ที่โต๊ะพยานในศาล ด้วยไม่คิดว่าตนเองจะได้รับโทษสูงเช่นนี้ เธอมองว่า เธอเป็นผู้หญิงคนหนึ่งที่ได้รับผิดชอบดูแล ครอบครัว ซึ่งหากเป็นไปได้ เธออยากให้มีการพิพากษาโทษเธอ สถานเบากว่าครั้งนี้

“ไม่คิดว่าตัวเองจะโดนประหาร
ถ้ามีโอกาสขออยากให้ตัดสินหนูใหม่”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๑๐, สัมภาษณ์, ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

อีกทั้งเธอยังคิดว่า หลังจากนั้นเธอคงไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำเดิมอีก เพราะโทษประหารชีวิตเป็นโทษที่สูงเกินไปสำหรับผู้หญิงคนหนึ่งจะรับได้

“หนูคงไม่กลับไปทำอะไรซ้ำ ๆ อีก
เพราะโทษประหารมันสูงไปกับผู้หญิงคนหนึ่ง”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๑๐, สัมภาษณ์, ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

มาในวันนี้ เธอได้มองย้อนกลับไปในเรื่องที่เธอกระทำแล้วคิดว่าหากเธอไม่นำเอาอารมณ์มาอยู่เหนือเหตุผล ชีวิตของเธอคงไม่ก้าวเข้ามาสู่จุดที่ต้องเป็นอยู่ทุกวันนี้

“ถ้าอารมณ์ไม่อยู่เหนือเหตุผลก็จะดี”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๑๐, สัมภาษณ์, ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

ส่วนครอบครัวของเธอเมื่อเธอต้องโทษประหารชีวิตแล้ว ก็มีชีวิตการเป็นอยู่ที่ลำบากมากขึ้น เพราะโดยปกติเธอเป็นหลักที่ส่งเสียดูแลพ่อและแม่ แม้ว่าผู้ใหญ่ที่เคยดูแลเธอจะให้การช่วยเหลือบ้าง แต่ก็ไม่เต็มที่เหมือนเมื่อครั้งที่เธอยังอยู่ภายนอกได้

การใช้ชีวิตในเรือนจำ

ในระหว่างจำคุกในทัณฑสถาน ในช่วงแรกเธอบอกว่ามีความยากลำบากกับเธอมาก ทั้งสภาพทางด้านร่างกายและจิตใจ อยากจะทำหรือแสดงออกแบบที่รู้สึกก็ได้ต้องข่มใจตัวเองไว้

“มาอยู่ก็ลำบากสุด ทั้งกาย ทั้งใจ
อยากจะทำกรีดก็ต้องข่มใจ”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๑๐, สัมภาษณ์, ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

ทั้งนี้ เธอได้ยื่นเรื่องราวทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ โดยทนายความร่างตัวอย่างมาให้ และเธอเขียนเรื่องราวต่อเองจนเสร็จเรียบร้อย

การใช้ชีวิตในภัตตาคารของเธอ ทำให้เธอได้เรียนรู้ธรรมะ ได้อบรมบ่มนิสัยมากขึ้น การนั่งสมาธิทำให้เธอได้ทบทวนเรื่องราวต่างๆ ที่เธอได้ทำมา ทำให้เธอคิดว่า ขณะนี้เวรกรรมได้ตามมาทันแล้ว เธอปรับเปลี่ยนการทานอาหารโดยหันมารับประทานเจ ไม่ทานเนื้อสัตว์ ซึ่งในภัตตาคาร เธอสามารถยึดแนวทางนี้ได้ไม่ยากนัก เพราะมีการจัดอาหารเจไว้สำหรับผู้ที่รับประทานเจอยู่แล้ว

หากได้รับการอภัยโทษ และได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ

หากเธอได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำ เธอตั้งเป้าหมายในชีวิตว่า เธอจะต้องสร้างทุกสิ่งทุกอย่างที่เธอเคยมีก่อนที่จะต้องโทษให้เป็นดังเดิมให้ได้ และจะต้องดีกว่าเดิมโดยที่จะไม่ทำธุรกิจผิดกฎหมายอีก มุ่งเน้นที่จะทำความดี ซึ่งแม้ว่าอาจจะเดินทางไปอย่างช้าๆ แต่ก็จะสามารถรวยได้ ซึ่งเธอวางแผนว่า เธอจะเก็บสะสมเงินไว้เพื่อเป็นทุนในการกลับไปประกอบอาชีพค้าขายที่บ้าน

“หนูจะต้องยิ่งใหญ่กว่าเดิม
มีทุกสิ่งทุกอย่างเหมือนเดิม
แต่ไม่เอาสีเทาแล้ว
จะเก็บเงินไปค้าขายที่บ้าน
จะทำความดี แม้จะช้าแต่ก็จะรวย”

นักโทษประหารหญิง กรณีที่ ๑๐, สัมภาษณ์, ๔ ธันวาคม ๒๕๖๑

กรณีศึกษา

ผู้เสียหายจากการกระทำผิด ที่ผู้กระทำผิดได้รับโทษประหารชีวิต

ผู้เสียหายจากการกระทำผิด เป็นบิดาและมารดาของผู้เสียชีวิต ผู้เสียชีวิต
ในคดีที่ผู้กระทำผิดได้รับคำพิพากษาคัดสินลงโทษประหารชีวิต ซึ่งได้มีการบังคับโทษไปแล้ว

หลังจากผู้เสียหายจากการกระทำผิดต้องสูญเสียบุตรชายไปจากเหตุการณ์
ที่เกิดขึ้น ทั้งสองเกิดความเศร้าเสียใจอย่างมาก อีกทั้งยังคงติดตามการดำเนินคดี
อย่างใกล้ชิดจนส่งผลต่อการประกอบอาชีพของตนเอง

“ไม่ได้ทำอะไรเลยหลังจากทำคดีนี้ ทำใจไม่ได้”

ผู้เสียหายจากการกระทำผิด, สัมภาษณ์, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

ทั้งสองทราบข้อมูลการกระทำผิดจากการรายงานความคืบหน้าของคดีจาก
เจ้าพนักงานตำรวจว่ามีผู้กระทำผิดจำนวน ๒ ราย แต่ในการจับกุมและดำเนินคดีนั้น
พบว่า ดำเนินคดีกับนักโทษประหารเพียงรายเดียว ทำให้ทั้งสองเกิดความคลางแคลงใจ
ต่อการดำเนินกระบวนการยุติธรรมขึ้น

ความเคลือบแคลงสงสัยจึงทำให้ผู้เสียหายจากการกระทำผิดพยายามสืบหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นกับบุตรชายของเขา โดยเขาได้เข้าไปในที่เกิดเหตุตั้งแต่วันที่บุตรชายของเขาเสียชีวิต ตลอดจนการสอบถามจากผู้ที่อยู่ในพื้นที่เกิดเหตุ ทราบว่าในวันเกิดเหตุผู้กระทำผิดมีประมาณ ๔-๕ ราย ซึ่งรายหนึ่งถือมีดดาบสวนออกไปจากพื้นที่ โดยสวนทางกับเพื่อนของเขา มีดที่เห็นเป็นมีดสปาด้า ไม่ใช่มีดพกเล่มเล็กที่เป็นมีดของกลางของผู้กระทำผิดที่ถูกจับกุม

“ถามแม่ค้าแถวนั้น แม่ค้าบอกว่ามี ๔-๕ คน
คนตายไปซื้อขนมจีนมากิน...

เพื่อนผมบอกว่า คนทำถือดาบสวนทางกับเพื่อนผม
เห็นถือมีดสปาด้า”

ผู้เสียหายจากการกระทำผิด, สัมภาษณ์, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

ผู้เสียหายจากการกระทำผิดเชื่อว่า ผู้กระทำผิดในเหตุการณ์ไม่ได้ทำเพียงคนเดียว เนื่องจากในที่เกิดเหตุมีร่องรอยการต่อสู้ที่ต้องมีคนช่วยกันจับ มีด และการแทงจำนวน ๒๔ แผล นอกจากนี้ ประชาชนที่อยู่ในที่เกิดเหตุยังได้มีการห้ามปรามแต่ผู้กระทำผิดสั่งพวกเขาไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับ

“ไม่มีการทำคนเดียวแน่ ลูกผมตัวสูงใหญ่
ที่พื้นมีรอยมัดกันเนียน คนมาห้ามบอกอย่าทำมัน
ก็ไปบอกเขาว่า เตือนอย่ามายุ่ง”

ผู้เสียหายจากการกระทำผิด, สัมภาษณ์, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

ผู้เสียหายจากการกระทำผิด พยายามติดตามคดีอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งร้องขอให้พนักงานสอบสวนติดตามผู้กระทำผิดมาดำเนินคดี ทั้งการเสนอให้ใช้ภาพจากกล้องวงจรปิดในบริเวณที่เกิดเหตุ ซึ่งบริเวณหน้าโรงเรียนบริเวณที่เกิดเหตุมีติดตั้งอยู่ แต่ก็พบว่าพนักงานสอบสวนไม่ได้เรียกใช้เป็นหลักฐานในการดำเนินคดี อีกทั้งยังบอกให้เขาสืบค้นหาข้อมูลมาให้ได้แล้วจึงค่อยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไปทำการจับกุม

“ไปเดินเรื่องทุกวัน ตำรวจบอกแค่ไม่รู้ ไม่รู้ ไม่รู้
ยังซึ้งใจอยู่ทุกวัน... ตำรวจไม่เอาหลักฐาน ไม่เอาเลย
กล้องวงจรปิดมีหน้าโรงเรียนก็ไม่เอา...
ตำรวจบอกว่า ให้ไปสืบมาเองให้ได้
แล้วมาบอกให้ผม [ตำรวจ] ไปจับ”

ผู้เสียหายจากการกระทำผิด, สัมภาษณ์, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

ผู้เสียหายจากการกระทำผิดได้ทราบข้อมูลว่า ผู้กระทำผิดรายอื่นที่ไม่ถูก
ดำเนินคดีนั้น เป็นเพราะเป็นบุตรหลานของเจ้าหน้าที่ตำรวจรายหนึ่ง

“ผมได้ยินว่าคนอื่นเป็นลูกหลานตำรวจ”

ผู้เสียหายจากการกระทำผิด, สัมภาษณ์, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เมื่อทราบข่าวว่าผู้กระทำผิดถูกบังคับโทษประหารชีวิตไปแล้ว ผู้เสียหาย
จากการกระทำผิดจึงโอสิกรรมให้ผู้กระทำผิด หากแต่ก็ยังติดตามคดี และเรียกร้อง
ให้พนักงานสอบสวนรี้อคดีเพื่อให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดให้ครบทุกคน เนื่องจาก
ในรายงานข่าวระบุว่าผู้กระทำผิดสองคน แต่กลับมีการดำเนินคดีเพียงคนเดียว
นอกจากนี้ ยังได้ติดตามรายงานข่าวและพบว่าเพื่อนของผู้กระทำผิดคนหนึ่งได้ออก
มาให้ข่าวว่า ผู้กระทำผิดที่ถูกประหารชีวิตไปแล้วนั้นไม่ได้เป็นผู้กระทำผิด ดังนั้น
จึงต้องการให้เพื่อนของผู้กระทำผิดให้ข้อมูลว่าบุคคลใดที่เป็นผู้กระทำผิด แต่ผู้เสียหาย
จากการกระทำผิดยังเชื่อว่าผู้กระทำผิดต้องเป็นบุคคลหนึ่งที่มีส่วนร่วมกระทำผิดด้วยเช่นกัน

“คนทำจะอยู่ที่ไหน ถ้าบอกว่าคนประหารไม่ผิด
แล้วใครทำ ลูกผมก็ตายฟรี...
เขา [ผู้กระทำผิด-ผู้เขียน] ทำกัน
ไม่ฉันเขาก็ไม่อยู่ในเหตุการณ์”

ผู้เสียหายจากการกระทำผิด, สัมภาษณ์, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

ทั้งนี้ การตัดสินประหารชีวิตและการบังคับโทษประหารชีวิตผู้กระทำความผิดนั้น ผู้เสียหายจากการกระทำผิดมีความเห็นว่า เป็นการสมควรแล้วที่มีการบังคับโทษ หากแม้จะมีการให้ข้อมูลว่าผู้กระทำความผิดไม่ได้กระทำความผิดจริง แต่ผู้เสียหายจากการกระทำผิดมีความคิดเห็นว่า หากไม่ได้เป็นคนกระทำ เหตุใดจึงไม่ให้ข้อมูลผู้กระทำความผิดตัวจริง เพื่อที่ตนเองจะไม่ถูกดำเนินคดี นอกจากนี้ ผู้เสียหายจากการกระทำผิดยังคิดว่าควรมีการบังคับโทษประหารชีวิตกับนักโทษประหารอีกต่อไป เพื่อให้เกิดความหลาบจำ

“ผมขอให้เขา

แต่ก็สมควรแล้วที่ต้องประหาร

ถ้าบอกว่า ไม่ได้ทำ ทำไมไม่ขัดทอใคร

ไม่ขัดทอให้ถึงเพื่อน ตัวเองจะได้รอด...

ยังงี้ก็อยากให้มีประหารอีก จะได้หลาบ

ถ้าลูกผมทำผิดจะต้องประหารก็ประหาร”

ผู้เสียหายจากการกระทำผิด, สัมภาษณ์, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

กรณีศึกษา ครอบครัว ของ นักโทษประหารชีวิต

ในการเก็บข้อมูลครอบครัวของนักโทษประหารชีวิต ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากมารดาของนักโทษประหารชีวิตชายที่ได้มีการบังคับโทษไปแล้ว โดยมารดาของนักโทษประหารชีวิตได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่า ในการจับกุมนักโทษประหารชีวิตนั้น มีเจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวนหลายนายควบคุมตัวบุตรชายของเขาจากบริเวณอื่นเพื่อมาตรวจค้นในบ้านพักพบมิดพก (ขนาดเล็ก) ซึ่งบุตรชายพกติดตัวเป็นประจำ และได้รับรู้ว่าบุตรชายตกเป็นผู้ต้องสงสัยคดีฆ่าในวันดังกล่าว เธอได้รับทราบ (ในภายหลัง) ว่า ระหว่างการจับกุมตัวบุตรชายนั้น มีการใช้กำลังของพนักงานเจ้าหน้าที่โดยการเหยียบตัวเขา อย่างไรก็ตามมารดาของนักโทษประหารชีวิตทราบว่ามิดพกของบุตรชาย ซึ่งเป็นมิดพกขนาดเล็กนั้นไม่ตรงกับผลการชันสูตรพลิกศพของผู้เสียชีวิตซึ่งมีขนาดใหญ่กว่ามิดพกของบุตรชายมาก

ในระหว่างการดำเนินคดีได้มีการพูดคุยกับบุตรชาย โดยบุตรชายแจ้งว่าตนเองไม่ได้เป็นคนกระทำความผิด อีกทั้งยังไม่เคยรู้จักกับผู้เสียชีวิตมาก่อน และให้มารดาของนักโทษประหารชีวิตพยายามหาเงินมาประกันตัวเพื่อต่อสู้คดี ซึ่งในการจับกุมและการดำเนินการชันพลิกศพสอบสวนนั้น บุตรชายไม่ได้รับอนุญาตให้ประกันตัว เนื่องจากเจ้าพนักงานระบุว่า

เขามีคติโชกโชน ทั้งคติเกี่ยวกับอาวุธปืน และคดียาเสพติด อย่างไรก็ตาม เธอมองว่า รายละเอียดคดีที่เกิดขึ้นที่ผ่านมาไม่ใช่คดีที่ใหญ่หรือร้ายแรงจนเป็นเหตุให้ต้องห้ามประกันตัว เนื่องจากคดีอาวุธปืนเป็นการมาจับในระหว่างการนอนพักผ่อน อีกทั้งคดียาเสพติดเป็นคดีเกี่ยวกับการเสกัญชา

“เขาบอกว่า หาเบี้ยเดินคดีให้ผมกัน
ผมไม่ใช่ทำนุ ผมไม่ใช่รู้จักที
แต่ตำรวจเขาสลักหลังว่าห้ามประกัน
คดีโชกโชนเรื่องปืน ที่จริงเขามาจับตอนที่ลูกนอนอยู่
ไม่รู้มาได้ไง แล้วปืนก็อยู่ใต้ที่นอน
ไม่ได้เอาออกไปทำอะไรที่ไหน กับคดียาเสพติด
คือ เคยโดนตอนเป็นเยาวชนว่าเสกัญชา ไม่ใช่คดียาบ้า”

มารดาของนักโทษประหารชีวิต, สัมภาษณ์, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

ทั้งนี้ ในการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดในคดีดังกล่าวได้มีการรายงานจากเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้รับผิดชอบคดีว่าผู้กระทำความผิดมีจำนวน ๒ คน หากแต่เมื่อได้มีการจับกุมตัวบุตรชายแล้ว ก็ไม่ได้มีการดำเนินการหาตัวผู้กระทำความผิดอีกคนมาดำเนินคดีด้วย ซึ่งในกรณีดังกล่าวมารดาของนักโทษประหารชีวิตได้รับข้อมูลข่าวสารว่าผู้กระทำความผิดเป็นบุตรหลานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งมีการให้ความช่วยเหลือกันไว้ ดังนั้น เมื่อจับกุมบุตรชายของเธอได้แล้ว จึงมีการดำเนินคดีเขาเพียงคนเดียว

“มีคนมาบอกว่า
คนที่ทำเป็นลูกหลานตำรวจที่ตรัง
ผู้หญิงที่ไปให้ปากคำก็ลูกหลานตำรวจ พอจับเขาได้ก็ปิดคดี...
ถ้ามีสองคนก็น่าจะหาทั้งสองคน
นี่จับคนเดียวแล้วปิดคดีเลย”

มารดาของนักโทษประหารชีวิต, สัมภาษณ์, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เมื่อได้รับฟังคำพิพากษาคัดสินลงโทษประหารชีวิต มารดาของนักโทษประหารชีวิตเห็นภาพบุตรขายนั่งลงและร้องไห้ ซึ่งเธอได้สอบถามว่า จะถูกประหารหรือไม่ เขาก็บอกกับเธอว่า นักโทษประหารทั้งหมดมีหลายคนเขาคงจะไม่ถูกประหารอย่างใดก็ตาม ในระหว่างการดำเนินคดีจนกระทั่งถึงวันประหารชีวิตนั้น เขาได้ถูกย้ายเรือนจำ จนย้ายครั้งสุดท้ายไปที่เรือนจำกลางบางขวางได้เพียงประมาณ ๒ สัปดาห์ จึงถูกบังคับโทษตามคำพิพากษาให้ประหารชีวิต ซึ่งเมื่อทราบข่าวบุตรชายได้ย้ายเข้าจำคุกที่เรือนจำกลางบางขวางแล้ว ในเบื้องต้นมารดาของนักโทษประหารชีวิตจึงโทรศัพท์สอบถามเรือนจำและทราบว่า สามารถเข้าเยี่ยมได้ระหว่างวันจันทร์ถึงวันศุกร์ เธอจึงจะหยิบยืมเงินเพื่อไปเยี่ยมเขา แต่เขาได้เขียนจดหมายแจ้งให้มารดาและครอบครัวทราบถึงการย้ายดังกล่าวและแจ้งว่าไม่ต้องเป็นห่วงเขา การย้ายเป็นการย้ายแบบปกติ ไม่ได้ย้ายเพราะเขากระทำความผิดในเรือนจำแต่อย่างใด และต้องการให้ครอบครัวส่งหลักฐานทางการศึกษาเพื่อนำไปใช้สมัครเรียนต่อ ซึ่งเมื่อได้รับทราบข่าวคราวจากเขาโดยตรงแล้ว เธอจึงชะลอการเดินทางไว้ และพยายามเก็บเงินเพื่อมาเยี่ยมเขาในคราวต่อไป

“พอรู้ว่าย้ายไปบางขวางก็หาเบอร์ติดต่อ
รู้ว่าเขาให้เยี่ยมได้ จันทร์ – ศุกร์ จะไปเยี่ยมเขา
เขาเขียนจดหมายมาบอกว่า
ไม่ต้องเป็นห่วงนะ ผมไม่ได้ทำไร
ให้ส่งเอกสารมาจะเรียนต่อ”

มารดาของนักโทษประหารชีวิต, สัมภาษณ์, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

ท้ายที่สุดในวันบังคับโทษประหารชีวิตบุตรชาย มารดาของนักโทษประหารชีวิตได้รับการติดต่อจากกรมราชทัณฑ์ในวันดังกล่าว แต่เธอติดงานทำให้ไม่สามารถรับโทรศัพท์สายดังกล่าวได้ เธอพยายามหาทางติดต่อกลับแต่ก็หมดเวลาที่จะติดต่อได้ และภายหลังจึงได้รับทราบข่าวจากผู้อื่นว่าบุตรชายถูกนำตัวไปประหารชีวิตแล้ว ซึ่งเธอได้ทราบข่าวจากอดีตลูกสะใภ้ว่า ได้รับการติดต่อจากบุตรชายก่อนที่จะประหารชีวิต และเขายังได้พูดคุยกับบุตรสาวของเขาด้วย

“เขาโทรมา ไม่ได้รับโทรศัพท์
พยายามหาเบอร์โทรกลับก็ไม่ทัน หมดเวลาแล้ว...
จนคนโทรมาบอกว่าโดนประหารแล้วนะ...
เขาได้โทรหาแฟนคนแรก เขาบอกว่าเขาผิดไปแล้วที่มีคนอื่น
และได้คุยกับลูกจากแฟนคนแรกของเขาด้วย”

มารดาของนักโทษประหารชีวิต, สัมภาษณ์, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เมื่อทราบแน่นอนแล้วว่า บุตรชายเสียชีวิตแล้ว มารดาของนักโทษประหารชีวิตได้รับเงินจากเพื่อนๆ ที่ช่วยกันรวบรวมเงินเพื่อให้เธอเดินทางมารับศพที่เรือนจำกลางบางขวาง ทั้งนี้ เนื่องด้วยบุตรชายนับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งมีวิธีการจัดการกับศพแตกต่างจากผู้นับถือศาสนาอื่น ดังนั้นในวันดังกล่าว เธอได้รับการแจ้งจากเจ้าหน้าที่ของเรือนจำว่าจะทำการอาบน้ำศพ (ตามหลักการของศาสนาอิสลาม) ให้ จากนั้น เธอจึงได้ติดต่อเขาหมารถของมูลนิธิเพื่อนำศพกลับไปยังจังหวัดบ้านเกิดของเธอ

เนื่องจากคดีความที่เกิดขึ้นเกิดในพื้นที่ต่างจังหวัด ซึ่งเป็นพื้นที่อาศัยของ มารดาของนักโทษประหารชีวิตรวมทั้งครอบครัวของผู้เสียหายในคดี จึงมีการตั้งคำถามกับเธอเกี่ยวกับการไปพบครอบครัวผู้เสียหาย ซึ่งเธอนั้นได้รับ คำบอกกล่าวจากบุตรชายเสมอว่า เขาไม่ได้เป็นผู้กระทำผิด และเธอเชื่อว่าบุตรชาย ไม่ได้กระทำความผิด ดังนั้น เมื่อเชื่อว่าบุตรชายของตนเองไม่ได้เป็นผู้กระทำให้เกิด ความเสียหายแล้วจึงไม่คิดว่าจะต้องไปพบครอบครัวผู้เสียหายแต่อย่างใด อีกทั้ง ยังไม่ทราบได้ว่าผู้เสียหายจะรู้สึกอย่างไรบ้าง และจะกระทำการอย่างไรกับเธอหากเดินทางไปพบ เธอจึงไม่ได้พบครอบครัวผู้เสียหายด้วยเหตุนี้

“ครอบครัวคนตายเขาถามนักข่าวว่า
ทำไมเราไม่ไปหา
ก็ลูกเราไม่ได้ทำ
เชื่อว่าเขาไม่ได้ทำ ถ้าไปเราก็คงรู้ว่าเขาคิดยังไง”

มารดาของนักโทษประหารชีวิต, สัมภาษณ์, ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

นอกจากนี้ เธอยังเกิดความสงสัยว่า ทำไมนักโทษที่ถูกประหารชีวิตจึงเป็น บุตรชายของเธอ เธอได้รับทราบข่าวจากเจ้าหน้าที่เรือนจำว่า ในการประหารชีวิตในครั้งนี้ เกิดจากการนำประวัตินักโทษประหารชีวิตที่เป็นคดีร้ายแรงจำนวนกว่า ๑๐ คดีไปพิจารณา และในกรณีของเขานั้น เป็นกรณีที่ไม่เคยมีการรับสารภาพเลย จึงเป็นนักโทษที่ต้องนำตัวไป บังคับโทษประหารชีวิต

ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับ นักโทษประหาร

อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์

กรณีที่ ๑

ความเป็นมาของการยกเลิกโทษประหารชีวิต

การยกเลิกโทษประหารชีวิตมีมานานแล้ว โดยมีการพูดกันเป็นระยะ ไม่สามารถกล่าวได้ว่าต้องย้อนไปถึงเมื่อไร คาดว่าน่าจะมาจากกระแสสากล โดย แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ทำให้มีการพูดถึง มีการโต้เถียงกัน จึงอาจกล่าวได้ว่าการเสนอให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต รวมถึงงานวิชาการด้วยที่มีการถกเถียงว่า โทษประหารชีวิต มีความจำเป็นหรือไม่ หรือมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาอาชญากรรมได้หรือไม่ ทั้งนี้ พบว่าในช่วงเริ่มต้นมีบทความที่กล่าวถึงเรื่องโทษประหารชีวิต ในวารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๕

ต่อนั้นพบว่า มีการประหารชีวิตผู้หญิงขึ้น ซึ่งทำให้มีการกล่าวถึงโทษประหารชีวิตอีกครั้ง แต่ยังไม่มีการกล่าวกันอย่างจริงจัง เนื่องจากเรื่องโทษประหารชีวิตยังเป็นเรื่องของคนกลุ่มน้อย (minority) เนื่องจากเมื่อมีการกล่าวถึงเมื่อใดกระแสสังคมจะไม่เห็นด้วย ซึ่งส่วนใหญ่ประชาชนประมาณ ๘๐-๙๐% จะคัดค้านการยกเลิกโทษประหารชีวิตมาโดยตลอด อย่างไรก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมถึงกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้มีข้อเสนอให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตอย่างจริงจังขึ้น และต่อมาก็ได้มีการบรรจุประเด็นดังกล่าวไว้ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ และฉบับที่ ๓ อย่างเป็นทางการ

พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ กับโทษประหารชีวิต

พระราชอำนาจในการยกโทษเป็นของพระมหากษัตริย์ แต่การจะลงโทษเป็นเรื่องที่กฎหมายกำหนดขึ้นมา ซึ่งแม้ว่าจะไม่มีโทษประหารชีวิตนั้น พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการยกโทษยังคงมีอยู่ในเรื่องของโทษจำคุก

ทั้งนี้การมองว่าการใช้พระราชอำนาจในการยกโทษ เป็นเรื่องเดียวกับความเป็นเจ้าของชีวิตของพระมหากษัตริย์นั้น มองในอีกแง่หนึ่ง คือ มีทั้งดีและไม่ดี กล่าวคือพระมหากษัตริย์เป็นทั้งผู้ให้และผู้ลงโทษด้วย คือ มีทั้งบวกและลบ ไม่ได้หมายความว่า การเป็นเจ้าชีวิต คือ สิ่งที่ดี ซึ่งแม้ว่าจะยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้ว แต่พระราชอำนาจในการยกโทษยังคงมีอยู่ ไม่ได้มีการยกเลิกแต่อย่างใด

การยกเลิกโทษประหารชีวิตอยู่ที่การออกแบบระบบ เช่น การเปลี่ยนโทษประหารชีวิตให้เป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต โดยไม่มีการลดโทษ ซึ่งแม้ว่าจะมีการอภัยโทษก็ตาม ขึ้นอยู่กับว่า มีการออกพระราชกฤษฎีกามาเช่นไร จะเห็นได้ว่าพระราชกฤษฎีกาอภัยโทษในช่วงหลังที่ออกมา มีการจำกัดสิทธินักโทษบางประเภทมากขึ้น เช่น ไม่ครอบคลุมถึงนักโทษคดีข่มขืน หรือนักโทษคดียาเสพติดร้ายแรงที่มีโทษจำคุกเกิน ๘ ปี

นอกจากนี้แล้ว ประเทศไทยถือว่าได้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตมาแล้วในบางประเภทของคดี เช่น คดีที่ผู้กระทำความผิดอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ไม่มีการประหาร ซึ่งถือได้ว่า

เป็นการยกเลิกการประหารชีวิตอย่างหนึ่ง ดังนั้น จึงไม่อาจกล่าวได้ว่า หากยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้ว ความคิดเรื่องเจ้าชีวิตจะหมดไปนั้น ไม่เกี่ยวข้องกัน และตัวอย่างก็แสดงให้เห็นได้ว่า สามารถยกเลิกโทษประหารชีวิตได้ โดยการแก้ไขกฎหมาย ซึ่งที่ผ่านมาการแก้ไขกฎหมายนี้เป็นผลมาจากแรงกดดันจากต่างประเทศ

การยอมรับผิดของนักโทษประหารชีวิต

กรมราชทัณฑ์เคยมีการสำรวจความคิดเห็นผู้ต้องขังว่าตนเองกระทำความผิดจริงหรือไม่ พบว่า มีผู้ต้องขังจำนวนมากที่บอกว่าตนเองไม่ได้กระทำความผิด แต่ต้องโทษจำคุก ทั้งนี้ เมื่อได้มีการศึกษาให้ลึกลงไป พบว่าการกระทำความผิดนั้น มีกรณีที่กระทำความผิดเพราะว่าเข้าใจกฎหมายผิด เช่น กรณีคดียาเสพติด ที่เดินทางไปกับผู้ค้ายาเสพติดและถูกล่อซื้อและจับกุมพร้อมกัน ซึ่งผู้ต้องขังเข้าใจว่าตนเองไม่ได้กระทำความผิด ไม่ได้รู้เรื่องอะไรด้วยเลยแต่ก็ถูกจับและถูกจำคุก ลักษณะนี้เป็นการบอกว่าตนเองไม่ได้กระทำความผิดเป็นเพราะไม่เข้าใจข้อกฎหมายในเรื่องนี้ดีพอ ขณะเดียวกันในส่วนที่คิดว่าตนเองไม่ได้กระทำความผิด หรือถูกใส่ร้าย ก็ยังมีอยู่บ้าง

แต่ในกรณีที่มิคำพิพากษาคัดสินลงโทษประหารชีวิต แล้วบอกว่าตนเองไม่ได้กระทำความผิดเลยจริงๆ นั้น อาจจะมีแต่น้อยมาก เนื่องจากคดีส่วนใหญ่ที่ลงโทษประหารชีวิตต้องปรากฏพยานหลักฐานที่ประจักษ์ชัดจริงๆ อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีที่กระทำความผิดแต่มีเรื่องแรงจูงใจ ซึ่งประเด็นดังกล่าวขึ้นอยู่กับศาลว่าจะมีการพิจารณาไปถึงแรงจูงใจมากน้อยเพียงใด หรือจะพิจารณาเฉพาะความรุนแรงแห่งคดี ทั้งนี้ ส่วนใหญ่แล้ว การกระทำความผิดในคดีที่มีบทลงโทษจำคุกตั้งแต่ ๒๐ ปีขึ้นไปจนถึงจำคุกตลอดชีวิตนั้น ศาลต้องพิจารณาพฤติกรรมแห่งคดี ซึ่งศาลพยายามออกมาเป็นแนวปฏิบัติเดียวกัน เพื่อไม่ให้คดีสับสน เพราะฉะนั้น การพิจารณาคดีโดยไปดูเรื่องแรงจูงใจ ซึ่งแต่ละคดีไม่เหมือนกัน อาจจะทำให้ศาลต้องถูกตั้งคำถามขึ้นมาได้ ตัวอย่างเช่น ในการให้ประกันตัวผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดในระหว่างดำเนินคดีตามหลักที่ให้มีการควบคุมคนไว้ในเรือนจำต้องทำให้น้อยที่สุด การให้สิทธิประกันตัวและสิทธิในการต่อสู้คดี แต่เมื่อมีการให้ประกันตัวศาลอาจต้องถูกตั้งกรรมการสอบสวน

คดียาเสพติดกับโทษประหารชีวิต

นักโทษยาเสพติดที่มีของกลางเมทแอมเฟตามีน จำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ เม็ด แท้จริงอาจเป็นเพียงแค่ผู้ชนธรรมดา แต่ผู้ค้ารายใหญ่จริงๆ จะไม่ชนของเองจำนวนมากขนาดนั้น แต่ในการตัดสินลงโทษของศาล ศาลต้องดำเนินการตามมาตรฐาน หรือยึดถือที่กำหนดไว้

ทั้งนี้ ในต่างประเทศ มองว่าคดียาเสพติดเป็นเรื่องเล็กน้อย ความรุนแรงไม่มากนักเป็นเพราะว่า ประเทศของเขาไม่มีปัญหาเรื่องยาเสพติดมากนัก ภูมิประเทศอยู่ห่างไกล ขณะที่ประเทศไทยอยู่ใกล้แหล่งผลิต สามารถข้ามแดนมาได้ตลอด ดังนั้น การลงโทษสูงจึงเป็นการป้องปรามรูปแบบหนึ่ง

ความเป็นไปได้ในการยกเลิกโทษประหารชีวิต

การยกเลิกโทษประหารชีวิตมีความเป็นไปได้ เหตุเพราะกระแสสากลในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ การยกเลิกโทษประหารชีวิตเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการโดยรัฐ ซึ่งความคิดเห็นของประชาชนนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง แม้ว่าประชาชนมีความต้องการให้มีโทษประหารชีวิต แต่การจะยกเลิกหรือไม่นั้นเป็นเรื่องของรัฐ

อย่างไรก็ตาม การดำเนินการเพื่อยกเลิกโทษประหารชีวิตต้องดำเนินการเป็นลำดับขั้น ซึ่งที่ผ่านมาจะเห็นว่า การเปลี่ยนวิธีการลงโทษจากการยิงเป้าไปสู่การฉีดยาเป็นการลดระดับของความรุนแรงของการประหารไประดับหนึ่ง และได้มีการขับเคลื่อนของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพที่กำหนดแผนในการยกเลิกโทษประหารชีวิตไว้

อนึ่ง ในการดำเนินการเพื่อการยกเลิกโทษประหารชีวิตนั้น รัฐต้องหามาตรการในการจัดการกับอาชญากรรมที่รุนแรงเพื่อที่จะลดเสี่ยงคัดค้านของประชาชนให้ลดลง เพราะโทษประหารชีวิตเป็นเรื่องปลายเหตุ

อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์

กรณีที่ ๒

ความรู้สึกของนักโทษประหารชีวิต

ความรู้สึกของนักโทษประหารชีวิตมีความทุกข์มาก ไม่มีคนใดที่รู้สึกดี เนื่องจากการอยู่แบบรอความตาย ไม่รู้ว่าเมื่อไรจะต้องตาย ซึ่งนั่น คือ ความรู้สึกที่ทรมานที่สุดของนักโทษประหาร

“เป็นความรู้สึกที่ทรมานที่สุดของเขา
เพราะว่าไม่รู้ว่าเมื่อไรคือวันของเขา
ทุกคนจะอยู่แบบรอความตาย มีความทุกข์มาก”

อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์ กรณีที่ ๒, สัมภาษณ์, ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๒

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในอดีตที่มีการบังคับโทษเสมอในแต่ละเดือน จะมีการเล่าต่อให้นักโทษประหารชีวิตรับทราบโดยทั่วกันว่า หากวันใดที่มีผู้คุมในแดนมากกว่าปกติ นั้นแสดงว่าจะต้องมีการบังคับโทษประหารชีวิตในวันดังกล่าว ซึ่งไม่มีใครสามารถรู้ได้เลยว่าจะเป็นตนเองหรือไม่

“มีเขาเล่ากันว่า ถ้ามีคนเดินซึ่งปกติมีผู้คุมคนหรือสองคน
ถ้ารองเท้าบูตดัง ดัง ๆ ๆ มา ต้องมีเหตุ”

อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์ กรณีที่ ๒, สัมภาษณ์, ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๒

หลักการทางศาสนาต่อการยกเลิกโทษประหารชีวิต

ศาสนาเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ซึ่งไม่ว่าศาสนาอะไร เป็นการทำให้คนสงบลง ในกรณีของนักโทษประหารชีวิตเป็นการทำให้คนที่รับโทษประหารเข้าใจตนเอง และใช้หลักศาสนาทำให้ตนเองสงบลง แต่ถ้าหลักเรื่องกรรม คือ คนต้องชดใช้กรรม แต่ไม่มี การกำหนดว่าชดใช้กรรมนั้นต้องเป็นการฆ่ากันให้ตาย

ทั้งนี้ ในส่วนของการนับถือศาสนากับโทษประหารชีวิตนั้น ในบางศาสนายังมี ข้อกำหนดให้มีการประหารชีวิตได้ ซึ่งเป็นความเชื่อของแต่ละศาสนา อย่างไรก็ตาม การยอมรับในผลกระทบที่เกิดขึ้นของนักโทษประหารไม่ใช่คำตอบว่าเป็นการยอมรับ ให้ตาย

การทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้กำหนดให้การทูลเกล้าฯ ถวาย ฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษเป็นสิทธิของผู้ต้องโทษ ซึ่งหากไม่ประสงค์ที่จะทูลเกล้าฯ ให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีนับว่าการกระทรวงยุติธรรมในการถวายฎีกาแทน

อย่างไรก็ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดไว้ใน มาตรา ๖๖๒ ที่กำหนดให้มีการทูลเกล้าฯ ประหารไว้ในกรณีที่มีการขอพระราชทาน อภัยโทษ จนกว่าจะพ้นกำหนด ๖๐ วัน ซึ่งปรากฏว่า ที่ผ่านมามาตั้งแต่เดือน กรกฎาคม ๒๕๕๒ จนถึงมิถุนายน ๒๕๖๑ ไม่มีการบังคับโทษประหารชีวิตเลย เนื่องจากว่า แม้จะผ่านระยะเวลาตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ๖๐ วันไปแล้ว แต่ยังมีแนวความคิดและการปฏิบัติว่าควรชะลอโทษประหารชีวิต ไว้ก่อน ตราบใดที่ยังไม่มีพระบรมราชโองการให้นำตัวไปประหาร จึงมีการรอและ ไม่มีการประหารมาเลย

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่า การบังคับโทษประหารชีวิตที่ผ่านมานั้น ไม่ได้มีการประหาร ชีวิตนักโทษประหารทุกราย แต่รายที่มีการบังคับโทษต้องผ่านการสืบเสาะและ เห็นแล้วว่าเป็นผู้มีพฤติกรรมโหดร้าย ร้ายกาจ หรือเป็นคดีสะเทือนขวัญ

“ประหารชีวิตไม่ได้โดนทุกคน
มีการเลือกโดยการสืบเสาะมาแล้วว่า
มีพฤติกรรมโหดร้าย ร้ายกาจ สะเทือนขวัญ”

อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์ กรณีที่ ๒, สัมภาษณ์, ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๒

ซึ่งในแต่ละปี หากมีการพระราชทานอภัยโทษเป็นการทั่วไป หรือในวาระพิเศษ นักโทษประหารชีวิตก็จะได้รับสิทธิในการพระราชทานอภัยโทษนั้นๆ ด้วยตามเกณฑ์ที่กำหนด อย่างไรก็ตามจะพบว่า ในกรณีนักโทษคดียาเสพติด ก็จะต้องรอ ๑ รอบของการพระราชทานอภัยโทษ และจะได้รับตามสิทธิในรอบต่อไป

การกำหนดบทลงโทษทางอาญาของไทย

การกำหนดโทษทางอาญาของไทยไม่เป็นไปตามโทษานุโทษ โดยจะเห็นได้จากมีการกำหนดบทลงโทษประหารชีวิตในความผิดจำนวนมาก รวมทั้งล่าสุดในคดีทุจจริต ซึ่งแท้จริงแล้วการลงโทษทางอาญาไม่ใช่เพียงการนำคนไปขังคุกเพียงอย่างเดียว มีการลงโทษรูปแบบอื่นที่ดีกว่ากัน เช่น ความผิดเกี่ยวกับการใช้เชื้ด ไม่ควรนำตัวไปขังคุก ควรขังเฉพาะอาชญากรที่กระทำความผิดอย่างร้ายแรงและไม่ควรอยู่ในสังคมอีกต่อไป

บทลงโทษของไทยสูงมาก โดยเฉพาะยาเสพติด ซึ่งจะทำให้เห็นว่าโทษของไทยรุนแรงเกินไป ทำให้คุกเกิดความแออัด แต่ในขณะเดียวกันก็พบว่า ผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ไม่ได้รับโทษก็ยังคงมีอยู่จำนวนมาก จะเห็นได้ว่า แม้โทษจะรุนแรงเพียงใดก็ไม่เกิดความหวาดกลัว เพราะผู้ที่ได้รับโทษคือบุคคลที่อยู่ระดับล่างสุดขององค์กร รายใหญ่ยังคงลอยนวล และโทษที่สูงก็ไม่ได้ทำให้การค้ายาเสพติดลดลง เพราะไม่ได้เกรงกลัวต่อการกระทำความผิด ไม่ส่งผลให้สังคมปลอดภัยมากขึ้นแต่อย่างใด อีกทั้งยังส่งผลให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น ความแออัดในเรือนจำ นอกจากนี้โทษประหารชีวิต ที่มีการรับรู้กันว่า ทำผิดก็ไม่ได้รับโทษประหารชีวิตอย่างแท้จริง

การเปิดเผยข้อมูล การประหารชีวิตต่อสาธารณะ

แม้ว่าจะมีกระแสเรียกร้องว่า การประหารชีวิตไม่ได้มีการเผยแพร่ข้อมูลให้สาธารณะรับทราบนั้น พบว่า ในอดีตเคยมีกรณีที่มีการบังคับโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติด และมีการเชิญสื่อมวลชนมาทำข่าวให้เห็นตั้งแต่การนำตัวนักโทษประหารชีวิต ไปจนกระทั่งถึงหน้าห้องประหาร ซึ่งมีภาพปรากฏออกสื่ออย่างกว้างขวาง หากแต่ท้ายที่สุด ผลตอบรับจากกรณีดังกล่าวทำให้เห็นว่า เป็นการละเมิดสิทธินักโทษ และมีกระแสว่า การเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวเป็นสิ่งที่ไม่สมควรเป็นอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนวทางในการยกเลิกโทษประหารชีวิต

๑. ควรมีการรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของการประหารชีวิตอย่างต่อเนื่อง แต่ต้องพิจารณาช่วงเวลาที่เหมาะสม เนื่องจากหากมีการรณรงค์ในระหว่างที่กระแสการใช้โทษประหารชีวิตยังรุนแรงอยู่ อาจทำให้การรับฟังเหตุผลของการรณรงค์การยกเลิกโทษประหารชีวิตไม่สามารถกระทำได้

๒. ควรมีการใช้บทลงโทษอื่นมาทดแทนโทษประหารชีวิต เช่น กรณีคดียาเสพติด อาจมีการนำเรื่องการยึดทรัพย์มาใช้มากขึ้น ทำให้มีการไล่ติดตามทรัพย์สินที่มาจากการกระทำความผิดซึ่งน่าจะส่งผลให้เกิดความหวาดกลัวต่อการกระทำความผิดมากกว่า

๓. ควรยกเลิกบทสันนิษฐานเด็ดขาด หรือการปรับบทลงโทษให้กว้างขึ้น และสามารถพิจารณาจากพฤติการณ์ บทบาทในการกระทำความผิดได้ กล่าวคือ บทสันนิษฐานเด็ดขาดเป็นการกำหนดปริมาณยาและกำหนดโทษ ซึ่งในการพิพากษาลงโทษนั้น ศาลต้องดำเนินการตามที่กำหนดไว้ โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาถึงมูลเหตุจูงใจหรือบริบทอื่นๆ

“ถ้าครอบครองยาเสพติดจำนวนเท่าไร
ให้ถือว่าเป็นการครอบครองเพื่อจำหน่าย
และบทลงโทษ คือ ตั้งแต่ ๒๐ ปี ถึงตลอดชีวิต
และถ้าครอบครองเกินกว่าตามปริมาณที่กฎหมายกำหนด
ให้มีโทษถึงประหารชีวิต
ซึ่งบทสันนิษฐานเด็ดขาดนี้จะทำให้ศาลต้องระวางโทษ
ตามที่กำหนด จะไม่พิจารณามูลเหตุจูงใจ หรือบริบทอื่น ๆ”

อดีตอธิบดีกรมราชทัณฑ์ กรณีที่ ๒, สัมภาษณ์, ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๒

อดีตอนุศาสนาจารย์ เรือนจำกลางบางขวาง

บทบาทของอนุศาสนาจารย์กับการดูแลผู้ต้องขัง

อนุศาสนาจารย์ เป็นตำแหน่งที่กำหนดให้มีประจำเรือนจำทุกเรือนจำ โดยมีหน้าที่ในการอบรม ให้ความรู้ด้านศาสนาให้กับผู้ต้องขัง ซึ่งส่วนใหญ่อนุศาสนาจารย์เป็นผู้นับถือศาสนาพุทธ เนื่องจากผู้ต้องขังส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ

กิจกรรมที่อนุศาสนาจารย์จัดให้กับผู้ต้องขังจะพบว่า ทุกวันจันทร์มีการนิมนต์พระสงฆ์มาเทศน์ ทุกวันศุกร์จัดให้โต๊ะอิหม่ามหรือผู้ต้องขังที่มีความรู้ทางศาสนาจัดกิจกรรมทางศาสนาร่วมกันที่ศาลาปฏิบัติธรรม ส่วนศาสนาคริสต์จะมีบาทหลวงจัดพิธีสารภาพบาปทุกๆ เดือน ส่วนกิจกรรมในแต่ละวันจะมีการบรรยายก่อนเคารพธงชาติประมาณ ๕ นาที มีเสียงตามสายในการสวดมนต์ไหว้พระก่อนนอน

ทั้งนี้ การประกอบคุณความดีของผู้ต้องขัง จะมีผลต่อการได้รับพระราชทาน
อภัยโทษด้วย ซึ่งในการอบรมธรรมะที่ดำเนินการโดยอนุศาสนาจารย์นั้น ถือเป็น
ส่วนหนึ่งที่ผู้ต้องขังที่นับถือศาสนาพุทธจะได้ประโยชน์ในส่วนนี้

นอกจากนี้ หากผู้ต้องขังมีความประสงค์จะเปลี่ยนศาสนา อนุศาสนาจารย์
จะอำนวยความสะดวกในการประกอบพิธีให้ ซึ่งที่ผ่านมาพบว่า มีผู้ต้องขังประสงค์
เปลี่ยนศาสนาไปนับถือศาสนาคริสต์ค่อนข้างเยอะ เนื่องจากจะได้รับการดูแล
จากบาทหลวง เช่น การได้รับของแจกตามเทศกาลต่างๆ

“ถ้าเลือกที่จะเปลี่ยนศาสนาก็จะมีพิธีกรรมให้...
ก็มีคนเปลี่ยนกันเยอะ เพราะคริสต์มีการดูแลจากบาทหลวง
ตามเทศกาลต่างๆ ก็มีของมาแจก”

อดีตอนุศาสนาจารย์, สัมภาษณ์, ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๒

อย่างไรก็ตามอนุศาสนาจารย์จะไม่ได้เข้าเวรในแดนต่างๆ เนื่องจากป้องกัน
ความใกล้ชิดสนิทสนม ที่อาจส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือเมื่ออนุศาสนาจารย์ต้องเข้าไป
ทำการสอนหรือจัดกิจกรรม

“มีหนังสือขอความร่วมมือไม่ให้จัดให้เข้าเวร
เพื่อไม่ให้มีความสนิทสนม
เพราะเวลาเข้าไปสอนแล้วจะไม่เชื่อถือกัน”

อดีตอนุศาสนาจารย์, สัมภาษณ์, ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๒

อนุศาสนาจารย์กับนักโทษประหารชีวิต

โดยปกติแล้ว นักโทษประหารชีวิตจะใช้ชีวิตอยู่ภายในบริเวณแดนที่กำหนด ไม่สามารถออกมาในพื้นที่รวมภายนอกทั่วไปได้ เฉกเช่นผู้ต้องขังโทษอื่นๆ ซึ่งหากต้องออกมานอกแดนต้องมีการใส่ตรวนออกมาด้วย

การปฏิบัติงานของอนุศาสนาจารย์กับนักโทษประหารชีวิตนั้น จะเข้าไปทำกิจกรรมในแดนเดือนละ ๑ ครั้ง โดยการพูดคุยผ่านกรงเหล็กตามห้องต่างๆ ของนักโทษประหาร โดยใช้เวลาในแต่ละครั้งประมาณ ๓๐ นาที ซึ่งประเด็นที่อนุศาสนาจารย์ได้พูดคุยกับนักโทษประหารชีวิตส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการทำงาน การทำจิตใจให้สงบและการยอมรับผลของการกระทำ ประเด็นที่นักโทษประหารชีวิตตั้งคำถามกับอนุศาสนาจารย์ส่วนใหญ่ คือ เรื่องการนั่งสมาธิ

การจัดการของอนุศาสนาจารย์ เมื่อมีการบังคับโทษประหารชีวิต

เมื่อมีการบังคับโทษประหารชีวิต อนุศาสนาจารย์จะได้รับแจ้งเพื่อเตรียมการ โดยต้องรับผิดชอบในการนิมนต์พระ และอยู่ในกระบวนการที่มีการบังคับโทษ โดยที่อนุศาสนาจารย์เล่าประสบการณ์ว่า ในอดีตที่มีการประหารชีวิตนักโทษประหารรายหนึ่ง เมื่อมีการแจ้งให้บังคับโทษมาแล้ว จะมีการแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องยืนยันตัวบุคคลว่าจะไม่ใช้การประหารผิดตัว และจะมีการแจ้งให้อนุศาสนาจารย์นิมนต์พระ เพื่อเทศน์ก่อนการประหาร และการเจริญมนานุสติ

จากนั้นเมื่อทำการเบิกตัวนักโทษประหารมาแล้ว จะนำตัวไปพิมพ์ลายนิ้วมือให้นักโทษประหารเขียนจดหมายสั่งเสีย/พินัยกรรม และสอบถามอาหารมื้อสุดท้ายที่นักโทษประหารต้องการทาน โดยส่วนใหญ่หากสามารถจัดหาให้ได้ เจ้าหน้าที่จะจัดหาให้ และให้รับประทานอาหารนั้น จากนั้นจึงมีการอ่านฎีกาให้นักโทษประหารฟัง และจัดให้พระเทศน์ และนำตัวไปประหาร

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖-๗/
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กทม. ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ : ๐ ๒๑๔๑ ๓๔๐๐, ๐ ๒๑๔๑ ๓๕๐๐ โทรfax : ๐ ๒๑๔๗ ๖๗๖๗